

TURISTERS NATURORIENTERING OG VARIASJONER I PREFERANSER FOR TILRETTELEGGING I NASJONALPARKRIKET - EN KVANTITATIV OG KVALITATIV TILNÆRMING

TOURISTS' NATURE ORIENTATIONS AND VARIATIONS IN PREFERENCES FOR
ADJUSTMENT IN NASJONALPARKRIKET (THE NATIONAL PARK REGIONS)
- A QUANTITATIVE AND QUALITATIVE APPROACH

HEIDI GRØNDAHL DEGNES-ØDEMARK

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
INSTITUTT FOR NATURFORVALTNING
MASTEROPPGAVE 30 STP. 2010

Forord

Masteroppgaven er et resultat av et uvarda studie, sammensatt av en toårig Friluftsliv-, kultur- og naturveileder utdanning, en bachelor i sosiologi og det toårige masterprogrammet Utmarksbasert næringsutvikling. Programmet omhandler blant annet; naturbasert reiseliv, næringsutvikling og bruk og vern av utmarksressurser, egnet til å vurdere; markedspotensial, lønnsomhet, økologiske og sosiokulturelle konsekvenser av naturbasert næringsvirksomhet. Oppgaven er skrevet tilknyttet Institutt for naturforvaltning, ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

Først og fremst vil jeg takke alle respondenter og informanter for åpenhet, tillit og lærdom. Hvert intervju lærte meg noe nytt. Deretter vil jeg takke SUSTOUR, ved dr.scient. Knut Veisten fra Transportøkonomisk Institutt (TØI) og forsker og stipendiat Jan Vidar Haukeland ved TØI/UMB, for god veiledning, inspirerende møter og samtaler, samt for å ha gitt meg muligheten til å skrive denne masteroppgaven tilknyttet deres prosjekt. Jeg vil takke hovedveilederen min førsteamanuensis Sjur Baardsen for strukturert, hyggelig og trygg veiledning. Takk til venner og treningslag for tålmodigheten ved min fraværenhet, Follolaget ved Norske redningshunder for utlånet av lavvoen, Linda Johansson for hjelp med svenske oversettelser, samt takk til andre bidragsytere for synspunkter og hjelp. Deretter vil jeg gjerne takke mine kjære foreldre for å ha støttet og oppmuntret meg i alle valgoverveielser gjennom en lang utdannelsesvei. Takk til Tollerer min Multe for aktivitetsbehov, skog- og fjellturer. Til sist vil jeg takke helten min. Gjennom utallige diskusjoner har du deltatt helhjertet og med stort engasjement. For en innsats – du er enestående! ∞ glad i deg mannen min.

Rubenson, en pioner i norsk klatring, uttrykte i 1914 at "de som har følt hvad livet blant tinderne er eller kan være for et menneske, behøver ikke at læse om det, og de, som aldrig har følt det, vil saa allikevel ikke forstaa". Det er med ydmykhet jeg tilnærmer meg en friluftslivsrelatert problemstilling fra utsiden med et teoretisk perspektiv.

Universitetet for miljø- og biovitenskap, Ås 1. desember 2010

Heidi Grøndahl Degnes-Ødemark

Sammendrag

Masteroppgaven er en undersøkelse tilknyttet et pågående studie (SUSTOUR – Sustainable tourism development in mountain park areas) i Nasjonalparkriket i Nord-Gudbrandsdalen, der et av målene er å utarbeide forslag til forvaltnings- og markedsføringsstrategi for området. Innsikt i forhold som kan forklare variasjoner i turistens preferanser for tilrettelegging, gir viktige bidrag på veien mot en bærekraftig reiselivsstrategi og følgende problemstilling ble utarbeidet: *Hvilke forhold kan være med på å forklare variasjoner i turistens preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?* Dette ble søkt belyst blant annet gjennom teori om naturorientering og push-pull teori, samt forhold omkring miljøbekymring. Analyser ble foretatt av materiale innsamlet gjennom en spørreskjemaundersøkelse i løpet av 2009/2010, av norske og utenlandske turister i Nord-Gudbrandsdalen. Dette med utgangspunkt i eksplorativ faktoranalyse og multippel regresjonsanalyse med baklengs eliminering. Faktoranalysen avdekket fire og fem faktorgrupper for hhv. preferanser for tilrettelegging og naturorientering.

Den sterkeste (positive) sammenhengen, ble funnet mellom preferanser for *Kost og losji*, og hvorvidt man var *Norsk*. En annen av de sterkeste sammenhengene ble funnet mellom preferanser for *Service og infrastruktur*, støttet av naturorienteringen *Komfort og sosiale relasjoner*. En relativt sterk negativ sammenheng mellom naturorienteringen *Rekreasjon* og samme tilretteleggingsgruppe, viste derimot at denne tilretteleggingen ikke var ønsket for denne gruppen.

Det ble i tillegg kontrollert for forklaringskraften til; miljøbekymring, demografiske forhold, reisemål og kjennskap. Signifikante, men svake sammenhenger ble funnet for flere av forholdene. Det statistiske materialet ble videre supplert med kvalitative intervjuer av turister i Reinheimen og Jotunheimen nasjonalpark, der begrunnelser for turistenes preferanser for tilrettelegging ble utdypet. På bakgrunn av intervjuene ble det fremmet forslag til forhold som til nå ikke har vært dekket av naturorientering som måleskala, deriblant et utvidet sosialt aspekt.

Nøkkelord:

Naturorientering, nasjonalpark, naturbasert turisme, eksplorativ faktoranalyse, regresjonsanalyse, triangulering, preferanser for tilrettelegging (PFT)

Abstract

This master thesis is a survey linked to an ongoing study (SUSTOUR – Sustainable tourism development in mountain park areas) in Nasjonalparkriket (The national park regions) in Nord-Gudbrandsdalen, where one of the goals is to prepare suggestions on management and marketing strategies for the area. Understanding factors that may explain differences in the tourists' preferences for adjustments, can make important contributions towards a sustainable tourism strategy and the following question was prepared: *What factors may help to explain differences in the tourists' preferences for adjustments in Nasjonalparkriket?* This was illustrated through the theory of natural orientation and the push-pull theory, as well as aspects of environmental concern. Analyses were made from the material collected through a questionnaire in 2009/2010, of Norwegian and foreign tourists in Nord-Gudbrandsdalen. This is based on the exploratory factor analysis and the multiple regression analysis with backward selection. The factor analysis revealed four and five factor groups for preferences for adaptation and natural orientation, respectively.

The strongest (positive) correlation was found between preferences *Board and lodging*, and whether the tourist was Norwegian. One of the other strong correlations was found between preferences for *Service and infrastructure*, supported by the natural orientation of *Comfort and social relationship*. A relatively strong negative connection between the natural orientation of *Recreation* and the adjustment group indicates that this adjustment was not supported by the group. The explanatory power of environmental concerns, demographics, travel purpose, and knowledge was also focused on. Significant but weak correlations were found for several of the conditions. The statistical material was further supplemented with qualitative interviews of tourists in Reinheimen and Jotunheimen National Park, in which the reasons for the tourists' preferences for adjustment were elaborated. On the basis of the interviews, matters that until now have not been covered by the natural orientation, like the measurement scale, were proposed, among them a broader social aspect.

Keywords:

Nature orientation, national park, nature-based tourism, exploratory factor analysis, regression analysis, triangulation, preferences for adjustment (PFA)

Innholdsfortegnelse

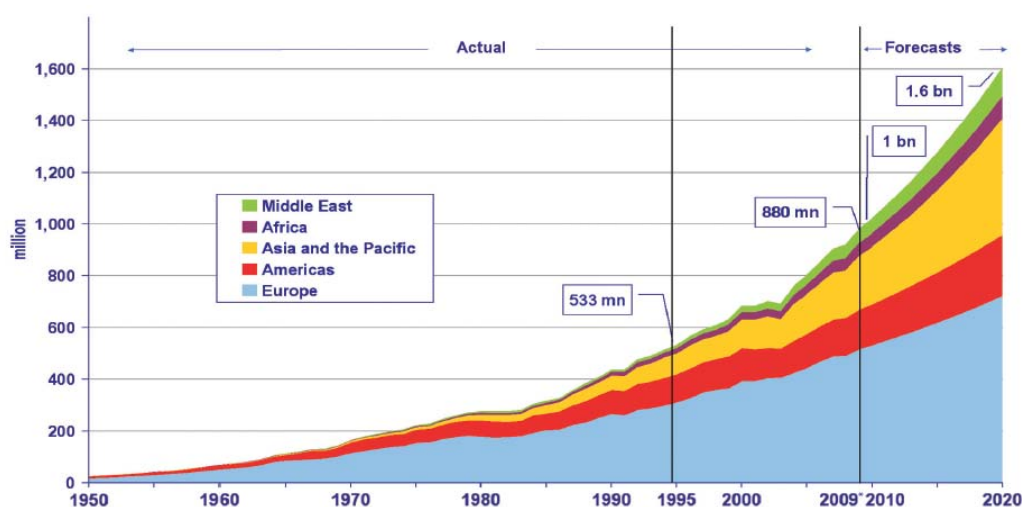
Forord.....	iii
Sammendrag.....	v
Abstract.....	vii
Innholdsfortegnelse	ix
1 Introduksjon	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Problemstillinger	4
1.3 Begrepsavklaring	5
2 Teori.....	7
2.1 Tilnærming	7
2.2 Bærekraftig reiselivsstrategi	8
2.3 Tilrettelegging	10
2.4 Motivasjon.....	11
2.5 Naturorientering.....	12
2.6 Supplement	16
2.7 Push og pull	16
2.8 Miljøbekymring	17
2.9 Hypoteser.....	18
3 Metode.....	25
3.1 Områdebeskrivelse	25
3.2 Forskningsstrategi og design	28
3.3 Datamaterialet og datainnsamling	29
3.4 Analyseprosessen for spørreundersøkelseen	32
3.5 Analyseprosess for samtaleintervju	43
3.6 Validitet og reliabilitet.....	47
3.7 Etiske betraktninger	48
4 Deskriptiv statistikk.....	49
4.1 Sosiodemografiske forhold.....	49
4.2 Preferanser for tilrettelegging.....	50
4.3 Naturorientering.....	54
4.4 Aksept for negative økologiske konsekvenser	57
4.5 Formål med å reise til eller igjennom Nord-Gudbrandsdalen	57
4.6 Kjennskap til og besøk av nasjonalpark	59
5 Resultater fra spørreundersøkelse.....	63
5.1 Faktoranalyse.....	63
5.2 Krysstabellanalyse	74
5.3 Regresjonsanalyse	75
5.4 Sammenfatning av regresjonsanalysen.....	89
6 Resultater fra intervjuundersøkelse	91
6.1 Presentasjon av informantene og deres faktorgruppetilhørighet	92
6.2 Turistenes grunner for å ferdes i Nasjonalparkriket	95

6.3	Begrunnelser for preferanser for tilrettelegging	101
6.4	Sammenfatting av resultatene	111
7	Diskusjon.....	113
7.1	Sosiodemografiske kjennetegn ved turistene i Nasjonalparkriket.....	113
7.2	Turistenes preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket.....	113
7.3	Turistenes grunner for å ferdes i Nasjonalparkriket	116
7.4	Sammenhengen mellom turistenes NO og PFT	122
7.5	Sammenhenger mellom turistenes sosiodemografiske forhold og PFT	124
7.6	Andre sammenhenger	125
7.7	Diskusjon av metode	128
8	Konklusjon.....	133
8.1	Preferanser for tilrettelegging.....	133
8.2	Grunner for å være ute i naturen.....	133
8.3	Begrunnelser for preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket	134
8.4	Hvilke forhold kan forklare variasjoner i PFT?.....	134
8.5	Markeds- og forvaltningsimplikasjoner.....	137
8.6	Videre forskning	138
9	Referanseliste	141
10	Vedlegg	147
10.1	Figurliste	147
10.2	Tabeller	148
10.3	Intervju.....	151

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn

“The substantial growth of the tourism activity clearly marks tourism as one of the most remarkable economic and social phenomena of the past century” proklamerer Verdens turismeorganisasjon (UNWTO, 2009). Prognosen til Verdens turismeorganisasjons ”Tourism 2020 Vision” tilsier en økning i internasjonale reisende på verdensbasis, til 1,6 milliarder i løpet av år 2020, se Figur 1 (UNWTO, 2010).

Figur 1: Utvikling og prediksjon av turiststrømmen til de forskjellige verdensdelene, med året 1995 benyttet som basisår (UNWTO, 2010).

I følge Verdens turismeorganisasjon er 10-20% av det internasjonale reiselivet forbundet med naturopplevelser (Fredman og Tyrväinen, 2010). Den norske turistforening (DNT) kan opplyse om et medlemstall i oktober 2010 på i overkant av 240.000 medlemmer (DNT, 2010). På tross av at reiselivsnæringene i dag er Norges tredje største næring, samt verdens største og raskest voksende, har den norske regjeringen fortsatt en foreliggende politisk målsetning om økt miljøtilpasset turistmessig bruk av fjellområdene. En erkjent utfordring er likevel knyttet til de norske nasjonalparkenes store naturressurser og muligheter for naturopplevelser, med deres samtidige unikhhet og sårbarhet (Finansdepartementet, 2003).

Oppgaven som en del av et større prosjekt

Masteroppgaven er en undersøkelse tilknyttet visjonen om en bærekraftig reiselivsutvikling i Nord-Gudbrandsdalen nasjonalparkregion, gjennom et mangesidig pågående studie (SUSTOUR – Sustainable tourism development in mountain park areas). Formålet er å avklare elementer innenfor en bærekraftig reiselivsstrategi. Hovedmålet med prosjektet er å utarbeide input til en forvaltningsstrategi og en markedsføringsstrategi for Nasjonalparkriket (Veisten et al., 2007). Nasjonalparkriket ble et begrep etter 2004, da fire reiselivsorganisasjoner i Nord-Gudbrandsdalen¹ bestemte seg for å gjennomføre en felles markedsføring av nasjonalparkene i området; Rondane, Jotunheimen, Dovre og Dovrefjell-Sunndalsfjella, senere sammen med Reinheimen opprettet i 2006 og Breheimen opprettet i 2009 (Nasjonalparkriket, 2009). I dag har Nasjonalparkriket et mål om å bli nasjonalparkregion nr. 1 i Nord-Europa (Regionkontoret Nord-Gudbrandsdalen, 2009).

Transportøkonomisk institutt (TØI) har prosjektledelsen i samarbeid med Norsk institutt for naturforskning (NINA), Bygdeforskning og Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB). Internasjonalt er det et samarbeid med forskere fra Turismforskningsinstituttet (ETOUR), det amerikanske universitetet Oregon State University og University of Otago, New Zealand. Flere andre aktører er også involvert, deriblant; Norges Bondelag, Nasjonalparkriket og Regionkontoret Nord-Gudbrandsdalen (Veisten et al., 2007). Kunnskap om de som benytter naturen er nyttig og nødvendig blant annet for å sikre gode opplevelser, hensiktsmessig forvaltning og bærekraftig bruk av naturen (Kajala, 2007). Resultatene fra prosjektet er relevante for blant annet forskning på naturbasert reiseliv, forvaltning og markedsføring av naturressurser, politikk tilknyttet fjellområder når det gjelder for eksempel; forvaltning av nasjonalpark, bygdeutvikling, reiselivsbedrifter, samt bruk og vern av naturen (Veisten et al., 2007).

Nylig har Haukeland et al. (2010) presentert enkelte av sine resultater fra en undersøkelse gjennomført sommeren 2008 av utenlandske turister, henholdsvis tyske, nederlandske og danske, sin naturorientering og ønsker for tilrettelegging. Haukeland et al. (2010) poengter behovet for undersøkelser også av norske turister. Denne oppgaven benytter en liknende tilnærming, med utgangspunkt i analyser av materiale innsamlet gjennom en spørreskjemaundersøkelse i løpet av 2009/2010, av både norske og utenlandske turister i

¹ Dovre Næringsforening, Jotunheimen Reiseliv AS, Bjorli-Lesja Reiseliv AS, Otta Turistkontor AS

Nord-Gudbrandsdalen. Det statistiske materialet er videre supplert med samtaleintervjuer med turister i Reinheimen og Jotunheimen nasjonalpark. Et av delmålene i SUSTOUR prosjektet er å vurdere hvilke fasiliteter som er av interesse for turister i Nasjonalparkriket og anslå deres preferanser (Veisten et al., 2007; 2010). Det er grunn til å tro at en innsikt i forhold som kan forklare variasjoner i slike preferanser for tilrettelegging, kan gi viktige bidrag på veien mot en bærekraftig reiselivsstrategi. Dette er bakgrunnen for utarbeidelsen av hovedproblemstillingen i denne undersøkelsen, der et utvalg forhold som kan gi variasjoner i preferanser for tilrettelegging blir vurdert.

Oppgavens utforming

Etter en presentasjon av hovedproblemstilling med forskningsspørsmål og avklaring av begrepsbruk, blir det teoretiske grunnlaget fremlagt, hvor deretter utarbeidelsen av hypoteser bygger videre på dette ved å legge til grunn tidligere forskning. En beskrivelse av studieområdet innleder metodedelen, som vekselvis vil ta for seg de to metodiske tilgangene. Deretter presenteres de to resultatdelene separat, før de i diskusjonen igjen supplerer hverandre og avsluttes med en diskusjon av metodikk, som fikk betydning for resultatene. Til sist fremlegges konklusjon, med betraktninger omkring resultatene sin praktiske betydning, med implikasjoner for marked og forvaltning og forslag til videre forskning.

1.2 Problemstillinger

Problemstillingene ble delt opp i en hovedproblemformulering og ni forskningsspørsmål, med noe ulik vektlegging med hensyn til teoretisk ramme og analyser, fortrinnsvis grunnet muligheter i datagrunnlaget og forklaringskraft i forhold til hovedproblemstilling. Det vil fremgå at det femte forskningsspørsmålet vies en større plass. Det fjerde forskningsspørsmålet søkes hovedsakelig belyst gjennom samtaleintervjuene, mens de andre spørsmålene dekkes av statistisk materiale, supplert med enkelte betraktninger fra samtaleintervjuer.

Hovedproblemformulering

Hvilke forhold kan være med på å forklare variasjoner i turistenes preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Forskningsspørsmål (FS)

- 1. Hvilke sosiodemografiske kjennetegn har turistene i Nasjonalparkriket?*
- 2. Hvilke preferanser har turistene for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 3. Hvilke grunner har turistene for å ferdes i Nasjonalparkriket?*
- 4. Hvordan begrunner turistene sine preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 5. Finnes det sammenhenger mellom turistenes naturorientering og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 6. Finnes det sammenhenger mellom turistenes sosiodemografiske forhold og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 7. Finnes det sammenhenger mellom turistenes aksept for negative økologiske konsekvenser og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 8. Finnes det sammenhenger mellom turistenes reiseformål og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*
- 9. Finnes det sammenhenger mellom turistenes kjennskap til nasjonalparken og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?*

1.3 Begrepsavklaring

Flere begreper benyttet i introduksjonen, i de oppstilte forskningsspørsmålene og videre i oppgaven, er analytisk ikke entydige og har ulike betegnelser innen ulike faggrener.

Nedenunder følger enkelte begrepsavklaringer og valg av anvendelse, men ved referanser til litteratur og forskning blir begreper oftest anvendt i tråd med referansene sitt begrepsvalg.

Analysene vil imidlertid også være avhengig av hvilken forestilling både respondentene og informantene har omkring begrepene.

Turisten

I oppgaven vil begrepet turist bli benyttet om respondentene, deltakende i spørreundersøkelsen og informantene, deltakende i samtaleintervjuene, videre forstått som de som besøkte Nord-Gudbrandsdalen eller reiste igjennom regionen, sommeren 2009 eller 2010. Alle tilreisende er dermed å oppfatte som turister i denne sammenheng, selv om det er sannsynlig at enkelte, med for eksempel en stedstilknytning, ikke selv ville betegne seg som turist. Cohen (1974), som forsøkte å komme med en konseptuell oppklaring, mente det ikke var noe klart skille mellom reisende som var turister og reisende som ikke var turister. Som turist kunne man blant annet betegnes "Sightseers", som søkte etter noe nytt (Novelty), eller "Vacationers", med søken etter kun en forandring (Change). Et klart skille mellom en turist og en ikke-turist kan altså ikke påberopes, da det også finnes mellomkategorier.

Sosiodemografiske forhold

I reiselivssammenheng er en demografisk beskrivelse av markedet vanlig, ofte benyttet som utgangspunkt for segmentering av markedet. Demografi kan beskrive en populasjons sammensetning ved hjelp av målbare størrelser. Vanlige demografiske variabler er blant annet; kjønn, alder, utdanning, inntekt og nasjonalitet (Ellingsen og Rosendhal, 2001), som vil definere den demografiske sammensetningen av respondenter og informanter i denne oppgaven.

Preferanser for tilrettelegging (PFT)

I denne oppgaven bygger preferanser for tilrettelegging, videre betegnet PFT, på en overveielse av ønskede tilbud og fasiliteter i nasjonalparkens randsone og innenfor nasjonalparken. Dette er videre grunnlaget for en indikasjon på preferanser for tilrettelegging, innebærende ønsker om ulike former for tilrettelegging og grad av tilrettelegging. Begrepet

preferanser benyttes ofte av økonomer som betegnelse på det sosiologer blant annet betegner holdninger eller smak, relatert til motivasjon (Odden og Aas, 2002).

Naturorientering

Odden og Aas (2002) eksemplifiserer at ulike begreper for motiv har blitt anvendt i motivasjonsforskning, avhengig av blant annet faglig utgangspunkt. Teorier omkring motivasjon vil være tilnærmingsmåter. Der teoretikere refererer eller gjør bruk av begrepet motiv eller tilsvarende, vil det aktuelle begrepet bli anvendt videre i relaterte kommentarer. Ellers vil denne oppgaven benytte betegnelsen naturorientering (NO), fra Haukeland et al. (2010), som grunner eller begrunnelser for å ferdes i naturen, ut fra turistene sin vektning av betydningsfulle aspekter ved å oppholde seg ute i naturen.

Aksept for negative økologiske konsekvenser

Aksept for negative økologiske konsekvenser innebærer en fundering over villreinens område, rovfuglenes redebygging og nedskrapning av vegetasjon og vil betraktes som et uttrykk for, eller en indikasjon på miljøbekymring. Her vil det bli henvist til teori omkring New Ecological Paradigm (NEP), en skala som intenderer å måle turistenes økologiske verdensoppfatning og miljøbekymring, uttrykt i form av holdninger og forestillinger (Dunlap et al., 2000; Luo og Deng, 2007).

Reiseformål og reisemål

Reiseformålet i oppgaven innebærer hovedreisemål, nasjonalparkstatus sin betydning for reisemål, og hovedformål i betydningen; ferie-/fritidsreise, besøke familie eller venner/bekjente eller andre formål.

Kjennskap

Kjennskap blir i oppgaven betraktet ut fra kjennskap til nasjonalparkene Jotunheimen, Rondane, Dovre, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Reinheimen og Breheimen, samlet antall nasjonalparker som er kjent og hver enkelt sin kjennskap til besøkt nasjonalpark. Dette vil betraktes som et uttrykk for stedstilknytning eller kunnskap om reisemålet. Kjennskap er i følge Hu og Ritchie (1993) påvirket av geografisk avstand til reisemålet, tidligere personlige besøksopplevelser og kunnskapsnivå.

2 Teori

Turisme er et av de mest bemerkelsesverdige økonomiske og sosiale fenomener det siste århundret, i følge UNWTO (2009). Dette innebærer at turisme som fenomen har et bredt forsknings- og empiriområde, men som Jacobsen og Viken (2008) skriver, så er ikke forskningsfeltet så omfattende som man skulle tro, tatt i betraktning den økonomiske og samfunnsmessige betydningen som turisme har hatt, og har i vårt samfunn. Til tross for dette kan man imidlertid lett få inntrykk av et noe uoversiktlig teorigrunnlag omkring området, da flere ulike faggrener har preget forskningen.

2.1 Tilnærming

Sosiologene Dann og Cohen (1991) mener at det ikke finnes noen altomfattende teori om turisme, fordi det er et mangesidig område som innebærer at man kan innta flere ulike brukbare tilnærminger. Man kan tenke seg et utgangspunkt i blant annet både samfunnsøkonomiske, markedsorienterte, antropologiske, miljøfilosofiske, friluftorienterte teorier, og i Iso-Ahola (1982) har for eksempel psykologiske teorier blitt fremlagt som grunnleggende for å forstå fenomenet. Med ulike perspektiv kan man videre blant annet betrakte turistens sitt opphold i og opplevelsen av naturen som;

- uttrykk for et biologisk behov, med bakgrunn i for eksempel Biophilia-hypotesen, om at menneskets interesse for naturen er noe grunnleggende i oss og ikke noe som er ervervet (Hågvar, 1999; Uddenberg, 1995; Born et al., 2000)
- et uttrykk for identitet og livsstil, der identiteten kan betraktes i relasjon til naturen (Giddens, 1996; Roggenbuck og Driver, 2002; Riese og Vorkinn, 2002; Tordsson, 2003), som også ble antydning tilbake i Nansen sin tid; ”Se, i ødemarkene, i skogsensomheten, med syn av de store vidder og fjernt fra den forvirrende larm, er det personligheter formes” (Nansen, 1922, s. 3)
- et sosiokulturelt fenomen, forstått som et kulturelt uttrykk (Tordsson, 2003) og/eller som;
- noe sanselig erkjennbart, uavhengig av kulturelt skapte forestillinger (Tordsson, 2003)

For å få et komplett bilde av turisme, ser Dann og Cohen (1991) nødvendigheten av å kombinere sosiologisk innsikt, med innsikt fra andre disipliner og dermed innta en tverrfaglig tilnærming. En sosiologisk posisjon i seg selv kan innta ulike perspektiver på samfunnsanalyse, for eksempel fra et makro eller mikro ståsted, to nivåer som det videre kan

være verdifullt å knytte sammen. Innsikt fra et makronivå vil kunne si noe om globale anliggender, samfunnsstruktur og systemet omkring tilbud og etterspørsel, mens innsikt fra mikronivå vil kunne si noe om det som knytter seg til det enkelte individet på det personlige planet og interaksjonen mellom mennesker (Dann, 1981). Et av hovedområdene i en sosiologisk tilgang til turisme, som Cohen (1984) diskuterer, er å betrakte turisten og dens motivasjon, holdninger, handlinger og roller. Denne oppgaven inntar en tverrfaglig tilnærming, med blikket hovedsakelig på turisten, fra et sosiologisk mikronivå, men med enkelte henvisninger til makronivå, når resultatene rettes inn mot foreslåtte markeds- og forvaltningsimplikasjoner.

Som antydte tidligere, vil teorigrunnlaget konsentrere seg omkring naturorientering, da det er en tendens til at liknende skalaer har en større forklaringskraft, enn for eksempel demografiske variabler. Flere forskere segmenterer nå derfor isteden turister etter for eksempel deres holdninger eller motivasjon (Luo og Deng, 2008; Fransson og Gärling, 1999).

2.2 Bærekraftig reiselivsstrategi

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling fører sammen utviklingsdebatten og miljødebatten, ved å se på samspillet mellom disse. Man kan ikke opprettholde en utvikling dersom miljøgrunnlaget forringes, og man får ikke vernet miljøet når veksten skjer uten at det tas hensyn til hva en ødeleggelse av miljøet koster (Verdenskommisjonen, 1987). Verdenskommisjonen definerer bærekraftig utvikling; "[...]utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge muligheten for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov" (Verdenskommisjonen, 1987). Både nåværende og fremtidige generasjoner skal dermed tilgodesees. EUROPARC har utarbeidet prinsipper for bærekraftig turisme i verneområder, som innebærer både miljøaspekter, sosiale mål og økonomiske mål (Claudius, 2002).

Formålet med å opprette nasjonalparker er, i følge lov om naturvern §3, først og fremst å bevare naturmiljøet, det urørte, i det området som vernes (Miljøverndepartementet, 1970). Loven sier derimot ikke noe eksakt om bruken av nasjonalparker til naturbasert turisme, men i nasjonalparkmeldingen framheves det at naturopplevelse og friluftsliv også er et viktig formål for opprettelsen av nasjonalparkene (Miljøverndepartementet, 1992).

Nasjonalparkene innehar mangfoldige muligheter for opplevelser, men samtidig er de både sårbare og unike områder (Aas, 2003), noe som gjør det viktig å tenke i et langsiktig perspektiv.

Naturbasert turisme

Naturbasert turisme er en av verdens største næringer, hvor nasjonalparker er arenaen for store deler av denne turismen (Aas, 2003). Uten å gå inn i en begrepsdiskusjon, bør det vises til at det finnes ulike variasjoner i gruppering av turisme, som baserer seg på naturen som arena for opphold i naturen, som eksempelvis økoturisme. Fredman og Tyrväinen (2010) fant ingen vitenskapelig eller allment akseptert definisjon av naturbasert turisme, etter deres gjennomgang av litteratur. Det er allikevel grunn til å tro at man lettere kan enes om hva naturbasert turisme er, enn hva det *bør* være. Dette er en større utfordring ved begrepsavgjørelsen til økoturisme. Fredman og Tyrväinen (2010) refererer til Donohue og Needham (2006), som hadde betraktet 42 definisjoner av økoturisme, før de konkluderte med at økoturisme kunne karakteriseres som ”nature-based, preservative, educative, sustainable, responsible and ethical tourism” (Fredman og Tyrväinen, 2010, s. 180). I denne oppgaven vil naturbasert turisme omhandle turisme basert på opplevelser i eller tilknyttet natur, i Nasjonalparkriket.

Friluftsliv

Selv om friluftaktiviteter gjerne kan foregå i nærmiljøet, er det også et innslag i naturbasert turisme. Tordsson (2003) og Bischoff og Odden (2000) mener at det heller ikke finnes en vitenskapelig eller universell definisjon av det mangfoldige friluftslivet, fordi det er variasjoner i forhold til blant annet tidsperiode, forskningsområde og verdioppfatning, men at en forsker sin definering kan foretas på bakgrunn av forskningsobjektet eller hvilken sammenheng det er snakk om. Da resultater fra oppgaven er relevant for politikk og forvaltning av naturområder, kan man ta utgangspunkt i den offentlige definisjonen, som definerer friluftsliv som; ”... opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse” (Miljøverndepartementet, 2001, s. 9). Friluftsliv som et arbeidsområde går imidlertid utover fritidsbegrepet til den offentlige definisjonen (Bischoff og Odden, 2000). På bakgrunn av utvalget i intervjuene, åpner denne oppgaven opp for friluftsliv i sammenheng med arbeid og skole.

2.3 Tilrettelegging

Formål og definisjon

Tilrettelegging kan, ut fra forskjellige formål, omfatte ulike tiltak for å bevare natur- eller kulturverdier, bedre tilgjengeligheten til et område, øke opplevelsene til de besøkende, eller redusere tilstrømningen til et område (Haukeland og Lindberg, 2001; Heiberg et al., 2005). Ut fra formål rettet mot turister kan man for eksempel, som Vorkinn og Gåsdaal (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993), inndelegge fysisk tilrettelegging i tiltak for å bedre tilgjengeligheten, gjøre ferdsele enklere og/eller øke friluftsopplevelsen.

Med naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv mener Direktoratet for naturforvaltning;

[...] alle de hensyn og tilpasninger som må gjøres for at tilretteleggingstiltak for friluftsliv, skal bidra til å ivareta opplevelseskvaliteter, føre til minst mulig miljøbelastning og ikke føre til unødige inngrep i naturmiljøet og kulturlandskapet. I dette ligger også at en vurderer om fysisk tilrettelegging er nødvendig og ønskelig. (DN, 2006)

Det fremkommer her at fysisk tilrettelegging ikke bare blir et spørsmål om grad og type tilrettelegging rettet mot for eksempel turister, men også hvorvidt det faktisk skal tilrettelegges eller ikke. Tilretteleggingsbegrepet er verdiladet, hvor tilretteleggingstiltak og hvorvidt man i det hele tatt skal tilrettelegge, kan oppleves ulikt på tvers av brukergrupper. Enkelte tiltak kan begrunnes i at det forenkler ferdsele, men dette kan samtidig, på den andre siden, oppfattes som negativt av for eksempel de som søker uberørt natur og ro, i tilfeller hvor dette dermed øker ferdsele (Vorkinn og Gåsdaal i Kaltenborn og Vorkinn, 1993).

Inndeling av turistene etter ønske om tilrettelegging

En purismeskala kan måle holdninger eller preferanser tilknyttet villmarksopplevelser innebærende blant annet forvaltning, tilrettelegging og uberørthet, ut fra vekting av syn på vern, forvaltning, bruk og opplevelse av fjellområder (Kajala et al., 2007). Spørsmålene hos Vistad (2009) dreide seg om preferanser i forhold til fysisk tilrettelegging og service i området, og hvordan de spurte stilte seg til å møte andre mennesker på tur. Ved en faktoranalyse med kriterier, kan man videre inndelegge disse holdningene i ulike dimensjoner. De som ønsker liten grad av tilrettelegging betegnes ofte purister, mens de som ønsker større grad av tilrettelegging betegnes urbanister. Selv om begrepene i litteraturen ikke er entydige, er de

mest puristiske tilbøyelige til ønske om å ikke ha noen tilretteleggingstiltak eller møte andre folk på turen sin (Vistad i Kaltenborn og Vorkinn, 1993; Vistad, 2009).

Den motivasjonelle rekreasjonsforskningen har resultert i forslag til to forvaltningsprinsipper; ROS (Recreation Opportunity Spectrum) og LAC (Limits of Acceptable Change), der ROS bygger på en segmentering fra villmarksområder til mer tilrettelagte områder. Tanken er at man kan segmentere brukergruppene etter hvilke ulike preferanser de har. LAC tar utgangspunkt i hva som er akseptable grenser ut fra brukerne sine holdninger og ønsket utvikling av et område (Aasetre og Gundersen, 2007).

2.4 Motivasjon

Bakgrunn

Den rekreasjonelle motivasjonsforskningen bygger på psykologiske teorier, basert på teorier om behov og forventningsteorier. Her antar man at mennesker er rasjonelle, hvor menneskelig atferd er en målrettet og rasjonell handling for å oppnå bestemte goder. I teorien om en rasjonell handling betraktes motivet som en bevisst intensjon, som resultat av et erkjent behov hos personen og som videre fører til en søken etter å tilfredsstille dette behovet. REP (Recreation Experience Preference) skalaen, et kvantitativt måleverktøy, med et utvalg goder søkt oppnådd gjennom friluftslivet, bygger på dette kortfattede introduserte teorigrunnlaget (Ajzen og Fishbein, 1980; Kaltenborn i Kaltenborn og Vorkinn, 1993; Aasetre og Gundersen, 2007; Odden og Aas, 2002). Flere (Kaltenborn i Kaltenborn og Vorkinn, 1993; Aasetre og Gundersen, 2007) opplyser imidlertid om at denne introduserte teoribakgrunnen, ikke har vært foruten kritikk. Kritikken har gått ut på at tankemodellen innebærer en markedsmetafor, at den overser forhold ved friluftslivets egenart og menneskenes stedstilknytning til områder og landskap. Det argumenteres også for at menneskenes livsanskuelse innehar verdier som ikke nødvendigvis passer inn i skalaen. Dette kan være konstituerende verdier (Aasetre og Gundersen, 2007).

Sosiologen Dann beskrev motivasjon tilknyttet turisme som; “A meaningful state of mind which adequately disposes an actor or group of actors to travel, and which is subsequently interpretable by others as a valid explanation for such decision” (Dann, 1981, s. 205).

Dette kan være en brukbar definisjon, som er en del av et stort og komplisert forskningsfelt. Definisjonen har blant annet blitt kritisert av Iso-Ahola (1982), som mente første halvdel av

definisjonen var på rett spor, men ville legge større vekt på fysiologiske og psykologiske aspekter; “motivation is purely a psychological concept, not a sociological one” (1982, s. 257).

De enes imidlertid om at motivasjon er en bevisst prosess.

Kategoriseringer

Crompton (1979) kom fram til ni turistmotiver, hvorav syv var av sosiopsykologisk art; ”Escape from a perceived mundane environment”, ”Exploration and evaluation of self”, ”Relaxation”, ”Prestige”, ”Regression”, ”Enhancement of kinship relationships” og ”Facilitation of social interaction”, samt to kulturelt orienterte; ”Novelty” og ”Education”. Crompton (1979) sin teori om likevekt kan også nevnes, i forståelsen av motivasjon, en teori som antar at menneskene ønsker å opprettholde en likevekt mellom forventninger og prestasjoner. Iso-Ahola mente komponentene flukt og søken var sentrale motiver relatert til turisme (Iso-Ahola, 1982). Motivasjonen kan altså både være en drivkraft bort fra noe i tillegg til å være en drivkraft i retning av noe (Jacobsen i Jacobsen og Viken, 2008).

2.5 Naturorientering

I motsetning til REP skalaen, kan man si at naturorientering sitt teorigrunnlag bygger mer på verdier og et skandinavisk teorigrunnlag.

Verdier

Ariansen inndeler verdier i nytteverdier som betraktes som verdier som innehar et mål i seg selv. Videre er instrumentelle verdier, de verdier som kan betraktes som et middel for å realisere eller oppnå noe annet. Til sist består de konstituerende verdiene av grunnleggende forpliktende verdier, som for eksempel kulturell identitetsverdi, etiske verdier og religiøse verdier. De sistnevnte foreligger mer som forpliktelser (Ariansen, 1992).

Livsanskuelse

Uddenberg (1995) benytter begrepet ”livsåskådning”, som kan betraktes som livsanskuelse. Dette innebærer forestillinger om forhold omkring mennesket og det som omgir det, samt verdier omkring hva man betrakter som godt og ondt. En virkelighetsoppfatning og verdier, er nært sammenknyttet og dette kan videre sees i sammenheng med menneskets opplevelse av identitet. Det gir uttrykk for en grunnleggende holdning til tilværelsen og sier noe om hvordan

verden ser ut, men også hvordan den burde se ut. Livsanskuelse kan betraktes som en form for orienteringssystem, som kan hjelpe til med å tolke opplevelser og orientere seg ellers i verden. Et slikt orienteringssystem er derfor med på å etablere en identitet hos mennesket. Samtidig får man hjelp til å tolke og forstå det som skjer omkring en og får dermed et grunnlag for å forholde seg følelsesmessig til ens egen livssituasjon (Uddenberg, 1995).

Holdninger

Basert på teorier om rasjonell handling, kan holdninger til atferd, i følge Ajzen og Fishbein (1980), betraktes som en følge av anskuelser, som videre er relatert tilbake til verdier. Holdningene kan videre betraktes som en preferanse for et bestemt objekt eller situasjon (Buijs, 2009). Som poengtert av Haukeland et al. (2010), kan dette for eksempel være holdninger relatert til tilrettelegging. Grensen mellom hva folk oppfatter som natur og hva de oppfatter som ikke værende natur, avhenger av hver enkelt sine forestillinger av hva som tilhører natur og hva som ikke passer inn av for eksempel tilrettelegging. For noen inngår en merket løype i deres forestilling om friluftsliv, mens for andre reduserer den samme merkede løypa naturopplevelsen (Tordsson, 2003).

Bakgrunnen for naturorienteringsbegrepet

Haukeland et al. (2010) gjør bruk av en måleskala han betegner naturorientering. Befatningen med betydningsfulle aspekter ved det å oppholde seg ute i naturen, har bakgrunn i Uddenberg (1995), som undersøkte svensker sitt forhold til natur, gjennom både en kvalitativ og en kvantitativ tilnærming. Den samme måleskalaen er blitt benyttet i denne oppgaven og kan betraktes som et mulig alternativ til REP skalaen som er mer generell, mens naturorienteringsskalaen er utviklet i en nordisk kontekst.

De ulike aspektene i naturorienteringsskalaen

Herunder vil et utvalg aspekter fra naturorienteringsskalen basert på Uddenberg (1995), bli belyst, også gjennom andre teoretikere sitt perspektiv.

Føle en form for tilhørighet til landskap/natur

Hågvar (1999) poengterer at mange har en tilknytning til spesifikke naturområder, som de vender tilbake til. Det kan gi trygghet å vende tilbake til steder som ikke har endret seg, som dermed kan fungere som "et fast holdepunkt i tilværelsen", i følge Hågvar og Støen (1996, s. 17). Det blir dermed samtidig gitt uttrykk for en fellesskaps- eller enhetsfølelse med naturen,

mener Hågvar (1999). Jacobsen (i Jacobsen og Viken, 2008) ser en økende interesse for å oppleve en nærhet til naturen i deler av ferielivet. Rubenson mener dette er en dypfølt trang, der han i 1914 skrev i Norsk Fjeldsport at "I ethvert normalt menneske er der en dyp trang til at føle samhørigheten med naturen, overbevise sig om, at hans sind eier røtter, som endnu ikke har tapt sit tak i jorden. Det er denne trang som driver os byfolk ut til havet, ind i skogene, op paa fjeldet. Jeg har følt denne dragende magt og saa har du" (Rubenson, 1914). Ut fra dette kan man forstå søken etter fellesskapsfølelsen, som noe som er en del av oss og et dyptfølt behov hos mennesket, som resulterer i at man oppsøker en tilfredsstillelse av denne følelsen.

En gjentatt naturkontakt kan gi mulighet for kontinuitet, ved at man gjentar noe, en sammenheng, relasjon eller situasjon som man gjenkjenner fra gang til gang. Dette kan betraktes som referansepunkter, i følge Tordsson (2003), og kan sammenliknes med det Hågvar og Støen (1996, s. 29) betegner faste punkter i livet eller "mentale ankere", der naturen kan imøtekomme identiteten. Tordsson (2003) skriver at den enkeltes identitet ikke bare er tilknyttet sosiale relasjoner, men også steder og landskap. Opprettholdelse av referansepunkter har imidlertid en motsats, innebærende søken etter noe nytt. Både søken etter det gjentakende og kjente, så vel som søken etter det nye og ukjente, kan fungere som referansepunkter for identiteten (Tordsson, 2003). Her kan begrepene til Cohen (1974), med "Sightseers" og "Vacationers" komme til anvendelse, under forutsetning av at man kan forstå det gjentakende som en forandring fra hverdagen. Selv om mange i dag søker noe nytt og annerledes, er det fortsatt mange som søker tilbake til steder de har vært tidligere, med minner om gode opplevelser, skriver Viken (i Jacobsen og Viken, 2008).

Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv og Stillhet og ro

Tordsson (2003) skriver, at gjennom friluftslivet kan man flykte fra de deler av samfunnet som vanskeliggjør utviklingen av identiteten, som for eksempel stress og støy, for å i stedet å søke blant annet stillhet og ro. Man flykter dermed til en verden som avlaster fra hverdagen. Raadik et al. (2010) fremhever på den andre siden at friluftsliv isteden kan forstås som en vei hjem, ikke en flukt fra det urbane livet. Det å komme bort fra det urbane var imidlertid noe Nansen vektla ved friluftslivet, men i tillegg også som en vei hjem "...dit, hvor de [menneskene] oprindelig hører hjemme" (Nansen, 1922, s. 2). Dette belyses gjennom følgende sitat:

... friluftslivet: dette å komme litt bort fra de mange, bort fra den forvirrende larm hvori vårt liv så altfor meget føres, dette å komme ut i naturen, få nye og store inntrykk fra skog og mark, de vide vidder, fra det store rum. Det står nok for mig som kanskje den største side av friluftslivet. Men en får nu ikke engang det ved å dra ut i de store flokker og følge de optråkkete veiene, ved å klumpe sig sammen på hytter eller... danse kveldene og nettene med nydelige unge damer. Så tiltalende det enn kan være, så er jo ikke dette friluftsliv... Men dette å komme ut fra det vante, det er viktig... (Nansen, 1922, s. 2)

Man får samtidig her innblikk i Nansen sine synspunkter på tilrettelegging, i forhold til å skulle ta inn over seg inntrykkene i naturen. Det å følge de optråkkete stiene eller opphold på folksomme hytter var ikke friluftsliv for Nansen.

Søken etter stillhet og ro var betydningsfullt for informantene til Uddenberg (1995). Stillheten kan være en sjelden opplevelse i hverdagen (Hågvar og Støen, 1996). Tordsson, (2003) antydte at ønsket om fred og ro og det å slappe av, kunne forklares som et resultat av at man legger merke til hvor mye energi man bruker i hverdagen på å sortere vekk inntrykk og at naturen dermed kan være et sted hvor man kan trekke seg tilbake. Vaagbø undres over at nordmenn på tur ofte er tause, selv sammen med andre. Han forklarer denne søken (være i fred, ro og harmoni, vekk fra mas og stress), som et uttrykk for ønsket om frihet gjennom uavhengighet fra hverdagen og begrensninger (Vaagbø, 1994).

Sanseinntrykk og Oppleve noe som er vakkert

Informantene til Uddenberg (1995) betraktet naturen som vakker. Mange søker skjønnheten i naturen, dets farger, dyre- og planteliv (Uddenberg, 1995; Hågvar og Støen, 1996). I følge Jacobsen og Viken (2008) søker turister særegne og vakre synsinntrykk fra for eksempel landskap. Dette kan være søken etter den urørte naturen (Hågvar og Støen, 1996).

Høstingsopplevelsen er viktig for eksempel for jegere, fiskere, bærplukkere og soppsankere, da dette gir en nærhet til naturen (Hågvar og Støen, 1996). Begrunnelser for friluftsliv kan spores tilbake til to tradisjoner innen norsk friluftsliv; bygdas friluftsliv og byens friluftsliv. Bygdas friluftsliv var preget av et nytte- og næringsperspektiv, ved at en ikke gikk ut i naturen uten å ha et ærend og det var ikke et tydelig skille mellom arbeid og fritid. Byens friluftsliv innebar en sentrering om naturopplevelsen og man gikk tur for opplevelsens og turens egen skyld. Det er fortsatt mange som er tilhengere av den nytteorienterte bruken der; ”... du skal helst ha et slags formål, helst gjøre noe forståelig og nyttig når du er der”, som Kleiven (1993, s. 3) skriver.

Disse naturorienteringene, betraktes i denne oppgaven som begrunnelser for å oppholde seg ute i naturen eller ferdes i naturen. Drivkrefter (push faktorer) for å foreta beslutningen om å reise, blir dermed forstått som værende en form for naturorientering.

2.6 Supplement

Her følger et aspekt som imidlertid ikke omfattes av naturorienteringsskalaen i sin helhet.

Følelsen av nærhet til personer i (og utenfor) reisefølget

Mens noen reiser for å komme bort fra hverdagen med rutiner og forpliktelser, reiser andre for å styrke sosiale bånd, enten i forhold til reisefølget eller dem man besøker (Jacobsen i Jacobsen og Viken, 2008). Crompton (1979) fant at et viktig motiv, blant informantene, for å reise på ferie, var å møte nye mennesker. Dette var forøvrig et motiv som informantene hans innså i etterkant av turen. I Wang (2004) sin undersøkelse av motivasjonsfaktorer, tilknyttet Huangshan Mountain, var en faktorgruppe inkludert, som innebar en styrking av menneskelige relasjoner, gjeldende både familie, vennskapsbånd og nye bekjenskaper. Det å bygge vennskapsrelasjoner, var også en gjeldende faktorgruppe i Kim et al. (2003) sin undersøkelse av turister sine push faktorer i koreanske nasjonalparker. Samme motiv ble i Kozak (2002) skilt, gjennom to faktorgrupper, fra det å tilbringe tid sammen med nære betydningsfulle relasjoner. Det kan være typisk for feriereiser at de gjennomføres av par, familier og vennekretser, slik at valgene i stor grad avgrenses av forhandlinger og kompromisser mellom dem som reiser sammen. Effekten av personlige preferanser blir derfor redusert, avhengig av hvem som får mest innflytelse på feriebeslutningen, hevder Jacobsen (i Jacobsen og Viken, 2008). Det å være alene, omtaler Tordsson (2003), som et sentralt motiv i friluftslivslitteraturen, som innebærer å være seg selv og ikke være bundet av andres forventninger, men at man imidlertid kan være alene også sammen med andre. Friluftslivet kan dermed både gi anledning til ensomhet og like fullt fellesskap.

2.7 Push og pull

I oppgaven blir push faktorer betraktet som naturorientering og pull som PFT. Det er akseptert blant flere forskere å ta utgangspunkt i begrepene push og pull for å forklare turister sin motivasjon (Crompton, 1979; Dann, 1981; Pyo et al., 1989; Uysal og Jurowski, 1994; Baloglu og Uysal, 1996; Grossens, 2000; Kozak, 2002; Kim et al., 2003; Kim og Lee, 2002; Wang,

2004; Prayag og Ryen, 2010). Teorien innebærer at turistene ferdes på fjellet fordi de blir skyvet av indre krefter (push faktorer) og trukket av ytre eksterne krefter, i form av goder, egenskaper eller fasiliteter (pull faktorer) ved reisemålet, etter at de har bestemt seg for å reise. Push faktorene eksemplifiseres med drivkreftene flukt, avlapping, prestisje, helse og sosiale relasjoner. Deretter kan pull faktorene både være materielle ressurser ved reisemålet, men også forstås som værende i form av forventninger hos turistene. Push innebærer altså motivasjon i seg selv, mens pull refererer til fasiliteter ved reisemålet (Dann, 1977; Uysal og Jurovski, 1994; Baloglu og Uysal, 1996), men push faktorene kan også betegnes som etterspørselsiden, og pull som tilbudssiden (Kim og Lee, 2002) og man kan gjennom dette innta en forbruksorientert tilnærming.

2.8 Miljøbekymring

Nytt økologisk paradigme er blitt en vel anvendt måleskala på holdninger til miljø (Dunlap et al. 2000; Luo og Deng, 2008). Her kan man i likhet med den tidligere nevnte purismeskalaen og naturorienteringsskalaen, benytte faktoranalyse for å finne grupperinger innen denne dimensjonen. I det tildelte datasettet var ikke NEP representert. Tre variabler knyttet til miljøbekymring, indikert gjennom aksept for negative miljømessige konsekvenser, ble i denne oppgaven grunnlag for statistisk analyse.

Det er sannsynlig at utvikling av nasjonalparkene vil kunne føre med seg både kortsiktige og langsiktige økologiske, sosiale, kulturelle og økonomiske effekter (Aas, 2003), som vil kunne oppfattes ulikt blant mennesker. Turistene sin aksept for negative økologiske konsekvenser for villreinenes leveområde, rovfuglenes redebygging og nedskrapning av vegetasjon, er et utvalg følger man kan ta utgangspunkt i. Heiberg og Christensen (2005) legger for eksempel fram slitasje og forstyrrelser som de mest fryktede følgene av økt bruk av nasjonalparkene. Forskjellige dyrearter har ulike tålegrenser for menneskenes opphold i leveområdet deres. Dette har resultert i at menneskelig aktivitet i fjellområdene har ført til tap av blant annet villreinens leveområde og forstyrrelse av fugler (Aas, 2003). Brukerne sin ferdsel i form av for eksempel tråkk, kan ha videre følger for vegetasjonen og her nevnes ofte Besseggen når det er snakk om slitasje på vegetasjon (Heiberg og Christensen 2005).

Denne teorigjennomgangen danner bakgrunnen for neste kapittel, hvor tidligere forskning og funn av sammenhenger vil legges til grunn for hypoteser tilknyttet forskningsspørsmålene.

2.9 Hypoteser

Hver hypotese vil innledes med et forskningsspørsmål, men det er ikke utledet hypoteser til forskningsspørsmål en og fire, og flere av hypotesene er generelt åpne i formen. Det er valgt å avgrense oppaven rundt hvilke forhold som kan forklare turistens PFT, i større grad enn å fokusere på hvordan de ulike forholdene forklarer disse. Forskningsspørsmålene med teori og hypoteser la grunnlaget for hvilke av de tilgjengelige variablene som ble tatt med i regresjonsanalysen.

FS 2: Hvilke preferanser har turistene for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Det er grunn til å tro at turistens preferanser for tilrettelegging vil variere noe i forhold til hvilket område man tar utgangspunkt i. Vorkinn og Gåsdal (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993) refererer til undersøkelser av fjellvandrere og trekker fram at de mest kontroversielle tiltakene er tiltak medfølgende store naturinngrep og motorisert ferdsel, som eksempelvis gondolbane. Videre legger hun fram at mindre tiltak som gjør ferdselen enklere, har en overvekt av de som er positive til tiltaket, men en betydelig andel er også negative. Vistad og Engesæter (1996) fant, i følge Haukeland og Lindberg (2001), at det var størst oppslutning om småskaltiltak (stimerking, skilting etc.) og minst oppslutning om motorisert ferdsel og større inngrep som veier og hus. Registering av ferdselen i fjellet har vist at 90-95% av fottruistene har fulgt merket sti (Finansdepartementet, 2003). På bakgrunn av dette utledes følgende hypotese:

H1: Mindre/enklere tilretteleggingstiltak har større appell til turistene enn større/tyngre tilretteleggingstiltak.

FS 3: Hvilke grunner har turistene for å ferdes i Nasjonalparkriket?

Odden og Aas (2002) har lagt fram resultater fra et utvalg norske friluftslivsundersøkelser, gjennomført i perioden 1974 til år 2001, omhandlende grunner for å oppholde seg i naturen. Dette var vel og merke gjennomført med variasjoner innenfor faglig utgangspunkt, utvalg, spørsmålsstilling og måleskalaer. Alikevel, uansett om en undersøkelse ble gjennomført i 1974 eller på 2000 tallet, så var det noen hovedtrekk som gikk igjen; grunner relatert til kontemplasjon, fysisk aktivitet, sosialt samvær og naturopplevelse, innebærende estetisk

opplevelse og opplevelse av tilhørighet, viste seg å ha svært stor oppslutning (Odden og Aas, 2002).

Senere undersøkelser, også utenfor Norge, har vist liknende mønster; Wang (2004) fant ”Relaxation and health”, ”Appreciating natural scenery and acquiring knowledge” og ”Enhancement of human relationship” som de viktigste grunnene.

H2: Kontemplative, fysiske, sosiale og naturopplevelsesorienterte grunner har størst oppslutning blant turistene, som grunner for å ferdes i Nasjonalparkriket

Kontemplative grunner skal i oppgaven forstås som;

Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv, Fysisk avkobling i naturen, Stillhet og ro, Lade batteriene og hente nye krefter, Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen og Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser, hentet fra teorigrunnlaget til hypotesen, i sammenlikning med naturorienteringsskalaen.

FS 5: Finnes det sammenhenger mellom turistenes naturorientering og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Undersøkelser av sammenhengen mellom push og pull faktorer kan observeres i undersøkelser fra 70-tallet og fram til i dag. Det å anse reisemålet, betegnet pull, som en respons på motivasjon, betegnet push og at de besøkende bestemmer seg for å reise, før de bestemmer reisemålet, er en tilnærming som er benyttet i tidligere undersøkelser (Dann, 1977; Cromton, 1979; Dann, 1981). I følge Dann (1981), så både responderer pull faktorene på og forsterker push faktorene.

Pyo et al. (1989) fant en sammenheng mellom push- og pullfaktorer. Det samme gjorde Baloglu og Uysal (1996), som også lagde en inndeling i segmenter og fant signifikante sammenhenger mellom push og pull faktorer. Baloglu og Uysal (1996) uttrykte allikevel i deres artikkel, at det var få forskere som hadde undersøkt sammenhengen mellom push- og pullfaktorer, men henviser imidlertid til blant annet Uysal og Jurowski (1994), som gjennomførte en faktoranalyse, samt en regresjonsanalyse, hvor de inkluderte push- og pullfaktorer. Resultatene viste en sammenheng mellom disse. Det viste seg at de som hadde motiver som kunne forstås som en flukt fra hverdagen, foretrakk mindre aktiviteter og

rimelige servicetilbud, i motsetning til mer luksuriøse fasiliteter. Grossens (2000) etterlyser også flere undersøkelser og uttrykker at forskning på motivasjon burde undersøke sammenhenger mellom push- og pullfaktorer.

Crompton legger fram at de sosiopsykologiske begrunnelsene ikke viste seg å ha en sammenheng med et bestemt reisemål, men isteden viste det seg at reisemålet ble valgt på bakgrunn av hvilket sted som mest sannsynlig tjente det dominerende motivet hos turisten; "...preference is likely to be given to a destination which is perceived as most likely to service the dominant motive" (Crompton, 1979, s. 415, 421). De to motivene som var kulturelt relatert viste seg hos Crompton (1979) å ha en delvis sammenheng med spesifikke fasiliteter. Oh et al. (1995) fant også signifikante sammenhenger mellom motiver og verdsette egenskaper ved reisemålet. Uzzel (1984) mente, i følge Jacobsen (i Jacobsen og Viken, 2008), at turister ikke er motivert av kvaliteter ved reisemålet, men isteden av hvordan disse fasilitetene er tilpasset turistenes psykologiske savn.

Nylige resultater, fra Haukeland et al (2010), viste sammenhenger mellom flere dimensjoner innen naturorientering og PFT. Naturorienteringen "Sightseeing" viste seg å ha betydning for preferansene for alle de fire dimensjonene tilknyttet tilrettelegging, funnet gjennom faktoranalyse og regresjonsanalyse; "Tracks & signposts", "Infrastructure & services", "Food & accomodation" og "Tours & interpretation". Naturorienteringen "Challenge" viste seg å påvirke ønsket om "Tracks & signposts" og "Infrastructure & services", mens naturorienteringen "Recreation" avsto ønsket om "Infrastructure & services". Naturorienteringen "Inspiration" støttet ønsket om "Tours & interpretation".

Flere forskere har altså funnet en sammenheng mellom ulike former for motivasjon og PFT. Det er mest naturlig å sammenlikne resultatene fra denne undersøkelsen med Haukeland et al. (2010), siden de baserer sine undersøkelser på den samme naturorienteringsskalaen. Det forventes å avdekke sammenhenger mellom ulike faktorgrupper, i likhet med Haukeland et al. (2010), men hypotesen holdes imidlertid åpen, med tanke på hvilke sammenhenger som forventes:

H3: Det er sammenhenger mellom turistenes naturorientering og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket

FS 6: Finnes det sammenhenger mellom turistenes sosiodemografiske forhold og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Kim et al. (2003), skriver at viktigheten av pullfaktorene varierer som følge av turistenes sosiodemografiske kjennetegn. Vorkinn og Gåsdaal (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993) trekker fram kvinnene som de med mest positiv innstilling til merking og skilting i fjellet, og at de under 25 år og over 50 år var mer positive til tiltak som innebar motorisert ferdsel i fjellet, enn andre aldersgrupper. Vistad (2009) fant at mennene var mer puristiske enn kvinnene og at det var forskjeller med hensyn til nasjonalitet, men derimot ikke alder. Wang (2004) viste også at det var en forskjell mellom både push- og pullfaktorer, ved de demografiske variablene; alder, yrke og inntekt. Med referanse til Vistad og Vorkinn (1995), ble det også funnet variasjoner med hensyn til alder; med en økende tilslutning til tilretteleggingstiltak blant dem over 55 år (Haukeland og Lindberg, 2001). Vorkinn et al. (2000) fremlegger at yngre og høyt utdannede er noe mindre negative til næringsvirksomhet i utmark enn andre grupper.

Prayag og Ryan (2010) fant forskjeller i viktigheten av pullfaktorene blant besøkende med ulik nasjonalitet. Haukeland og Lindberg (2001) refererer til Aas og Vorkinn (1991), som fant store ulikheter mellom brukergrupper, på tvers av nasjonalitet, i synet på tilrettelegging tilknyttet Briksdalen i Nordfjord. Vistad og Vorkinn (1995) fant, i følge Haukeland og Lindberg (2001), også ulikheter i PFT, med bakgrunn i nasjonalitet, der nordmenn indikerte et mer negativt syn på tilrettelegging enn utlendingene. Heiberg et.al. (2005) fant imidlertid at utenlandske turister i Jotunheimen var mindre positive til tilrettelegging enn norske.

Det er altså støtte for sammenhenger mellom sosiodemografiske kjennetegn, og ulike tilretteleggingstiltak, noe som leder frem til følgende hypotese:

H4: Det er sammenhenger mellom turistenes sosiodemografiske kjennetegn og deres preferanser for tilrettelegging

FS 7: Finnes det sammenhenger mellom turistenes aksept for negative økologiske konsekvenser og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Aasetre (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993) bekreftet et mønster, etter innsikt i flere undersøkelser, når det gjaldt preferanser i skogsområder; holdninger tilknyttet miljøvern hadde betydning for hvilke landskapspreferanser individene hadde. Kaltenborn et al. (2008) la frem at miljømessige holdninger var relatert til holdninger tilknyttet hytteutvikling.

Resultatene viste at beboere som var mer økosentrisk orientert, var samtidig mindre støttende til fremtidige planer om hytteutvikling i fjellområdene, enn de som var mindre økosentriske. Miljøorienteringen til beboerne viste seg å ha en sammenheng med en negativ holdning mot videre hytteutvikling. De samme resultatene viste seg i Kaltenborn et al. (2009), der hytteeiere som var sterkt miljøorientert, var i større grad negative til videre utvikling av infrastruktur, service og fasiliteter.

I undersøkelsen av hotellgjester fant Vistad (2009) at de mest ”puristiske” gjestene oftere gikk utenom stier og skiløyper. Puristiske settes her i hermetegn, siden utvalget i det store og hele var ”[...] lågpuristiske, [som] [...] set pris på å møte folk og på fysisk tilrettelegging” (Vistad 2009, s. 38-39). Ulike forskere har altså funnet en sammenheng mellom miljøbekymring og PFT og det er interessant å underøske om datagrunnlaget gir en indikasjon på følgende hypotese:

H5: Turister med stor aksept for negative økologiske konsekvenser knyttet til gjennomføring av tilretteleggingstiltak, ønsker større grad av tilrettelegging.

FS 8: Finnes det sammenhenger mellom turistenes reiseformål og deres preferanser for tilrettelegging i nasjonalparkriket?

I Hu og Ritchie (1993) viste det seg at viktigheten av tilbud varierte mellom grupper som var ulike i forhold til de to reiseformålene ”Educational” og ”Recreational”, ved fem ulike hovedreisemål. Reiseformålene ble her lagt frem som tenkte tilfeller, der de ble bedt om å forestille seg en reise med et av de to formålene. I Reinius og Fredman (2007) viste det seg at for 44% av turistene i Fulufjället nasjonalpark, påvirket nasjonalparkstatusen valg av reisemålet.

H6 : Det er sammenhenger mellom turistenes reiseformål og hvilke preferanser de har for tilrettelegging i nasjonalparkriket

FS 9: Finnes det sammenhenger mellom turistenes kjennskap til nasjonalparken og deres preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

I Hu og Ritchie (1993) viste det seg at viktigheten av tilbud varierte mellom grupper som var ulike i forhold til kjennskap til fem ulike reisemål. I følge Fakeye og Crompton (1991)

varierte også viktigheten av mange tilbud mellom ikke-besøkende, førstegangs-besøkende og gjentakende besøkende i Rio Grande Valley i Texas.

H7: Det er sammenhenger mellom turistenes kjennskap til nasjonalparken og hvilke preferanser de har for tilrettelegging i Nasjonalparkriket

3 Metode

Dette kapittelet gir først en beskrivelse av områdene hvor studiene ble gjennomført. Deretter tar det for seg hvilke fremgangsmåter som ligger til grunn for resultatene. Hypotesene utledet tidligere, danner hovedgrunnlaget for valg av forskningsstrategi og forskningsdesign. Deretter konkretiseres datamaterialet og datainnsamlingen. Analyseprosessen for både spørreskjemaet og intervjuene beskrives før oppgavenes validitet og noen etiske betraktninger legges fram.

3.1 Områdebeskrivelse

Studieområdet

Studieområdet for spørreundersøkelsen var Nasjonalparkriket i Nord-Gudbrandsdalen i Oppland fylke, se Figur 2. Dette omfatter de seks nasjonalparkene; Rondane, Dovre, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Jotunheimen, Reinheimen og Breheimen og de seks kommunene; Dovre, Lesja, Lom, Sel, Skjåk og Vågå (Veisten et al. 2007; Veisten et al. 2010).

Figur 2: Kart over Nasjonalparkriket (Kilde: <http://www.fjellnorge.com/ImageArchive/nprkart.jpg>)

Intervjuområde

I utgangspunktet var det kun Reinheimen nasjonalpark som var målet for intervjuundersøkelsen, med planlagt rute utenfor merket område og stinett, for deretter på merkede stier. Grunnet få folk i det utvalgte området, ble noen flere intervjuer gjennomført i Jotunheimen nasjonalpark, ved Gjendesheim.

Reinheimen nasjonalpark

Reinheimen nasjonalpark, opprettet i 2006, er et stort fjellområde med mange innfallsporter som leder inn i verneområdet. Det strekker seg fra Nord-Gudbrandsdalen til Romsdalen og Sunnmøre (Stensby, 2009) og innebærer kommunene Norddal og Rauma, i Møre og Romsdal fylke, samt Lesja, Lom, Sjøk og Vågå, i Oppland fylke. Tilliggende verneområder, i tillegg til Brettingsmoen naturreservat, er landskapsvernområdene; Finndalen, Ottadalen, Lordalen, Romsdalen, Trollstigen og Tafjord-Reindalen. Reinheimen ligger i det nest største inngrepsfrie området i Sør-Norge, bestående av variert villmark, som i liten grad er tilrettelagt for friluftsliv. Hovedformålet med opprettelsen av Reinheimen nasjonalpark var blant annet å ”[...] ta vare på eit stort, samanhengande og villmarksprega fjellområde [...] [og] sentrale leveområde til villreinstammen” (Lovdata, 2006). Av hensyn til villreinstammen, har det ikke vært ønskelig å markedsføre eller kanalisere større ferdsel inn i østlige deler av området². I Tafjordfjella og vestlige deler av Sjøk, finnes det imidlertid merka stier og turisthytter i randsonene og inne i nasjonalparken (DN, 2010a).

Jotunheimen nasjonalpark

Jotunheimen nasjonalpark ble opprettet i år 1980 og omfatter Lom, Vågå og Vang kommuner i Oppland fylke, samt Luster og Årdal kommune, i Sogn og Fjordane. Området har de høyeste fjellene i Norge med Galdhøpiggen, Glittertind og Store Skagastølstind, i tillegg til flere breer, store innsjøer og et rikt plante og dyreliv. I dag er det omkring 300 km med merkede fotturruter og skiløyper i Jotunheimen og Utladalen. Mange av fjelltoppene egner seg som turmål. I utkanten og inne i nasjonalparken er det en rekke betjente og ubetjente turisthytter. I Hurrungane i vest kan man fjellklatre og flere aktører tilbyr organiserte turer i nasjonalparken (DN, 2010b). Hovedformålet med opprettelsen av Jotunheimen nasjonalpark var ”[...] å verne eit vilt, eigenarta, vakkert og i stor grad urørt fjellandskap [...] I nasjonalparken skal det innafor visse rammer vere høve til landbruk, friluftsliv, jakt og fiske, undervisning og forskning” (Lovdata, 1980).

Intervjuruta

Figur 3 viser intervjuruta, som gikk nord/nord-øst fra Billingen, utenfor sti og varde, til allmenningshytta Skarvedalsbu, hvor det første intervjuet (intervjunummer 1 og 2) ble gjennomført. Videre fortsatte ruta nordover til neste allmenningshytte, Storvassbu, gjennom

² Bekreftet gjennom kontakt med representant fra DNT

Dør, utenfor sti, men med enkelte varder. Fra Storvassbu gikk ruta vestover til den selvbetjente DNT hytta Torsbu, utenfor sti og varde, hvor intervju 3 og 4 ble gjennomført. Deretter fortsatte ruta sørover på DNT sti, til allmenningshytta Tverrådalshytta. På ruta videre sørover, tilbake mot Billingen, ble tre intervjuer (intervjunummer 5, 6 og 7) gjennomført underveis.

Figur 3: Kartutsnitt³ over intervjuruta i Reinheimen nasjonalpark
Kartforklaring: ▲ Overnatningssted Ruta ● Intervjusted med intervjunummer

³ Kart hentet fra: <http://ut.no/kart>. For å få tilfredsstillende oppløsning på kartet, ble ulike kartutsnitt hentet ned, ved at skjermbilde ble tatt og satt sammen i GIMP, et gratis fotoredigeringsprogram (<http://www.gimp.org/>).

3.2 Forskningsstrategi og design

Som Kvale (1997) hevder, er anvendeligheten av metoderedskaper avhengig av evnen metoden har til å besvare de stilte forskningsspørsmålene. Enkelte problemstillinger forutsetter en kvantitativ forskningsstrategi, basert på innsamling av statistiske data fra et relativt stort antall enheter, for å kunne si noe om sammenhenger mellom et større antall respondenter. Andre problemstillinger peker i retning av en kvalitativ forskningsstrategi, basert på innsamlet tekst fra færre antall enheter, hvor man kan gå i dybden med informantenes virkelighetsforståelse og beskrivelser av opplevelser. Man kan videre se pragmatisk på valg av forskningsstrategi, ved å se kvalitative og kvantitative verktøy som komplementære, når problemstillinger tilsier at det er gjennomførbart (Ringdal, 2007; Kvale, 1997). Forskning på motivasjon kan sies å ha tradisjoner i en kvantitativ tilnærming, gjennom det kvantitative måleverktøyet, REP. Variasjoner i motiv eller preferanser og meningstilskrivning omkring opphold ute i naturen, kan imidlertid også undersøkes gjennom en kvalitativ tilnærming med ulike forskningsstrategier (Crompton, 1979; Riese og Vorkinn, 2002; Buijs, 2009; Prayag og Ryan, 2010; Svarstad, 2010). Det ble derfor i denne oppgaven valgt en tilnærming med triangulering av metoder, dvs. en kombinasjon av kvantitative og kvalitative data (Kvale, 1997).

Indikasjoner fra deler av de kvantitative resultatene dannet utgangspunktet for gjennomføring av supplerende intervjuer, som utdyping av de kvantitative funnene. Enkelte indikasjoner på sammenhenger var i forkant av intervjuene funnet fra datasettet, men regresjonsanalysen var ikke gjennomført. Det var et mål i de kvalitative etterstudiene å kartlegge demografiske forhold, samt finne ut hvilke faktorgrupper tilknyttet NO og PFT de ulike informantene plasserte seg innenfor. Deretter var det ønskelig å få innsikt i hva informanter tilhørende en faktorgruppe hadde å fortelle om sine grunner for å vandre i fjellet og sine PFT. Det var i tillegg interessant å se om det ville dukke opp andre aspekter som ikke ble dekket av skalaene benyttet i spørreskjemaet. Videre ble det forsøkt å benytte intervjuene til å finne ut hvorfor turistene oppfattet tilrettelegging i Nasjonalparkriket forskjellig og dermed finne bakenforliggende årsaker til indikasjonene funnet i det kvantitative datamaterialet. Det ble derfor spurt nærmere inn til hvordan turistene begrunnet ønske om tilrettelegging. I tillegg

Kartene ble lagret i ulike lag og ved å endre gjennomsiktigheten, ble kartutsnittene lagt nøyaktig over hverandre, slik at man fikk et stort kart. Nye lag ble laget med inntegnet overnattingssteder, intervjusteder og rute.

ville det være interessant å knytte refleksjoner fra informantene opp mot de faktorgruppene de ble tilordnet.

Både den kvantitative og kvalitative undersøkelsen ble utformet ved et tverrsnittdesign, som vil si at gjennomføringen av undersøkelsen ble begrenset til et måletidspunkt (Ringdal, 2007). Det var tilknyttet hypoteser til det kvantitative materialet i forkant av intervjuene, men samtidig ble det, gjennom intervjuene, søkt ny informasjon gjennom søken etter begrunnelser for preferanser. Intervjuene kan dermed betraktes som dels både hypoteseavprøvende og eksplorerende, gjennom en halvstrukturert intervjuguide (Kvale, 1997). Det var ønskelig at intervjuene både skulle være et ledd i skapelsen av teori, samt i anvendelse av teori (Kvale, 1997).

3.3 Datamaterialet og datainnsamling

Gjennom relasjonen til SUSTOUR prosjektet, ble det mulighet for tilgang til foreliggende, og dermed sekundære data, fra TØI. Dette ble komplimentert med innsamling av egne primære data, ved gjennomføring av intervjuene. Ringdal (2007) opplyser at også vanskeligere tilgjengelige kilder, som brev og dagbøker, kan trekkes inn for å belyse motiver hos mennesket. Underveis på ruta i Reinheimen, ble derfor alle hyttebøkene lest, og bilder tatt av en del av sidene, for å samle inntrykk. Av tids- og ressursbegrensning ble imidlertid ikke dette materialet benyttet videre i undersøkelsen, men ble lagret i minnet som kunnskap. Under følger en nærmere beskrivelse av forholdene omkring innsamlingsprosessen, for henholdsvis spørreundersøkelsen og intervjuene.

Spørreundersøkelse

Spørreskjema

Spørreskjemaet utarbeidet av SUSTOUR, vil ikke utbroderes, men det kan opplyses om at det bestod av en hoveddel, samt fire haler, som samlet fikk et omfang på 77 spørsmål. Dette innebar spørsmål om demografiske karakteristika, informasjonskilder, oppholdet i Nord-Gudbrandsdalen, nasjonalparkstatusen, aksept for økologiske konsekvenser, utvikling av fasiliteter/tilbud, forbruk, tilfredshet, naturorientering, NEP, purisme, REP, samt et valgekspperiment. Spørreskjemaet var delt inn slik at respondentene ble fordelt på forskjellige deler og skulle derfor svare på ulike deler av spørreskjemaet. På bakgrunn av

problemstillingen fikk denne oppgaven tilgang til et utvalg respondenter i datasettet som hadde svart på et foretrukket utvalg spørsmål.

Utvalg

SUSTOUR samlet inn et internettbasert datasett for et utvalg av norske og utenlandske turister som oppholdt seg i (eller passerte) Nord-Gudbrandsdalen sommeren 2009. Internettstudien ble gjennomført i løpet av vinteren 2009/2010 og oppgaven besto av et underutvalg av dette, bestående av i alt 760 respondenter.

Samtaleintervju

Intervjuguide

Med utgangspunkt i forskningsspørsmål ble det utarbeidet en halvstrukturert intervjuguide med emner og forslag til en rekkefølge med formulerte spørsmål og underspørsmål, se vedlegg, Kapittel 10. Da intervjuene skulle foretas underveis på en ukes fjelltur, utenfor sti og varde, med lavvo, ble det gjort et valg om å ta med en medhjelper. Da det er sannsynlig at turister går flere i følge og med fare for lang ventetid, ble medhjelperen, for å sikre et visst antall intervjuer, inkludert i gjennomføringen av enkelte intervjuer. Det ble derfor viktig med en noe fastlagt intervjuguide. Denne ble kontrollert av veiledere, men pilotintervjuer ble ikke gjennomført med andre enn nært bekjente og med hensyn til at temaet er relaterbart for de fleste, ga dette reelle innspill.

Tilpasset spørreskjema og intervjukskjema

Det ble i tillegg utarbeidet et kort spørreskjema, som et utdrag fra den store undersøkelsen, som det var ønskelig at ble besvart i etterkant av hvert enkelt intervju. Dette inneholdt skalaer fra spørreskjemaet, slik at informantene kunne legges inn i det foreliggende datasettet og tilordnes en faktorgruppe innen NO og PFT. Skjemaet inneholdt i tillegg demografiske spørsmål om kjønn, fødselsår, nasjonalitet, bosted, utdanning og inntekt. I etterkant av hvert enkelt intervju ble det også notert forhold omkring intervjusituasjonen, med opplysninger om intervjunummer, tidspunkt, sted (d.v.s. område, landskap, utsikt, tilrettelegging og kartreferanse), været, om informanten gikk i følge med flere turgåere og spesielle omstendigheter omkring intervjusituasjonen. Informantene sin rute, varighet, mål for ferden og informantenes overnattingsform, ble opplyst i løpet av intervjuet og referert der det ble ansett å ha betydning for fortolkning.

Utvalg

Informantene ble utvalgt i forhold til hvem som var til rådighet i fjellet på det gitte tidspunktet. Av de spurte, som var alle som ble observert på ruta i Reinheimen, var det kun en som ikke ønsket å delta. Ved Besseggen var det et større antall besøkende og av de tilfeldig spurte, var det ingen som ikke ønsket å delta, men både underveis på stien i Reinheimen og ved Besseggen, var det flere som ønsket et kortere intervju enn foretrukket varighet.

Gjennomføring

Intervjuene ble gjennomført i løpet av tidsperioden 22.-28. august 2010. Informantene ble kontaktet i tilknytning til hytte, underveis på stien eller utenfor sti og varde, med mål om at intervjuer gjennomført ute, kunne skape en nærhet til det vi skulle samtale om. Figur 4 viser noe av utstyret som ble medbrakt. Kart, kompass og GPS ble nødvendig utstyr, der naturlige veivalg utenfor stien skulle gi mulighet for å møte enkelte turgåere. Ved deltakelse var servering av turkake tiltenkt å gi en avslappet stemning. I forkant av intervjuet fikk informantene mulighet til å lese igjennom og ta med seg videre et informasjonsskriv med opplysninger omkring undersøkelsen, se vedlegg Kapittel 10.

Størstedelen av de femten intervjuene som ble gjennomført, ble tatt opp på bånd, hvor det ved enkelte intervjuer ble benyttet supplerende båndopptakere. En av informantene ønsket ikke å bli tatt opp på bånd og det ble dermed fortolket og tatt notater underveis. Ved utfordrende vær og liten hytte med ett oppholdsrom, ble det naturlig å intervju parene samtidig, istedenfor hver for seg. Benyttelse av lavvo, der dette var mulig, skulle imidlertid møte utfordringer ved værforhold. Enkelte av intervjuene ble gjennomført underveis på stien og informantene ønsket kun å delta, hvis det tok kortere tid. Det ble imidlertid tatt en avgjørelse underveis på at et kort intervju var bedre enn ikke å få noe intervju. Et utvalg av spørsmålene fra intervjuguiden ble derfor plukket ut til en revidert utgave, til gjennomføring av kortere intervju. Intervjuene hadde en varighet fra i underkant av 10 min til i overkant av 1,5 time, men det ble tilstrebet en varighet på ca. 30 min. Spørreskjemaet ble utfylt, dog med enkelte mangler, av alle foruten tre informanter.

Figur 4: Utstyr til gjennomføring av intervju

3.4 Analyseprosessen for spørreundersøkelsen

Analyseverktøy

Deldatasettet, med underutvalget, ble oversendt i filer med tre ulike formater; sav, xls og dat, i tillegg til en xls-fil med tilhørende filinformasjon. I analyseprosessen ble dataprogrammet PASW (Predictive Analytics Software) Statistics 18 (tidligere SPSS) benyttet, da dette hevdes å være den mest brukte programpakken i samfunnsvitenskapene (Ringdal, 2007). Det ble gjort analyser med utgangspunkt i en datamatrise i en PASW datafil. Syntax ble i stor grad benyttet til å kjøre de ulike analysene og omkodingene. Fordelen med syntax er at det er enklere å kjøre analyser ved små forandringer. Syntaksen kan også enkelt lagres, for å gjøre de samme analysene/omkodingene på nytt. For å generere grafer og tabeller ble imidlertid Microsoft Office Excel 2007 benyttet. Dette ble gjort for å ha større frihet til redigering og utforming. Den største fordelen med å benytte Excel var det gode samspillet med Microsoft Office Word 2007, som ble benyttet til å skrive oppgaven.

Databearbeiding

Utvalgte spørsmål i Tabell 1 viser det utvalget av spørsmål som ble benyttet fra spørreskjemaet til SUSTOUR. Noen av spørsmålene hadde flere underspørsmål eller påstander som også ble besvart.

Tabell 1: Utvalget av spørsmål som ble besvart av respondentene. Flere av spørsmålene hadde også underspørsmål eller påstander

Nummer	Spørsmål
1.	Var et sted i denne regionen (Nord-Gudbrandsdalen) hovedreisemål for din reise i sommer?
6.	Kjente du til noen av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen?
7.	Hadde nasjonalparkstatusen på ett eller flere av fjellområdene i Nord-Gudbrandsdalen noen betydning for ditt valg av reisemål?
8.	Hadde nasjonalparkstatusen på ett eller flere av fjellområdene i Nord-Gudbrandsdalen noen betydning for ditt valg om å reise gjennom denne regionen?
13.	Hva var hovedformålet med reisen denne sommeren?
18a.	Dersom slike turisttilbud og aktiviteter blir utviklet nær grensene til nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen, kan de føre med seg en del negative miljømessige konsekvenser. Hvor store negative økologiske konsekvenser synes du er akseptable i denne forbindelse?
20.	Hvorledes vil du bedømme viktigheten av følgende fasiliteter/tilbud omkring norske nasjonalparker (dvs. i nasjonalparkens randsoner)?
21.	Hvorledes vil du bedømme viktigheten av økt tilrettelegging i norske nasjonalparker (dvs. innenfor nasjonalparkens grenser) på følgende områder?
22.	Vennligst merk av på en skala fra 1 til 5 hvilken grad av betydning som hvert av utsagnene nedenfor har for deg når du er ute i naturen?
23.	Vennligst merk av på en skala fra 1 til 5 hvilken grad av betydning som hvert av utsagnene nedenfor har for deg når du er ute i naturen?
28.	Hva er postkoden for din hjemmeadresse?
36.	Kjønn?
37.	Alder?
38.	Vennligst kryss av for din utdanningsbakgrunn
39.	Hvordan vil du karakterisere bruttoinntekten i ditt hushold sammenliknet med det generelle inntektsnivået i ditt land?

Tabell 2 viser hvilke variabler som dannet grunnlaget for måling av PFT, i alt 21 variabler fordelt på spørsmål 20 og 21 fra Tabell 1.

Tabell 2: Liste over variabler, med bakgrunn i spørsmål 20 og 21 fra Tabell 1, som dannet grunnlaget for PFT

Variabelnavn	Etikett
Facilities_20_Ample_budget_acc.GV1	Ample budget accommodation capacity
Facilities_20_Luxury_accommoda.GV1	Luxury accommodation
Facilities_20_Ample_restaurant.GV1	Ample restaurant/café capacity
Facilities_20_Restaurants_café.GV1	Restaurants/café offering local dishes
Facilities_20_Guiding_sightsee.GV1	Guiding/sightseeing to cultural attractions
Facilities_20_Guiding_sightse6.GV1	Guiding/sightseeing to wildlife/nature attractions
Facilities_20_Shops_selling_re.GV1	Shops selling/renting clothes/equipment
Facilities_20_Visitor_centres_.GV1	Visitor centres with exhibitions/information
Facilities_20_Roads_and_parkin.GV1	Roads and parking areas
Facilities_20_Shows_plays_for_.GV1	Shows/plays for larger audiences
Facilities_20_Gondola_or_other.GV1	Gondola or other technical installations
Dev_facilities_21_Tracks_for_hikin.GV1	Tracks for hiking
Dev_facilities_21_Tracks_for_cycli.GV1	Tracks for cycling
Dev_facilities_21_Information_boar.GV1	Information boards and signing
Dev_facilities_21_Wildlife_nature_.GV1	Wildlife/nature tracks (wild reindeer, musk ox or raptors)
Dev_facilities_21_Picnic_areas.GV1	Picnic areas
Dev_facilities_21_Organized_activi.GV1	Organized activities (riding centres, traditional alpine dairies)
Dev_facilities_21_Park_service_per.GV1	Park service personnel (rangers, guides, ..)
Dev_facilities_21_Motorboating_on_.GV1	Motorboating on lakes
Dev_facilities_21_Information_visi.GV1	Information visitor centres
Dev_facilities_21_Zoning_of_differ.GV1	Zoning of different activities

Tabell 3 viser variablene som dannet grunnlaget for måling av naturorientering. Variablene er dannet med bakgrunn i spørsmål 22 og 23 i Tabell 1.

Tabell 3: Liste over variabler, med bakgrunn i spørsmål 22 og 23 fra Tabell 1, som dannet grunnlaget for NO

Variabelnavn	Etikett
Important_aspect_22_Physical_relaxat.GV1	Physical relaxation in nature
Important_aspect_22_Tranquillity_and.GV1	Tranquility and peacefulness
Important_aspect_22_Sense_impression.GV1	Sense impressions (sight, hearing, smell, taste, etc.)
Important_aspect_22_Being_healthy.GV1	Being healthy
Important_aspect_22_Fresh_air_clean_.GV1	Fresh air, clean water and unpolluted environment
Important_aspect_22_Learning_about_u.GV1	Learning about/understanding nature
Important_aspect_22_Enjoying_comfort.GV1	Enjoying comfort in natural surroundings
Important_aspect_22_Sightseeing_on_m.GV1	Sightseeing on my own
Important_aspect_22_Physically_deman.GV1	Physically demanding activities in nature
Important_aspect_22_“Recharging_batt.GV1	Recharging batteries/rejuvenation
Important_aspect_22_Search_for_chall.GV1	Search for challenges with involving risk
Important_landscapes_23_Regain_another_p.GV1	Regain another pulse/rhythm
Important_landscapes_23_Experience_somet.GV1	Experience something mighty and overwhelming
Important_landscapes_23_Obtain_a_deeper_.GV1	Obtain a deeper connection in life
Important_landscapes_23_Feel_greater_clo.GV1	Feel greater closeness to fellow travellers
Important_landscapes_23_Encounter_someth.GV1	Encounter something different from everyday life
Important_landscapes_23_Obtain_a_feeling.GV1	Obtain a feeling of freedom
Important_landscapes_23_Feel_connectedne.GV1	Feel connectedness with landscape and nature
Important_landscapes_23_Experience_natur.GV1	Experience nature's beauty
Important_landscapes_23_Experience_natu9.GV1	Experience nature's magic and mystery
Important_landscapes_23_Find_inspiration.GV1	Find inspiration in natural surroundings

Gjennom faktoranalyse ble nye variabler laget. Hver faktorgruppe fikk en ny variabel med faktorladningen for denne faktorgruppen. Tabell 4 viser oversikten over variablene som ble laget som et resultat av faktoranalysen. De fire første viser faktorladningen til PFT gruppene. To nye variabler, MAX_PFT og MAX_NO ble laget, sammen med de tilordnede faktorgruppene; FAC_PFT_GR og FAC_NO_GR. Bakgrunnen og beregningsmetodene for disse variablene er forklart under.

Tabell 4: Variabelliste fra faktoranalysen. Variabler som starter med FAC, inneholder faktorladninger. MAX_PFT og MAX_NO er den største faktorladningen, i hhv. PFT og NO. To av variablene, FAC_PFT/NO_GR, inneholder også de tilordnede faktorgruppene.

Variabelnavn	Etikett
FAC_PFT_1	PFT faktorgruppe 1
FAC_PFT_2	PFT faktorgruppe 2
FAC_PFT_3	PFT faktorgruppe 3
FAC_PFT_4	PFT faktorgruppe 4
MAX_PFT	Høyeste PFT faktor ladning
FAC_PFT_GR	Tilordnet PFT faktorgruppe
FAC_NO_1	NO faktorgruppe 1
FAC_NO_2	NO faktorgruppe 2
FAC_NO_3	NO faktorgruppe 3
FAC_NO_4	NO faktorgruppe 4
FAC_NO_5	NO faktorgruppe 5
MAX_NO	Høyeste NO faktorladning
FAC_NO_GR	Tilordnet NO faktorgruppe

Summeringsvariabler

Flere nye variabler ble laget ved å summere svarene på en rekke ulike spørsmål/variabler til en ny variabel. Dette var blant annet variablene for summen av PFT og NO, innenfor de ulike faktorgruppene; SUM_PFT_1-4 og SUM_NO_1-5. Alle variablene som omhandlet PFT og NO var gradert etter Likert skala 1–5, med verdi fra ”Helt uviktig” til ”Meget viktig” eller tilsvarende. SUM_PFT_1-4 er derfor et direkte mål på hvor viktig summen av tilretteleggingstiltak var for respondenten.

I forkant av faktoranalysen ble variabelen SUM_PFT laget, som summerte svarene på alle de 21 variablene i Tabell 2. Spørsmålene tilknyttet PFT er oppdelt i to hovedspørsmål, med hhv. 11 og 10 underspørsmål. Det ene hovedspørsmålet omhandlet tiltak i nasjonalparkens randsoner, mens det andre omhandlet tiltak innenfor nasjonalparkgrensene. Siden ulike tiltak kan sies å være av ulik størrelse, ble det forsøkt å vekte de ulike tilretteleggingstiltakene. Det syntes fornuftig at store inngrep, som gondolbane i randsonen, skulle vektes høyere enn for eksempel mer tilgjengelig informasjon. Alle tiltak innenfor nasjonalparkgrensene ble vektet noe høyere enn tiltak i randsonen. Denne variabelen fikk navnet SUM_PFT_VEKT, og vekt faktorene er vist i Tabell 5.

Tabell 5: Vektfaktorer for PFT variabler til vekting av Høy/Lav grad

Vektfaktor	Variabelnavn
1	Facilities_20_Ample_budget_acc.GV1
1	Facilities_20_Luxury_accommoda.GV1
1	Facilities_20_Ample_restaurant.GV1
1	Facilities_20_Restaurants_café.GV1
1	Facilities_20_Guiding_sightsee.GV1
1	Facilities_20_Guiding_sightse6.GV1
1	Facilities_20_Shops_selling_re.GV1
1	Facilities_20_Visitor_centres_.GV1
1	Facilities_20_Roads_and_parkin.GV1
1	Facilities_20_Shows_plays_for_.GV1
4	Facilities_20_Gondola_or_other.GV1
2	Dev_facilities_21_Tracks_for_hikin.GV1
3	Dev_facilities_21_Tracks_for_cycli.GV1
2	Dev_facilities_21_Information_boar.GV1
2	Dev_facilities_21_Wildlife_nature_.GV1
2	Dev_facilities_21_Picnic_areas.GV1
3	Dev_facilities_21_Organized_activi.GV1
2	Dev_facilities_21_Park_service_per.GV1
4	Dev_facilities_21_Motorboating_on_.GV1
2	Dev_facilities_21_Information_visi.GV1
4	Dev_facilities_21_Zoning_of_differ.GV1

Det ble også laget en summeringsvariabel for *Aksept for negative økologiske konsekvenser*; SUM_AKSEPT. Det var tre spørsmål som indikerte aksept; hensynet til villreinenes leveområde, rovfuglenes redebygging og nedskrapning av vegetasjon. Her rangerte svaralternativene fra 1, ”Ingen”, til 4, ”Store”. I tillegg var det et svaralternativ 5, ”Vet ikke”. Grunnet et relativt lite sett med indikatorer, ble det valgt å sette en forutsetning om at respondenten hadde tatt stilling til alle tre, for å bli regnet med. Når respondentene sine svar skulle summeres, ble det laget en test for om de hadde svart ”Vet ikke”. Respondenter som svarte ”Vet ikke” på et eller flere av de tre spørsmålene, fikk ikke en sum, men isteden en missing-verdi.

Tredelt skala for PFT

Da enkelte av variablene tilknyttet purismeskalaen (Kajala, 2007; Vistad, 2009), kan sammenliknes med variabler tilknyttet skalaen som måler PFT, er det blitt gjort et valg om å

inndeleg PFT i tre grupper og etter Vistad (2009) betegne de; lavpurister, mellompurister og purister, men med ulikt utgangspunkt og metode for inndeling. En tredelt skala for PFT, ble laget ved å finne gjennomsnittet, samt standardavviket av SUM_PFT, altså den uvektede summen. Fordelingen på de ulike gruppene; *lav*, *middels* og *høy*, ble da som vist i Tabell 12. Gruppen som ble definert som *middels* lå innen ett standardavvik fra gjennomsnittet, mens gruppene *lav/høy* lå under/over ett standardavvik fra gjennomsnittet.

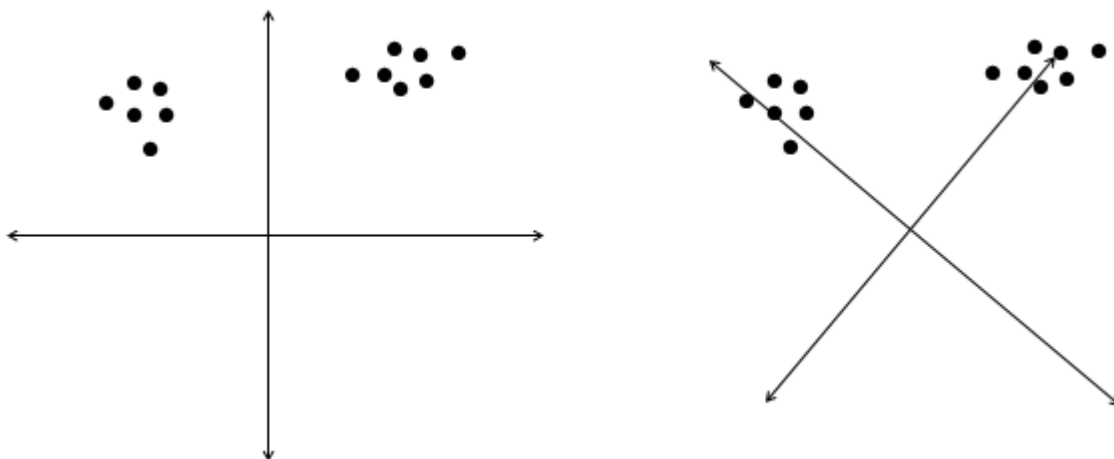
Indikatorvariabler (Dummy)

I forkant av regresjonsanalysen ble det laget flere indikatorvariabler. Disse variablene baserte seg på de andre variablene, men hadde logiske verdier, 1/0. Indikatorvariabler kan sees på som JA/NEI spørsmål, hvor verdien 1 er JA, og verdien 0 er NEI. De ulike indikatorvariablene gir klare skiller mellom respondenter, og man kan samle flere variabler i en indikator. Indikatorvariablene som ble benyttet er vist i Tabell 18, og er betegnet med tilnavnet *dummy*.

Statistiske analyser og tester

Faktoranalyse

For å finne grupperinger innenfor PFT og NO, som begge består av et sett med variabler, med et avhengighetsforhold mellom variablene innad, ble det gjennomført en eksplorativ faktoranalyse. Dette ble gjort gjennom uttrekkingsteknikken "Principal components". Faktoranalysen baserer seg på å finne tendenser i svarene som er gitt, og ut fra dette gruppere hvilke variabler som hører sammen. For å gjøre resultatet av faktoranalysen mer entydig, ble det utført en rotasjon av koordinatsystemet. Det ble valgt Varimax rotasjon, som er ortogonal, d.v.s. at aksene i koordinatsystemet holdes fast i forhold til hverandre og er basert på ukorrelerte faktorer, i motsetning til ved en oblimin rotasjon (Ringdal, 2007), se Figur 5.

Figur 5: Illustrasjon av ortogonal rotasjon, hvor aksene står ortogonalt (vinkelrett) på hverandre også etter rotasjonen.

Antall faktorgrupper kan ikke bestemmes entydig i en faktoranalyse, men avgjørelsen ble tatt på bakgrunn av flere kriterier. For det første var kravet at faktorene hadde en egenverdi på over 1 (Ringdal, 2007). Et skreddiagram ga indikasjoner på antall faktorgrupper, der det ble tatt med alle faktorer før skredet flatet ut (Ringdal, 2007). Deretter ble det tatt hensyn til antall variabler som falt inn under hver enkelt faktorgruppe, der det ble tilstrebet at flesteparten av faktorgruppene besto av minst tre variabler i hver faktorgruppe. To av faktorgruppene, *NO4* og *NO5*, fikk imidlertid kun to variabler, noe som vil bli diskutert under. Alle verdier under 0,40 i den roterte komponent matrisen ble fjernet, og det ble tilstrebet å forklare over 50% av den totale variansen i variablene, etter anbefalninger fra Ringdal (2007).

Faktoranalysen tilordnet variabler til en eller flere faktorgrupper, hvor de variablene med høyest faktorladning, kan betraktes som nøkkelvariabler for denne gruppen. Det ble laget en ny variabel for hver faktorgruppe, ved å summere opp respondentenes svar på variablene tilordnet den enkelte faktorgruppen. Respondenter med høy sum, hadde dermed svart høyt på de variablene som var viktig for den enkelte faktorgruppe. Disse variablene fikk betegnelsen *SUM_PFT_1-4*, for faktorgruppe 1-4. Disse ble brukt videre i regresjonsanalysen. Siden hver faktorgruppe fikk et ulikt antall tilordnede variabler, ble det også utregnet gjennomsnittverdi, for de enkelte faktorsummene (*SUM_PFT_1-4_MEAN*/*SUM_NO_1-5_MEAN*). Gjennomsnittet ble beregnet ved å dele summeringsvariabelen på antall variabler i den enkelte gruppen. Hensikten med gjennomsnittsvariablene var å tilordne hver respondent til en faktorgruppe.

Tilordning av faktorgruppe til hver respondent

Ved å se på i hvilken faktorgruppe respondenten hadde den høyeste gjennomsnittsverdien, kan man se hvilken faktorgruppe respondenten havnet i. Det er imidlertid tilfeller der dette ikke gir et entydig svar. En annen metode for å tilordne faktorgrupper til respondenter, ble derfor benyttet. Denne tok utgangspunkt i faktoranalysens faktorladning. Fra faktoranalysen fikk hver respondent en faktorladning i hver faktorgruppe; FAC_PFT_X/FAC_NO_X. Den høyeste faktorladningen bestemte hvilken gruppe respondenten havnet i. For å legge hver respondent til en gitt gruppe, ble det analysert hvilken gruppe som hadde høyest verdi hos respondenten, og denne gruppen ble tilordnet respondenten. En test ble programmert i PASW, for å finne den høyeste faktorladningen hos respondenten. Først ble en ny variabel, MAX_PFT, som inneholdt den høyeste faktorladningen av de fire faktorgruppene, beregnet:

```
COMPUTE MAX_PFT =  
MAX (FAC_PFT_1, FAC_PFT_2, FAC_PFT_3, FAC_PFT_4)
```

Deretter ble det testet for hvilken gruppe som hadde fått denne verdien, og gruppen ble tildelt respondenten:

```
IF (MAX_PFT = FAC_PFT_1) FAC_PFT_GR = 1.  
EXECUTE.  
IF (MAX_PFT = FAC_PFT_2) FAC_PFT_GR = 2.  
EXECUTE.  
IF (MAX_PFT = FAC_PFT_3) FAC_PFT_GR = 3.  
EXECUTE.  
IF (MAX_PFT = FAC_PFT_4) FAC_PFT_GR = 4.  
EXECUTE.
```

Tilsvarende ble gjort for NO gruppene, men variabelen FAC_NO_GR fikk da verdien 1, 2, 3, 4 eller 5. Siden faktorladningen var et desimaltall med mange desimaler etter komma, ga dette et entydig svar i motsetning til metoden basert på høyeste gjennomsnittsverdi.

Regresjonsanalyse

Regresjonsanalyse er basert på at sammenhengen mellom en avhengig variabel (Y) og et sett uavhengige variabler (X), kan fremstilles i form av en lineær funksjon (Ringdal, 2007).

Fortrinnet med regresjonsanalyse er at man kan analysere flere variabler samtidig, i motsetning til ved tabellanalyse. Man kontrollerer for de ulike uavhengige variablene, for deretter å anslå hvilke av de uavhengige variablene som har størst innvirkning. Ved å se på R^2 kan man videre finne ut hvor mye av variasjonen i den avhengige variabelen som skyldes

innvirkning fra de uavhengige variablene. Man kan dermed se hvor stor del av turistenes PFT, som kan forklares ut fra de variablene man inkluderer i analysen. I regresjon er det viktig at den avhengige variabelen er kontinuerlig (Ringdal, 2007), så for å utføre regresjon på PFT, ble de fire summeringsvariablene, SUM_PFT_1-4 benyttet. Disse variablene summerte opp hva hver enkelt respondent hadde svart på de variablene som faktoranalysen tilordnet hver faktorgruppe. Alle variabler som ble valgt inkludert i regresjonsanalysen er vist i Tabell 6.

Tabell 6: Variabelliste som grunnlag for regresjonen. De fire første ble betraktet som avhengige variabler, mens resten av variablene ble satt inn som uavhengige variabler

Variabelnavn	Etikett
SUM_PFT_1	Sum av PFT_1 variabler
SUM_PFT_2	Sum av PFT_2 variabler
SUM_PFT_3	Sum av PFT_3 variabler
SUM_PFT_4	Sum av PFT_4 variabler
KVINNE_DUMMY	Kvinne dummy
ALDER_GR	Alder gruppert
UTDANNING	Utdanningsnivå
INNTEKTSNIVÅ	Relativt inntektsnivå
NORSK_DUMMY	Norsk dummy
TYSK_DUMMY	Tysk dummy
NL_DUMMY	Nederlandsk dummy
SVENSK_DUMMY	Svensk dummy
DANSK_DUMMY	Dansk dummy
SUM_NO_1	Sum av NO_1 variabler
SUM_NO_2	Sum av NO_2 variabler
SUM_NO_3	Sum av NO_3 variabler
SUM_NO_4	Sum av NO_4 variabler
SUM_NO_5	Sum av NO_5 variabler
SUM_AKSEPT	Aksept for negative økologiske konsekvenser
HOVEDREISEMÅL_DUMMY	Hovedreisemål dummy
HOVEDFORMÅL_DUMMY	Hovedformål dummy
PARKSTATUS_DUMMY	NP-status betydning for reisemål dummy
SUM_KJENNSKAP	Kjennskap til nasjonalpark

Regresjonsmetoden som ble benyttet var baklengs eliminering. Første kjøring av regresjonsanalysen inneholdt alle de uavhengige variablene inkludert i regresjonsanalysen, se Tabell 6. Ut fra signifikansnivået, $\alpha = 0,05$, ble den variabelen med lavest signifikanssannsynlighet, (høyeste p -verdi), som var større enn eller lik signifikansnivået på 0,05, fjernet fra videre analyse, etter hver nye kjøring. Signifikansen til hver av de andre variablene forandret seg for hver gang en ny variabel ble fjernet. Etter et visst antall kjøring, var kun de signifikante variablene tilbake i regresjonsfunksjonen.

Før det endelige utvalget av uavhengige variabler var på plass, ble det kjørt regresjonsanalyser med andre variabler. Det ble blant annet laget en mengde indikatorvariabler som det ble testet for. Noen av disse ble byttet ut med skalaverdier, for å gi et bedre grunnlag for analysen, mens andre ble fjernet fordi de var irrelevante.

Regresjonsanalysen inneholder mer informasjon, enn det som vil bli kommentert i denne oppgaven. Det viktigste for denne oppgaven var først og fremst å benytte signifikanssannsynligheten, til å se hvilke av de uavhengige variablene som var signifikante, i sin forklaring av de ulike PFT gruppene. For å sammenlikne styrken i forklaringen til de ulike uavhengige variablene, vil den standardiserte koeffisienten, *Beta* (β), bli kommentert. Verdien på β , varierte mellom 0,01 og 0,41. En tredelt oppdeling ble benyttet for å klassifisere forklaringsverdien til variabelen: $\beta < 0,2$ (Svak), $0,2 < \beta < 0,3$ (Middels) og $\beta > 0,3$ (Sterk).

Konstantleddet i regresjonsanalysen viser hvilken verdi den avhengige variabelen har, når alle de uavhengige variablene settes til null. Ved å se på de ustandardiserte koeffisientene, kan man regne seg frem til effekten av de ulike uavhengige variablene. Det er imidlertid vanskelig å sammenlikne de ulike uavhengige variablene på bakgrunn av denne, siden de vil ha forskjellig benevning.

Informanter

Faktoranalysen ble utført etter at informantenes besvarelser var blitt plottet inn i datasettet. Noen av variablene ble omregnet før de ble lagt inn. Skalaen for inntekt var i datasettet oppgitt i månedsverdier, mens spørreskjemaet besvart av informantene hadde oppgitt denne i årlig inntekt. Dette innebar at verdiene dermed måtte deles på tolv. Da svaralternativene i det fullstendige spørreskjemaet ikke var gjensidig utelukkende, havnet enkelte informanter i to ulike grupper. For å unngå dette ble det kun lagt inn verdier i indikatorvariabelen INNTEKT_HOY, som lagde et entydig skille mellom informantene. Til slutt ble imidlertid ikke denne variabelen benyttet videre i regresjonen, men isteden det relative inntektsnivået. Noen av informantene manglet imidlertid å svare på noen av spørsmålene i spørreskjemaet. To av informantene manglet en hel side, mens to andre manglet å svare på et spørsmål hver. Der det kun manglet svar på et spørsmål, ble medianverdien for den spesifikke variabelen satt inn, slik at en faktorgruppe kunne tilordnes.

3.5 Analyseprosess for samtaleintervju

I tråd med hva Kvale (1997) anbefaler, ble det tenkt på hvordan intervjuene skulle analyseres før disse ble gjennomført. Enkelte transkriberingsprosedyrer ble imidlertid vurdert når denne prosessen var i gang.

Lydredigering

Til lydredigering ble lydredigeringsprogrammet Audacity⁴ benyttet. Det hadde muligheter for redigering av lydfiler av ulike formater. I gjennomføringen av intervjuene ble det benyttet en mp3 spiller, med opptaksfunksjon som lagret direkte i .mp3 format. I tillegg ble det benyttet en eldre Sanyo Micro Talk-book diktafon, med kassetter som opptaksmedium. En tredje opptaksmulighet ble forsøkt ved en MiniDisk opptaker. Denne hadde ekstern mikrofon, og fungerte tilfredsstillende hjemme under testing, men tester på fjellet viste at den ikke klarte å lagre lydsporene til disken tilfredsstillende.

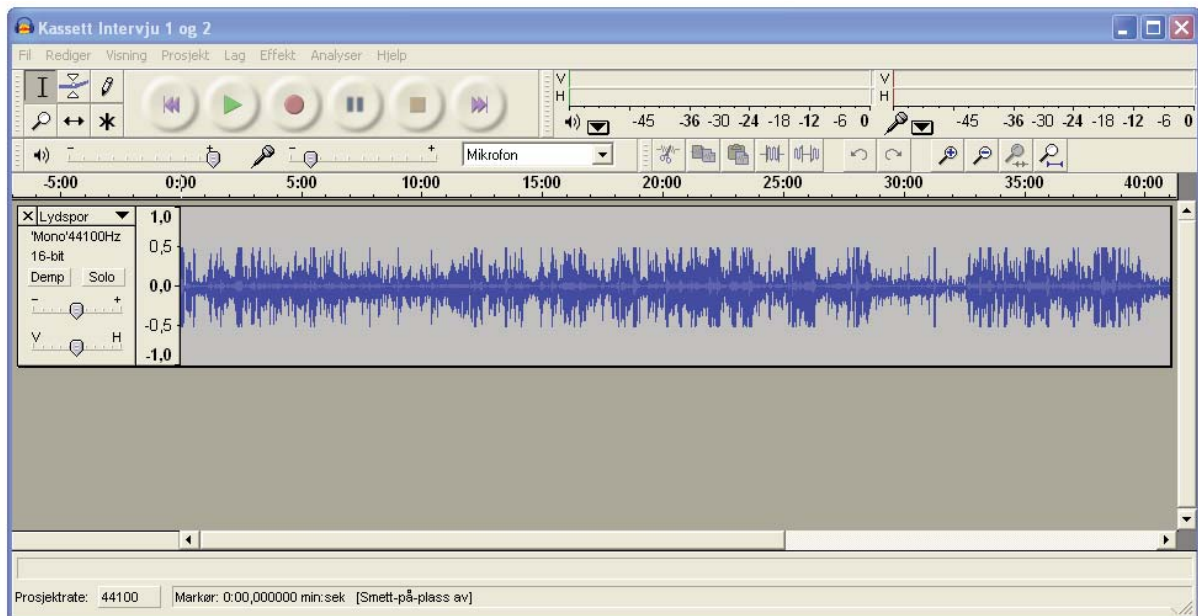
Figur 6: Medbrakt opptaksutstyr; MiniDisk, mp3-spiller og diktafon, med tilhørende batterier og kassetter/disker.

Intervjuene som ble tatt opp analogt, ble spilt inn på datamaskinen gjennom Audacity. Siden mp3 spilleren ikke hadde inngang for ekstern mikrofon, viste det seg at kvaliteten på mp3 filene ikke var tilfredsstillende, siden lydnivået generelt sett var for lavt. Audacity hadde innebygde moduler for forsterkning av lydsignalet, men når disse ble benyttet, ble bakgrunnsstøyen fremtredende. Filter for støyreduksjon ble derfor benyttet. En annen metode for å forbedre lydsignalene ble også benyttet. Programmet Wavepad Sound Editor⁵ hadde en grafisk equalizer, hvor man enkelt kunne fjerne deler av frekvensspekteret, samtidig som andre kunne forsterkes. I tillegg ble modulen for støyreduksjon i Wavepad Sound Editor benyttet. Et av intervjuene hadde også spesielt dårlig lyd kvalitet fra den analoge opptakeren,

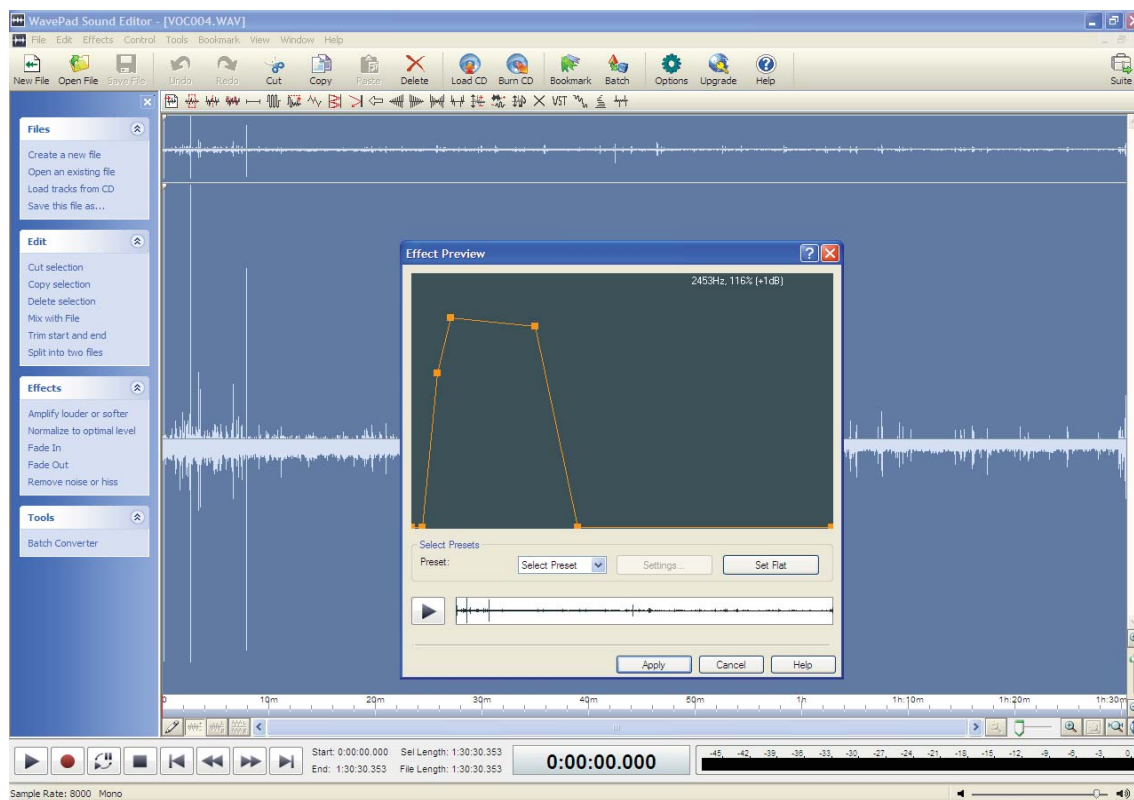
⁴ Audacity kan lastes ned gratis fra <http://audacity.sourceforge.net/download/windows>.

⁵ Wavepad Sound Editor kan lastes ned gratis fra <http://www.nch.com.au/components/wpsetup.exe>

da det virket som om hastigheten på kassetene ikke var jevn. Modulen for hastighetsforandring i Audacity ble da benyttet for å tyde lydfile. Figur 7 viser et skjermbilde av arbeid i Audacity, mens Figur 8 viser skjermbilde av arbeid i Wavepad Sound Editor med grafisk equalizer.

Figur 7: Skjermbilde av lydredigeringsprogrammet Audacity

Figur 8: Wavepad Sound Editor med grafisk equalizer

Transkribering

Selv om enkelte intervjuer ble gjennomført av en annen intervjuer, ble alle intervjuer transkribert av samme person med kontroll av den andre intervjueren. For å skjule identiteten til informantene, er de blitt tildelt tilfeldig fiktive navn ut fra hvilke navn som kunne observeres ut fra å studere kartbladene 1319II Tordsvatnet og 2503 Jotunheimen Aust og området i nærheten av der intervjuene ble gjennomført. Transkriberingsprosedyrene og valgene som nå vil bli redegjort for, baseres på tolkninger av mulige fremgangsmåter, lagt frem av Kvale (1997).

Hvilken transkripsjon var anvendelig til mine forskningsformål? I forhold til skriveprosedyrer, så ble det transkribert på bokmål, uten hensyn til dialekter. De utenlandske intervjuene ble derimot transkribert på henholdsvis svensk og engelsk. Den fullstendige transkriberte versjonen av det svenske intervjuet, ble gjennomført etter beste evne, ved hjelp av ordbok (<http://translate.google.com/>). De anvendte sitatene i resultatdelen, fra det transkriberte materialet, ble imidlertid oversatt av en person med svensk som morsmål. Utdrag ble valgt ut på bakgrunn av formålet med intervjuene og forskningsspørsmålene. Deler som ikke inneholdt relevant informasjon, ble derfor kondensert og sammenfattet allerede på

transkripsjonsstadiet. Det ble valgt å ikke transkribere intervjuene ord for ord med alle gjentakelser, men allikevel vise et muntlig språk. Detaljer som pauser ble ikke medbrakt hvis ikke det hadde betydning for fortolkningen. Det ble imidlertid medbrakt pauser, som forekom fordi informantene avbrøt seg selv, ble avbrutt eller ikke fullførte en fullstendig setning. På bakgrunn av at intervjuene ikke skulle benyttes i psykologisk analyse, inneholdt ikke transkripsjonen tonefall eller emosjonelle bemerkninger, men emosjonelle aspekter som latter ble medtatt, der det hadde betydning for forståelsen av det som ble sagt, f.eks. ved en overdrivelse eller ironisk utsagn. Lydutsagn og kroppsbevegelser ble kun medtatt, der det hadde betydning for fortolkningen, eller det erstattet muntlig svar. Muntlige bekreftelser, som viste at intervjuer lyttet, ble ikke med i transkripsjonen, så sant det ikke var del av en fortolkning. Tabell 7 illustrerer tegnforklaring ved transkriberingen.

Tabell 7: Tegnforklaring ved transkribering

Tegn	Forklaring
Fet skrift	Intervjuer snakker
Normal skrift	Informant snakker
Kursiv	Intervjuer eller informant legger trykk på ord
[...]	Tekst er ikke blitt transkribert ved at f.eks.; - tekst av mindre betydning er blitt utelatt - noe som ikke blir transkribert er sammenfattet - henvist til tidligere tekst/forståelse
?-?	Tekst mangler (p.g.a. dårlig opptak, forstyrrelser eller mumling) eller forsøk på logisk forståelse
...	Pause/avbrytelse av en tankerekke som påvirker sammenhengen i teksten (gjør den f.eks. ufullstendig)
()	Referanse til hvem som snakker
◊	Hendelser i løpet av intervjuet, men også eventuelt nevneverdig mimikk, kroppsbevegelser e. l

Analysemetoder

Materialet ble bearbeidet på forskjellige måter etter den første transkriberingen. Da denne transkriberingen bar preg av et muntlig språk, ble videre utdrag og presentasjon omformet til en noe mer skriftlig stil, for å øke lesbarheten og fordi "Att citera informanterna ord för ord skulle inte ha gjort dem rättvisa", i følge Uddenberg (1995, s. 186). Informantenes ordvalg ble beholdt, men enkelte fyllord som for eksempel "liksom" e. l, ble fjernet og enkelte påbegynte setninger eller repetisjoner ble fjernet.

Transkripsjonen ble gjennomgått systematisk og relevant tekst i henhold til formålet med intervjuene og som svar på forskningsspørsmål, ble trukket ut fra hvert enkelt intervju, med henvisning til informant. Dette ble strukturert og sammenstilt under hvert forskningsspørsmål, for deretter kondensert og sammenfattet, ved at det informantene uttrykte ble sammenfattet til kortere formuleringer. Det var ønskelig å dele inn resultatene under teoretiske underoverskrifter, men også nødvendig å dele opp i naturlige temaer under forskningsspørsmålene, da det var en eksplorerende tilgang til informantene sine begrunnelser for preferanser. I resultatdelen er dermed hovedbetydningen formidlet. Representative sitater, omformet til en skriftlig stil, er blitt bevart. Setninger er blitt fremstilt slik jeg ville anta informanten ville uttrykt seg. Som også poengtert av Uddenberg (1995), er det hva informantene la frem, som ligger til grunn for resonnementene i teksten og sitatene representerer det empiriske grunnlaget. Som i Uddenberg (1995) sin undersøkelse er ikke informanter blitt stilt opp mot hverandre, men ulikheter og kontraster er blitt tydeliggjort. Hver informant ble betraktet som representant for seg selv. Da det var stor variasjon i intervjuvarighet, er noen informanter dermed blitt sitert oftere, men det er ikke intendert at de skal dominere presentasjonen, selv om disse resulterte i mer informasjon.

I diskusjonsdelen vil en videre tilnærming til det kondenserte materialet innebære en meningsfortolkning, ved at intervjuenes meningsinnhold utvikles og det blir lagt frem nye perspektiver. Diskusjonsdelen vil gå noe utover det som sies direkte og knytte relasjoner til det statistiske materialet, samt til teori. Dette blir en syntese for å skape en meningsbærende helhet. Etter ferdigstilt diskusjon ble de transkriberte utskriftene sammenliknet, med fortolkninger som hadde blitt gjort, for å kontrollere om det var belegg for disse.

3.6 Validitet og reliabilitet

Det ble i oppgaven tilstrebet å ivareta kravet om validitet ved undersøkelser. Validitet innebærer at dataene man har samlet inn, gjennom en undersøkelse, er relevante for det en ønsker å undersøke, og at det er samsvar mellom den virkeligheten man er ute og undersøker og dataene man har fått samlet inn. Videre er det blitt tilstrebet at dataene oppfylte kravet om reliabilitet. Reliabilitet innebærer at innsamlingen av data er nøyaktig og pålitelig og at man dermed kan stole på resultatene (Johannessen et al., 2006; Kvale, 1997).

3.7 Etiske betraktninger

Etiske beslutninger ble foretatt, i tråd med (Kvale, 1997) og forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskapen (NESH, 2005), løpende gjennom hele forskningsprosessen, fra tematisering til intervjusituasjonen, til analyse, via transkripsjonen og fram til rapporteringen. I forkant av intervjuet fikk informantene lese igjennom et informasjonsskriv med opplysninger om formålet med undersøkelsen, tilknytning til SUSTOUR prosjektet, undersøkelsesområde, hva resultatene ville benyttes til og nytten av dem. Videre ble det opplyst om blant annet intervjuets varighet, benyttelsen av båndopptaker, fortrolighet, anonymitet og mine kontaktopplysninger. Det ble videre opplyst om at undersøkelsen var frivillig og at informantene kunne avslutte intervjuet på hvilket som helst tidspunkt. Informantene fikk mulighet til å stille spørsmål i forkant og i etterkant av intervjuet i tillegg til at de fikk mulighet til å supplere underveis. I rapporteringen av resultatene gjaldt prinsippet om anonymitet. Oppbevaring av lydfiler er blitt sikret og båndopptakene blir slettet når oppgaven er ferdigstilt. Prinsippet om å arbeide ut fra en grunnleggende respekt for menneskeverdet lå til grunn for forskningen, med respekt for verdier og holdninger hos dem som ble utforsket. Etterfølgelse av forskningsetiske normer, som krav til redelighet, upartiskhet og åpenhet for egen feilbarlighet, var grunnleggende mål (NESH, 2005).

4 Deskriptiv statistikk

I det følgende kapitlet, vil statistikk som beskriver utvalget fra spørreundersøkelsen, legges frem. Ulike frekvenstabeller viser hvordan respondentenes svar fordeler seg innen for ulike variabler.

4.1 Sosiodemografiske forhold

Tabell 8 summerer den sosiodemografiske profilen til respondentene i undersøkelsen. Det fremgår at flere menn, enn kvinner har svart på undersøkelsen. Prosentvis var andelen menn på 61,6%, mens andelen kvinner var på 38,4%. Av respondentene befinner 48% seg innenfor aldersgruppen 45-64 år. Når det kommer til utdanningsnivå, ser man at 40,5% har mer enn fire års høyere utdanning i form av master eller doktorgrad. Omkring 53,8% vurderer sin egen inntekt til å være gjennomsnittlig i forhold til inntektsnivået i eget land og 30,2% vurderer inntekten til å være relativt høy. Avrundingen til en desimal, gjør at summen av prosentene ikke blir nøyaktig 100%. Størstedelen av respondentene, i alt 67,9%, var nordmenn, mens den nest største gruppen var tyskere på 14,2%.

Tabell 8: Prosentvis fordeling på ulike sosiodemografiske variabler (N=755-760)

Sosiodemografiske variabler	Valid prosent
Kjønn	
Kvinner	38,4 %
Menn	61,6 %
Aldersgrupper	
<25	4,0 %
25-34	15,5 %
35-44	21,6 %
45-54	26,3 %
55-64	21,7 %
>64	11,0 %
Utdanning	
Grunnskole (<12 år)	8,3 %
Videregående (ca. 12 år)	20,0 %
1-4 års høyere utdanning (bachelor)	31,2 %
>4 års høyere utdanning (master eller doktorgrad)	40,5 %
Inntekt	
Relativ høy	30,2 %
Gjennomsnittlig	53,8 %
Relativ lav	12,1 %
Vet ikke	4,0 %
Bokode	
Norge	67,9 %
Tyskland	14,2 %
Nederland	5,8 %
Sverige	2,4 %
Danmark	2,0 %
Resten av Europa	6,6 %
Resten av Verden	1,2 %

4.2 Preferanser for tilrettelegging

Fordeling på ulike preferanser for tilrettelegging

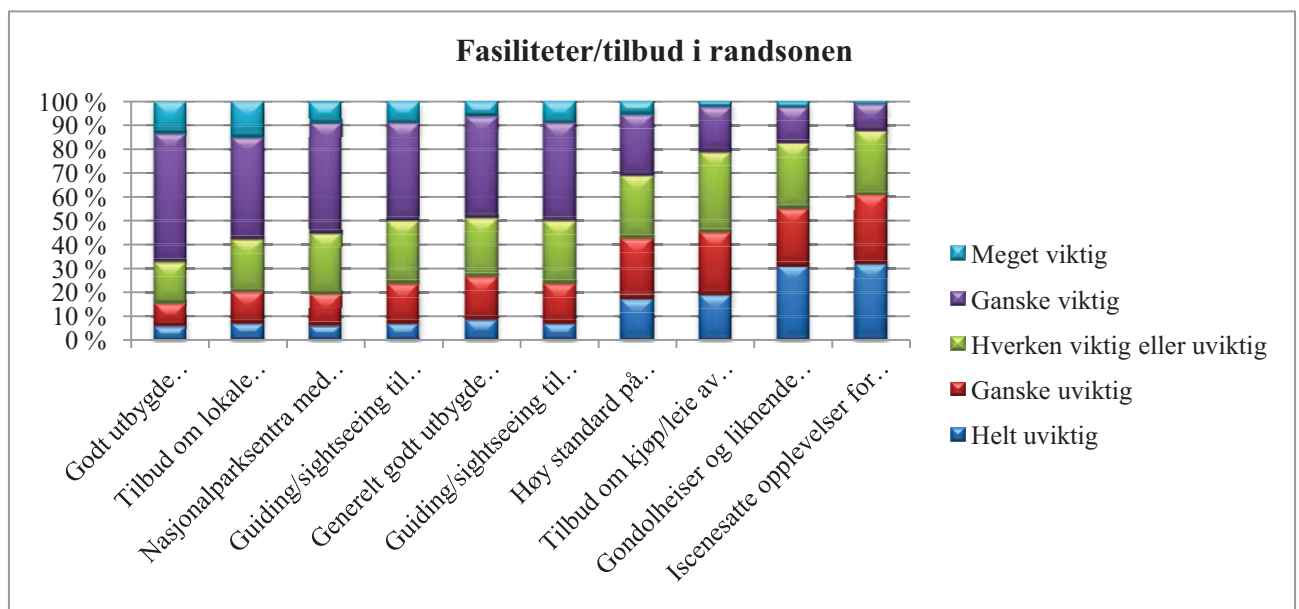
Tabell 9 viser hva turistene i Nasjonalparkriket vektla som henholdsvis viktige eller uviktige fasiliteter eller tilbud i nasjonalparker sin randsone. De fasilitetene eller tilbudene som ble vektet høyest av respondentene var *Godt utbygde overnattingstilbud*, gjennomsnittlig vektet til 3,60 i grad av viktighet fra 1 (helt uviktig) til 5 (meget viktig). Fasiliteten eller tilbudet om *Iscenesatte opplevelser for et større publikum* ble vektet lavest av respondentene, med i gjennomsnitt 2,21 i grad av viktighet. Forskjellen mellom høyeste og laveste gjennomsnitt er 1,39. Standardavvikene varierer fra 1,02 til 1,17.

Tabell 9: Gjennomsnitt av PFT i nasjonalparkers randsoner. Tabellen er sortert etter synkende gjennomsnittsverdi.

Fasiliteter/tilbud	Gj.snitt	Std. avvik	Std.feil	KI†	
				Lav	Høy
Godt utbygde overnattingstilbud	3,60	1,023	0,037	3,52	3,67
Tilbud om lokale matspesialiteter	3,46	1,109	0,040	3,38	3,53
Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling	3,39	1,021	0,037	3,32	3,46
Guiding/sightseeing til dyr/naturattraksjoner	3,29	1,063	0,038	3,21	3,36
Generelt godt utbygde serveringstilbud	3,20	1,079	0,039	3,12	3,27
Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner	3,11	1,022	0,037	3,04	3,18
Høy standard på overnattingstilbud	2,77	1,171	0,042	2,69	2,85
Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr	2,59	1,062	0,038	2,52	2,67
Gondolheiser og liknende store installasjoner	2,34	1,137	0,041	2,26	2,42
Iscenesatte opplevelser for et større publikum	2,21	1,044	0,038	2,14	2,28

† Konfidensintervallet er beregnet med 95% sannsynlighet

Figur 9 viser den prosentvise vektlegging av ulike fasiliteter eller tilbud i nasjonalparker sin randsoner. I alt 67,5% vektla *Godt utbygde overnattingstilbud* som ganske eller meget viktig, mens en lavere andel, 12,3%, vektla *Iscenesatte opplevelser for et større publikum* som ganske eller meget viktig.

Figur 9: Prosentvis fordeling på ulike PFT i nasjonalparkens randsoner, sortert etter synkende gjennomsnittsverdi, etter Tabell 9

Tabell 10 viser hva besøkende i Nasjonalparkriket vektla som henholdsvis viktige eller uviktige fasiliteter eller tilbud innenfor nasjonalparker. De fasilitetene eller tilbudene som ble

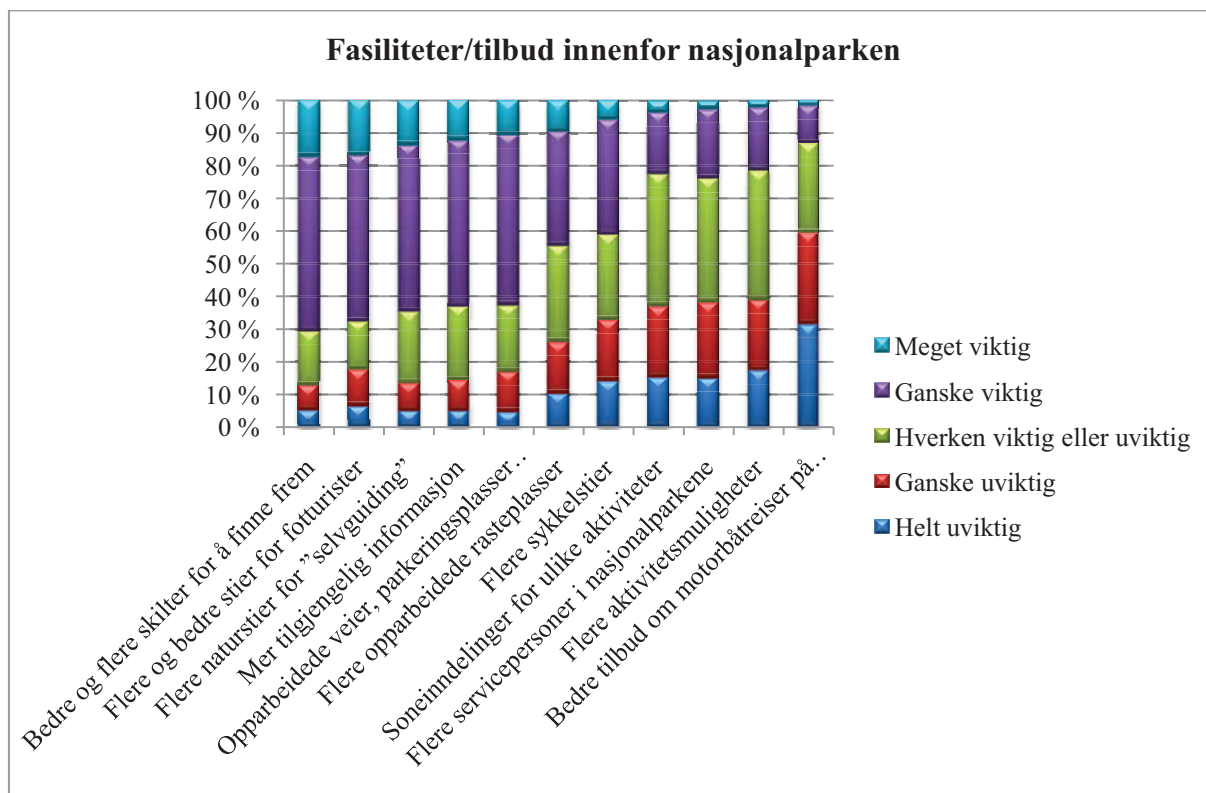
vektet høyest av respondentene var *Flere og bedre skilter for å finne frem*, gjennomsnittlig vektet til 3,70 i grad av viktighet fra 1 (helt uviktig) til 5 (meget viktig). *Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer*, ble vektet lavest, med i gjennomsnitt 2,23 i grad av viktighet. Forskjellen mellom høyeste og laveste gjennomsnitt var dermed på 1,47. Standardavvikene varierer her fra 0,99 til 1,16.

Tabell 10: Gjennomsnitt av PFT innenfor nasjonalparken sortert etter synkende gjennomsnittsverdi

Fasiliteter/tilbud	Gj.snitt	Std. avvik	Std.feil	KI†	
				Lav	Høy
Bedre og flere skilter for å finne frem	3,70	1,010	0,036	3,63	3,77
Flere og bedre stier for fotturister	3,60	1,095	0,039	3,53	3,68
Flere naturstier for "selvguiding"	3,59	0,996	0,036	3,52	3,66
Mer tilgjengelig informasjon	3,55	0,992	0,036	3,48	3,62
Opparbeidede veier, parkeringsplasser etc.	3,51	0,997	0,036	3,44	3,58
Flere opparbeidede rasteplasser	3,17	1,128	0,041	3,10	3,25
Flere sykkelstier	3,00	1,161	0,042	2,92	3,08
Soneinndelinger for ulike aktiviteter	2,74	1,049	0,038	2,66	2,81
Flere servicepersoner i nasjonalparkene	2,73	1,041	0,037	2,66	2,80
Flere aktivitetsmuligheter	2,68	1,042	0,038	2,60	2,75
Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer	2,23	1,066	0,038	2,16	2,31

† Konfidensintervallet er beregnet med 95% sannsynlighet

Figur 10 viser den prosentvise vektleggingen av ulike fasiliteter eller tilbud innenfor nasjonalparker. I alt 70,6% vektla bedre og flere skilter for å finne fram som ganske eller meget viktig, mens en lavere andel, 13,1% vektla bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer som ganske eller meget viktig. Det er verd å merke seg at 40,3% synes soneinndelinger for ulike aktiviteter er hverken viktig eller uviktig, men andelen som har vektet det som uviktig (37,2%), er større enn de som har vektet det som viktig (22,6%).

Figur 10: Prosentvis fordeling på ulike PFT innenfor nasjonalparken, sortert etter synkende gjennomsnittsverdi, se Tabell 10

Frekvensfordeling over grad av PFT

Todelt fordeling

Tabell 11 viser at samlet sett, i nasjonalparkens randsone og innenfor nasjonalparken, angir 79,9% av respondentene en preferanse for lav grad av tilrettelegging, mens 20,1% angir en preferanse for høy grad av tilrettelegging. Grensen mellom høy og lav tilrettelegging er her satt til en verdi på 140, etter at variablene ble vektet etter Tabell 5.

Tabell 11: Frekvenstabell over ønsket om lav/høy grad av tilrettelegging

	Antall	Prosent
Lav	617	79,9 %
Høy	155	20,1 %

Tredelt fordeling

Det ble også laget en tredelt skala, for ønsket om tilrettelegging, nærmere forklart i kapittel 3.4, hvor standardavviket ble benyttet til oppdeling. Frekvensfordelingen for denne oppdelingen er vist i Tabell 12.

Tabell 12: Frekvenstabell over ønsket om lav, middels eller høy grad av tilrettelegging

	Antall	Prosent
Lav	118	15,3 %
Middels	547	70,9 %
Høy	107	13,9 %

4.3 Naturorientering

Fordeling på naturorienteringsvariabler

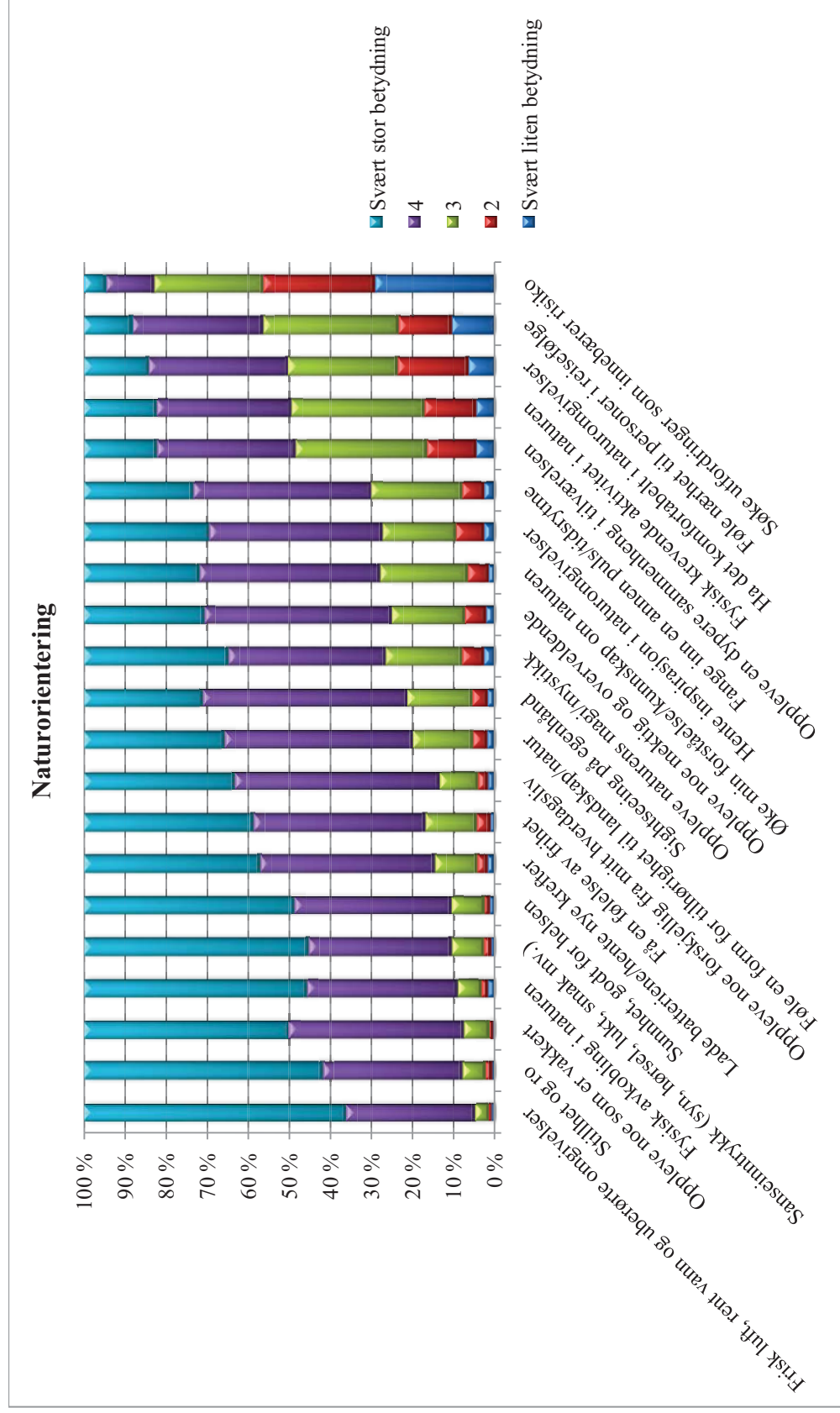
Tabell 13 viser gjennomsnittet av hvilken betydning, fra 1 (svært liten betydning) til 5 (svært stor betydning) ulike aspekter ved naturorientering hadde for respondentene, når de var ute i naturen, rangert etter fallende grad av betydning. *Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser* fremkommer med høyest gjennomsnittskår (4,57), mens det å *Søke utfordringer som innebærer risiko* viser seg å ha lavest gjennomsnittskår (2,37). Forskjellen mellom høyeste og laveste gjennomsnitt er her 2,20.

Tabell 13: Gjennomsnittsverdier for ulike NO variabler, sortert etter synkende gjennomsnitt (N=767-770)

Naturorientering	Gj.snitt	Std. avvik	Std.feil	KI†	
				Lav	Høy
Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser	4,57	0,658	0,024	4,52	4,62
Stillhet og ro	4,47	0,730	0,026	4,42	4,53
Oppleve noe som er vakkert	4,41	0,677	0,024	4,36	4,46
Fysisk avkobling i naturen	4,41	0,800	0,029	4,35	4,46
Sanseintrykk (syn, hørsel, lukt, smak mv.)	4,41	0,777	0,028	4,35	4,46
Sunnhet, godt for helsen	4,37	0,783	0,028	4,31	4,43
Lade batteriene/hente nye krefter	4,22	0,857	0,031	4,16	4,28
Få en følelse av frihet	4,19	0,852	0,031	4,13	4,25
Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv	4,18	0,819	0,030	4,12	4,24
Føle en form for tilhørighet til landskap/natur	4,07	0,884	0,032	4,01	4,13
Sightseeing på egenhånd	4,01	0,863	0,031	3,95	4,07
Oppleve naturens magi/mystikk	3,98	0,991	0,036	3,91	4,05
Oppleve noe mektig og overveldende	3,95	0,930	0,034	3,88	4,01
Øke min forståelse/kunnskap om naturen	3,92	0,906	0,033	3,86	3,99
Hente inspirasjon i naturomgivelser	3,91	0,988	0,036	3,84	3,98
Fange inn en annen puls/tidsrytme	3,86	0,951	0,034	3,79	3,93
Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen	3,48	1,056	0,038	3,41	3,56
Fysisk krevende aktivitet i naturen	3,47	1,061	0,038	3,39	3,54
Ha det komfortabelt i naturomgivelser	3,36	1,127	0,041	3,28	3,44
Føle nærhet til personer i reisefølge	3,21	1,133	0,041	3,13	3,29
Søke utfordringer som innebærer risiko	2,37	1,172	0,042	2,29	2,45

† Konfidensintervallet er beregnet med 95% sannsynlighet

Figur 11 viser prosentvis fordeling på vektlegging av de ulike variablene som innebefatter NO. I alt vektla 95,1% *Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser* som ganske eller meget viktig, mens en lavere andel 17,1% vektla *Søke etter utfordringer som innebærer risiko* som ganske eller meget viktig. For 16 av 21 variabler har mer enn 90% besvart 3 eller mer.

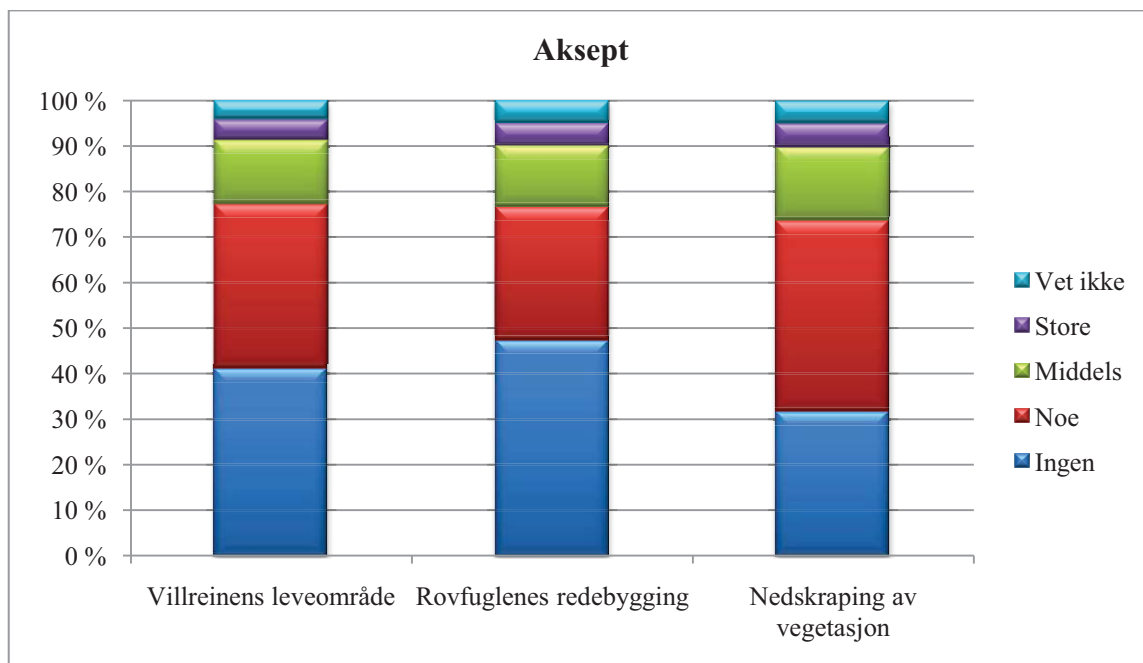

Figur 11: Prosentvis fordeling på ulike NO variabler, sortert etter synkende gjennomsnittsverdi, se Tabell 13

4.4 Aksept for negative økologiske konsekvenser

Fordeling på aksept for ulike negative økologiske konsekvenser

Figur 12 viser vurderingen av hvor store negative økologiske konsekvenser respondentene er villige til å akseptere, ved utvikling av tilbud og aktiviteter nær grensene til nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen. Hvis man ser på villreinens leveområde, er 41,2% ikke villige til å akseptere noen form for negative økologiske konsekvenser for dette området. Når det kommer til rovfuglenes redebygging, er 45,7% ikke villige til å godta noen form for konsekvenser for dem. 31,6% vil ikke akseptere noe nedskaping av vegetasjon, ved utvikling av tiltak i nærheten av nasjonalparkene.

Figur 12: Prosentvis fordeling på aksept for ulike negative økologiske konsekvenser

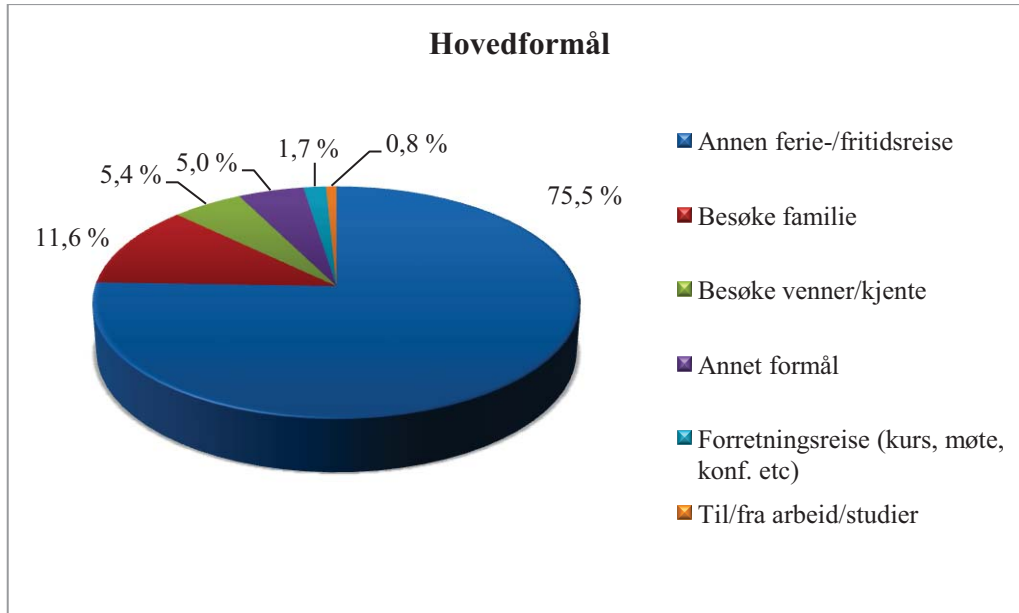
4.5 Formål med å reise til eller igjennom Nord-Gudbrandsdalen

Hovedreisemål

Spørreundersøkelsen ble gitt til turister i Nord-Gudbrandsdalen, og 58,2% av respondentene hadde dette som hovedreisemål, mens de resterende 41,8% ikke hadde det.

Hovedformål

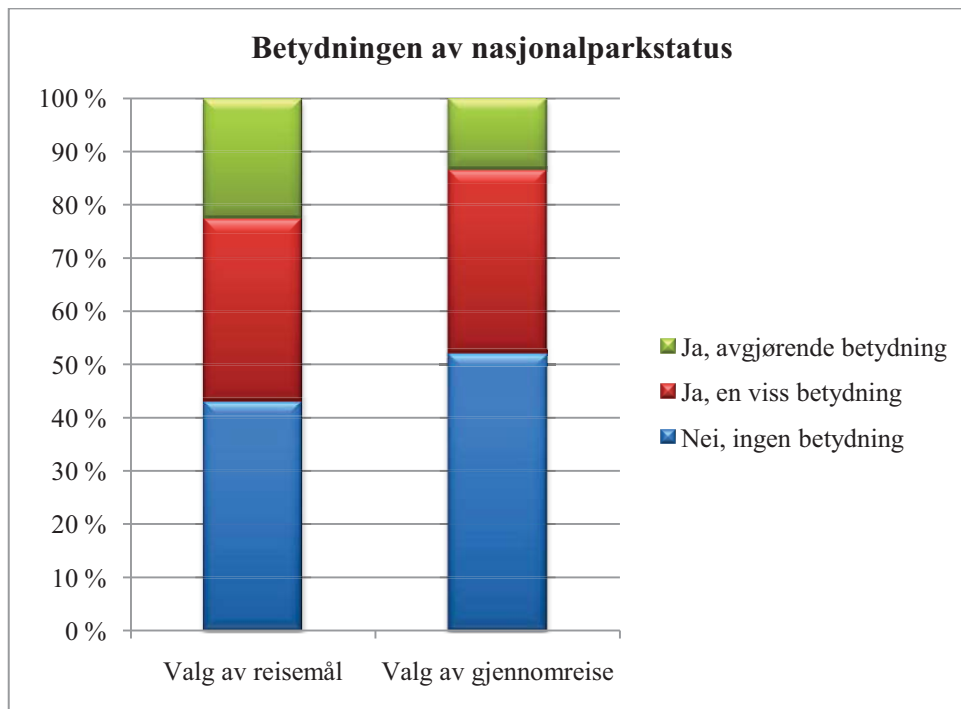
Figur 13 viser hvordan respondentene fordeler seg på hovedformålet med sommerens reise. Annen ferie og fritidsreise utpeker seg som hovedformålet til 75,5% av utvalget, mens det å besøke familie eller venner/bekjente var hovedformålet for 17,0% av utvalget.

Figur 13: Prosentvis fordeling på hovedformålet med reisen

Betydningen av nasjonalparkstatus

Figur 14 viser betydningen nasjonalparkstatus hadde for respondentene, når de foretok valg av Nord-Gudbrandsdalen som reisemål eller som område for gjennomreise. Hvis man ser på de som hadde Nord-Gudbrandsdalen som hovedreisemål, hadde nasjonalparkstatus en viss, eller avgjørende betydning for denne beslutningen, for 57,0% av respondentene, mens for de som valgte å reise igjennom Nord-Gudbrandsdalen var dette av betydning for en mindre andel, 47,7%.

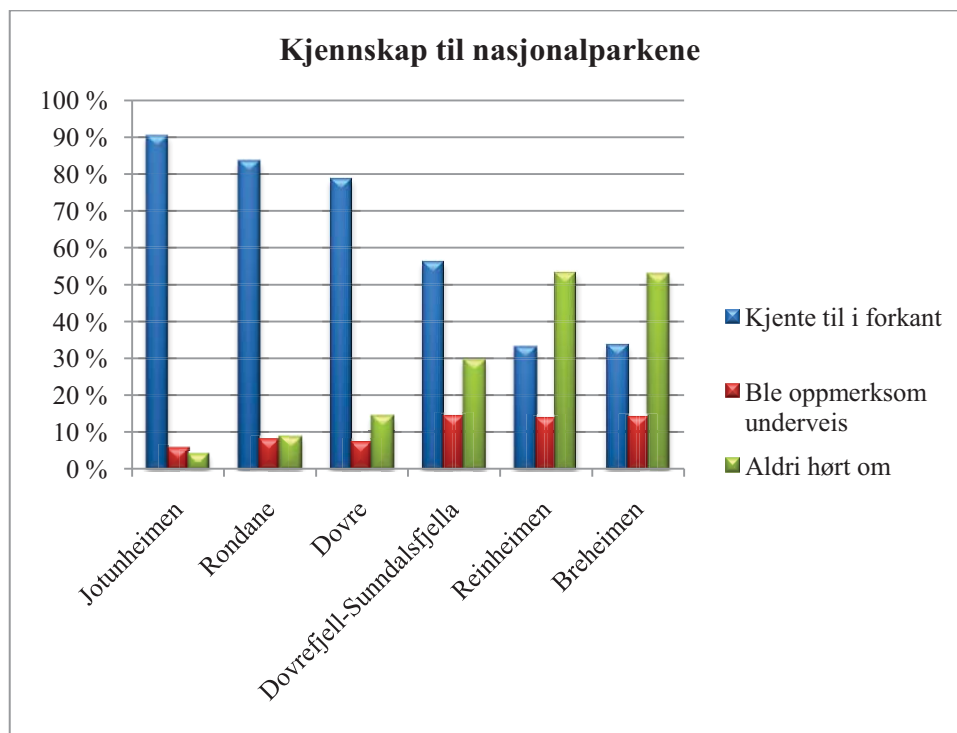

Figur 14: Prosentvis fordeling på betydningen av nasjonalparkstatus for valget om å reise til, eller gjennom Nord-Gudbrandsdalen

4.6 Kjennskap til og besøk av nasjonalpark

Kjennskap til de ulike nasjonalparkene

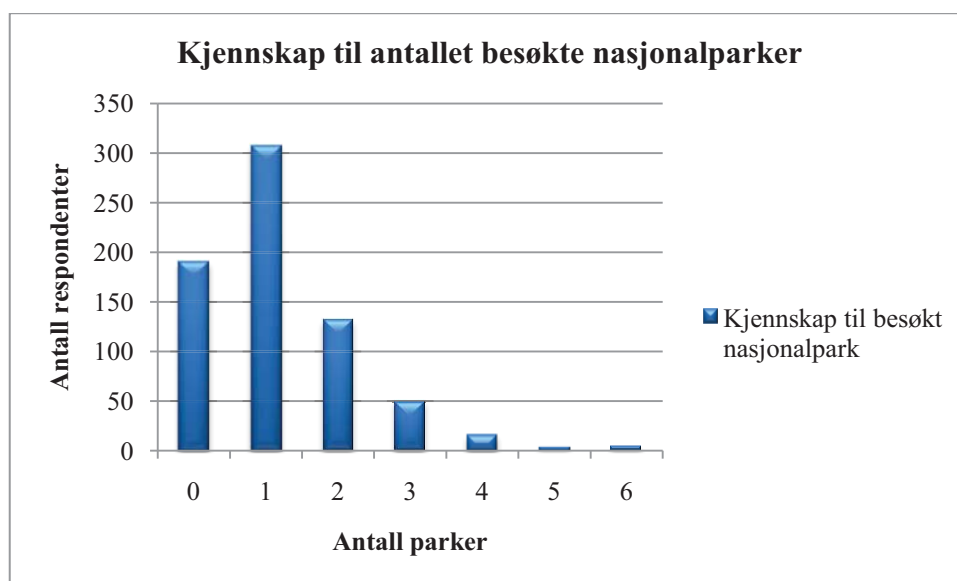
Figur 15 viser kjennskapen respondentene hadde til de ulike nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen. Jotunheimen fremgår som den parken flest kjente til i forkant av turen (90,3%), mens Reinheimen (32,9%) og Breheimen (33,4%) viser seg å være de parkene som var kjent av færrest respondenter. Man kan se at 53,4% hadde aldri hørt om Reinheimen og 52,7% hadde aldri hørt om Breheimen.

Figur 15: Prosentvis fordeling på kjennskap til de ulike nasjonalparkene (N=775)

Antallet nasjonalparker som var kjent og besøkt

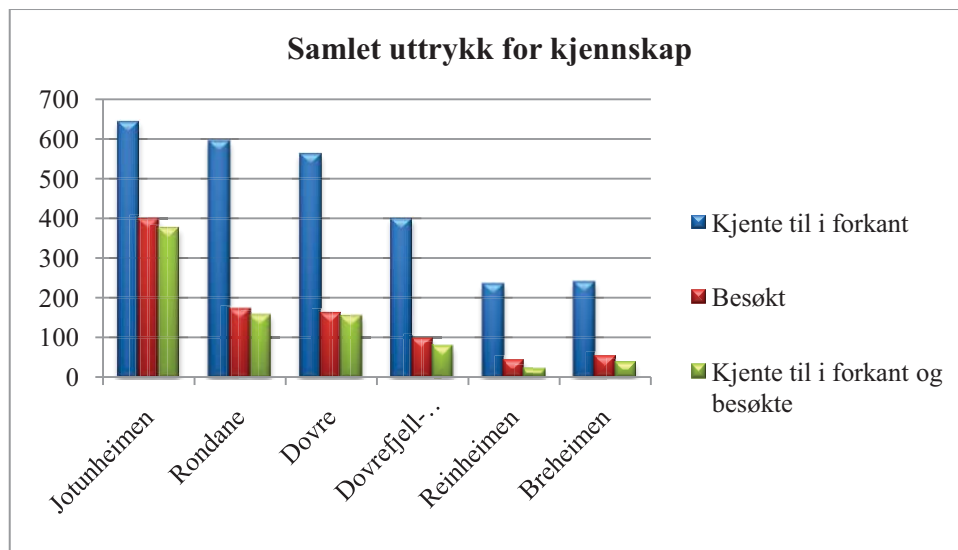
Figur 16 viser hvordan de i alt 700 respondentene fordeler seg på antallet nasjonalparker de besøkte på reisen, som de også kjente til i forkant av turen. De fleste (307) hadde besøkt en nasjonalpark, som de hadde kjennskap til. I alt 190 respondenter hadde ikke besøkt noen nasjonalpark som de hadde kjennskap til i forkant av reisen.

Figur 16: Frekvenstabell over antallet besøkte nasjonalparker, som også var kjent i forkant av reisen

Kjennskap og besøk av ulike nasjonalparker

Figur 17 viser hvordan respondentene fordeler seg på de ulike parkene når det gjelder kjennskap og besøk. Det viser seg at Jotunheimen er den parken som er mest kjent (643) og besøkt (398), mens Reinheimen og Breheimen er minst kjent (234 og 238) og besøkt (43 og 53). Forholdet mellom antallet besøk i parkene og kjennskapen til den besøkte parken fordeler seg noe ulikt mellom parkene. Det er flere som besøkte Jotunheimen som ikke kjente til parken i forkant av reisen (25), enn de som besøkte Dovre og ikke kjente til parken (8) i forkant av reisen.

Figur 17: Frekvenstabell over kjennskap til nasjonalpark, besøkt nasjonalpark og kjennskap til besøkt nasjonalpark

5 Resultater fra spørreundersøkelse

I dette kapittelet vil resultater fra de statistiske analysene på spørreskjemaet bli lagt frem.

Først vises resultater fra faktoranalysen på PFT og NO. Deretter vises en kryssing mellom faktorgruppene PFT og grupperingen av PFT på høy og lav grad og i den tredelte skalaen. Til slutt legges regresjonsanalysen og resultatene fra denne frem.

5.1 Faktoranalyse

Preferanser for tilrettelegging

Variabeltabell (rotert)

Tabell 14 viser at det ble dannet fire faktorgrupper med mellom fire og syv variabler i hver gruppe. Enkelte variabler havnet i to faktorgrupper. Disse ble tatt med og brukt i begge faktorgruppene videre. Faktorgruppene har fått betegnelsene; *Service og infrastruktur*, *Stier og informativ skilting*, *Guiding og sightseeing* og *Kost og losji*. Variabelen *Opparbeidede veier, parkeringsplasser etc.* fikk ingen faktorgruppe, da den hadde faktorladning mindre enn 0,40 i alle faktorgruppene.

Tabell 14: Rotert komponent matrise for faktoranalyse av PFT

Variabler	Faktorgrupper			
	Service og infrastruktur	Stier og informativ skilting	Guiding og sightseeing	Kost og losji
Flere aktivitetsmuligheter	0,740			
Isenesatte opplevelser for et større publikum	0,727			
Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer	0,682			
Gondolheiser og liknende store installasjoner	0,678			
Flere servicepersoner i nasjonalparkene	0,601			
Flere opparbeidede rasteplasser	0,560	0,429		
Soneinndelinger for ulike aktiviteter	0,413			
Flere og bedre stier for fotturister		0,812		
Bedre og flere skilter for å finne frem		0,779		
Flere naturstier for "selvguiding"		0,726		
Flere sykkelstier		0,595		
Guiding/sightseeing til dyr/naturattraksjoner			0,773	
Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner			0,732	
Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling			0,706	
Mer tilgjengelig informasjon		0,483	0,494	
Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr			0,476	
Generelt godt utbygde serveringstilbud				0,794
Godt utbygde overnattingstilbud				0,760
Høy standard på overnattingstilbud				0,752
Tilbud om lokale matspesialiteter			0,480	0,507
Opparbeidede veier, parkeringsplasser etc.				

Reliabilitetsanalyse

De fire faktorgruppene forklarer totalt 57,2 % av variansen i variablene, se Tabell 15.

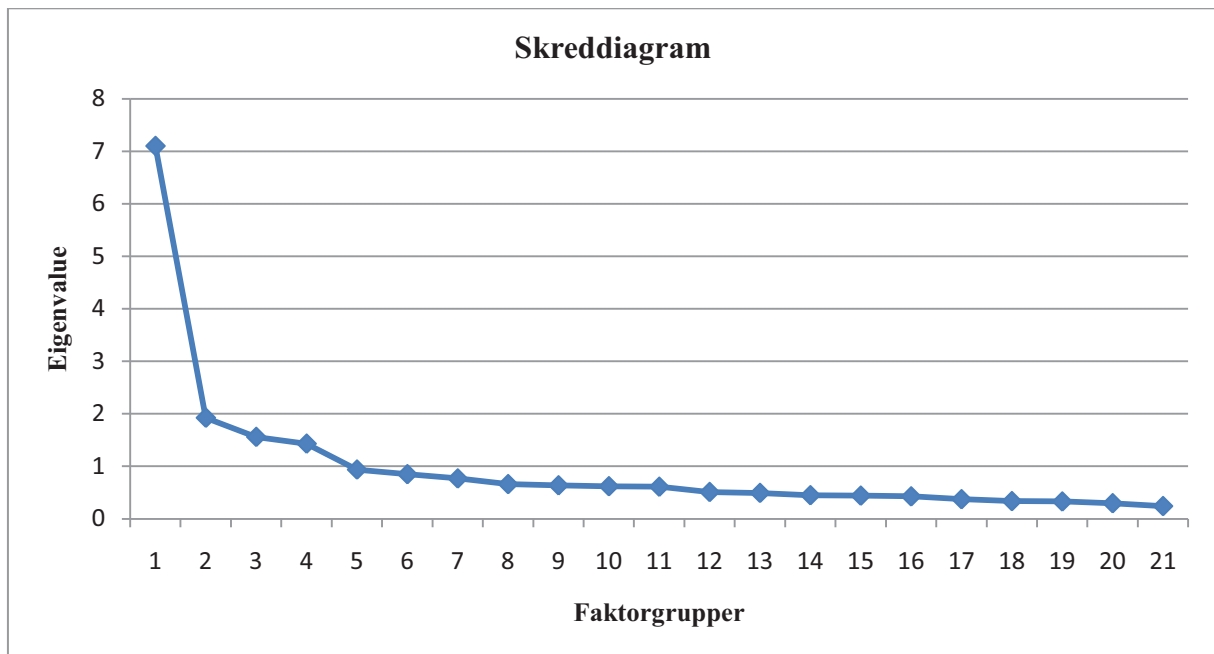
Faktorladningene, der alle er større enn 0,40, varierer fra 0,413 til 0,812 og kommunalitetene, hvor stor del av variansen i hver variabel som forklares av faktorene, varierer fra 0,345 til 0,736. Eigenvalue er over 1 for alle de fire faktorgruppene. Cronbachs alfa ligger mellom 0,76 og 0,84.

Tabell 15: Reliabilitetsanalyse av PFT faktorgrupper

Faktorgrupper med variabler		Faktorladning	Kommunalitet	C-alfa v/sletting	Total korrelasjon	Eigenvalue	Forklart varians	Chronbachs alfa
Faktor 1: Service og infrastruktur						7,10	33,8 %	0,84
	Flere aktivitetsmuligheter	0,740	0,672	0,801	0,722			
	Iscenesatte opplevelser for et større publikum	0,727	0,645	0,816	0,625			
	Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer	0,682	0,501	0,830	0,534			
	Gondolheiser og liknende store installasjoner	0,678	0,532	0,824	0,574			
	Flere servicepersoner i nasjonalparkene	0,601	0,584	0,814	0,637			
	Flere opparbeidede rasteplasser	0,560	0,559	0,818	0,612			
	Soneinndelinger for ulike aktiviteter	0,413	0,407	0,838	0,478			
Faktor 2: Stier og informativ skilting						1,92	9,2 %	0,83
	Flere opparbeidede rasteplasser	0,429	0,559	0,807	0,554			
	Flere og bedre stier for fotturister	0,812	0,676	0,795	0,606			
	Bedre og flere skilter for å finne frem	0,779	0,691	0,774	0,712			
	Flere naturstier for ”selvguiding”	0,726	0,624	0,785	0,661			
	Flere sykkelstier	0,595	0,508	0,811	0,539			
	Mer tilgjengelig informasjon	0,483	0,525	0,814	0,513			
Faktor 3: Guiding og sightseeing						1,56	7,4 %	0,77
	Guiding/sightseeing til dyr/naturattraksjoner	0,773	0,663	0,702	0,637			
	Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner	0,732	0,662	0,696	0,665			
	Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling	0,706	0,548	0,739	0,497			
	Mer tilgjengelig informasjon	0,494	0,525	0,749	0,460			
	Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr	0,476	0,345	0,762	0,409			
	Tilbud om lokale matspesialiteter	0,480	0,498	0,758	0,430			
Faktor 4: Kost og losji						1,43	6,8 %	0,76
	Generelt godt utbygd serveringstilbud	0,794	0,736	0,605	0,717			
	Godt utbygd overnattingstilbud	0,760	0,638	0,725	0,501			
	Høy standard på overnattingstilbud	0,752	0,655	0,687	0,574			
	Tilbud om lokale matspesialiteter	0,507	0,498	0,761	0,435			
Totalt							57,2%	

Skreddiagram

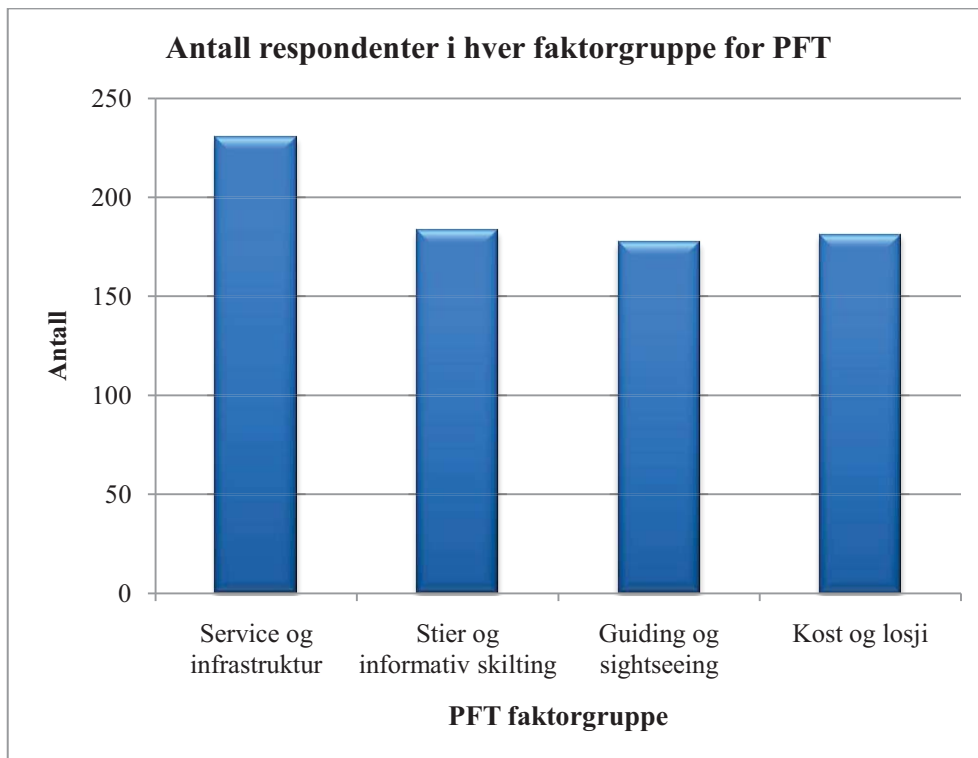
Ut fra skreddiagrammet i Figur 18, kan man se at skredet flater ut etter to faktorgrupper, men at den har en ny knekk mellom fire og fem faktorgrupper. Man kan også se at de fire første faktorgruppene har eigenvalue større enn en.

Figur 18: Skreddiagram for faktoranalyse av PFT

Frekvenstabell over tilordnet faktorgruppe

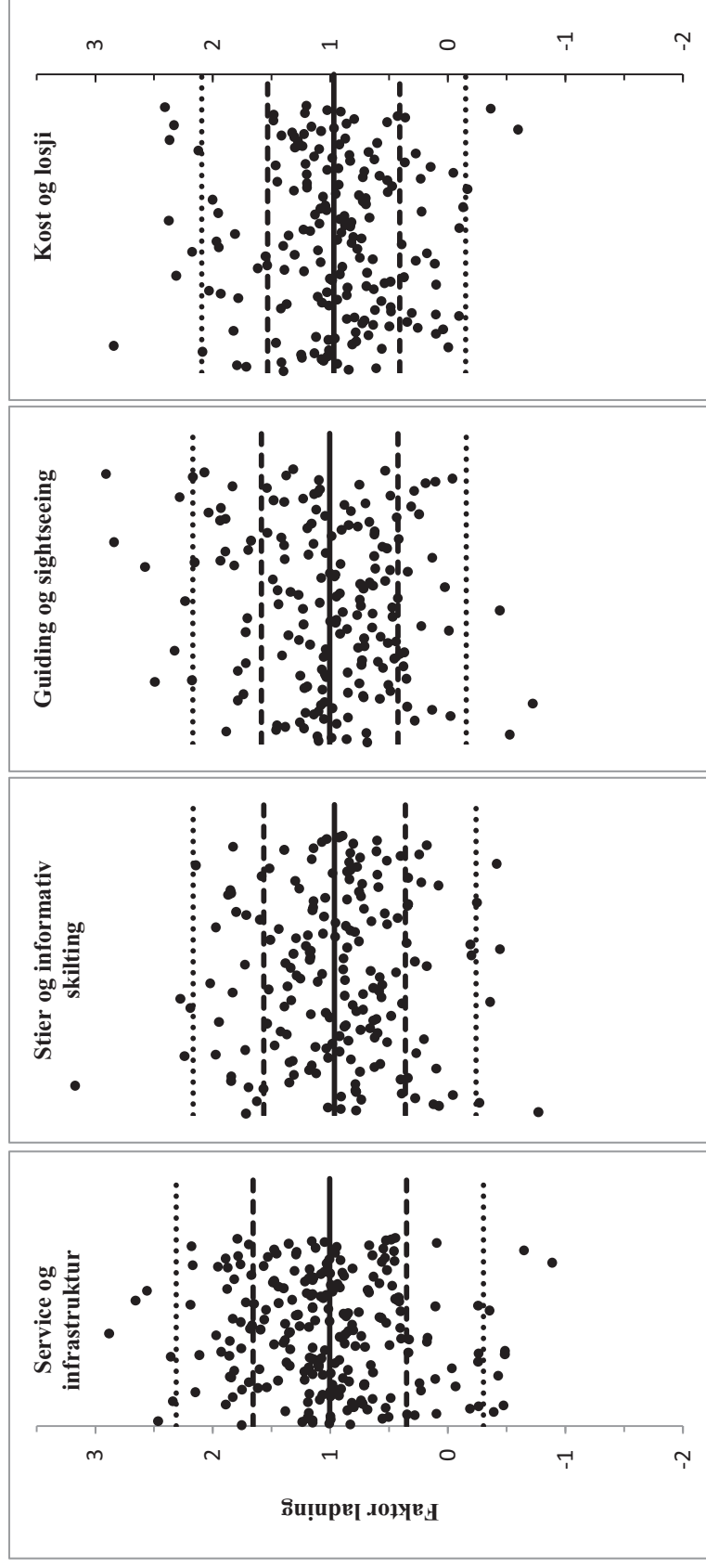
Fordelingen av respondenter på de ulike faktorgruppene er vist i Figur 19. Faktorgruppen *Service og infrastruktur* innehar 230 respondenter, mens de andre har mellom 177 og 183 respondenter.

Figur 19: Frekvensfordeling over antall respondenter tilordnet i de ulike faktorgruppene til PFT

Spredning i faktorladning

Figur 20 viser spredningen i faktorverdi til respondentene som ble tilordnet de ulike faktorgruppene tilknyttet PFT. Alle y-aksene har samme skala, slik at spredningen kan sammenliknes. Alle gruppene har en spredning som ligger mellom -1 og 3.

Figur 20: Spredning i faktorladning for respondenter tilordnet PFT faktorgruppene. Alle grafene viser samme skala på y-aksen.

Linjene indikerer:

Gjennomsnitt: —, 1 Standardavvik: — —, 2 Standardavvik: ·····

Naturorientering

Variabeltabell (rotert)

Tabell 16 viser at det ble dannet fem faktorgrupper med mellom to og ni variabler i hver gruppe. Faktorgruppene har fått betegnelsene; *Opplevelse og innsikt*, *Rekreasjon*, *Fysisk og psykisk utfordring*, *Sightseeing* og *Komfort og sosiale relasjoner*.

Tabell 16: Rotert komponent matrise for faktoranalyse av NO

Variabler	Faktorgrupper			
	Opplevelse og innsikt	Rekreasjon	Fysisk og psykisk utfordring	Komfort og sosiale relasjoner
Oppleve naturens magi/mystikk	0,782			
Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen	0,763			
Føle en form for tilhørighet til landskap/natur	0,749			
Hente inspirasjon i naturomgivelser	0,707			
Få en følelse av frihet	0,663			
Fange inn en annen puls/tidsrytme	0,541	0,501		
Oppleve noe mektig og overveldende	0,536			
Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv	0,494			
Øke min forståelse/kunnskap om naturen	0,447			
Fysisk avkobling i naturen		0,806		
Stillhet og ro		0,787		
Sanseinntrykk (syn, hørsel, lukt, smak mv.)		0,743		
Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser		0,724		
Lade batteriene/hente nye krefter		0,681		
Sunnhet, godt for helsen		0,673		
Søke utfordringer som innebærer risiko			0,838	
Fysisk krevende aktivitet i naturen			0,793	
Sightseeing på egenhånd				0,707
Oppleve noe som er vakkert	0,481			0,558
Ha det komfortabelt i naturomgivelser				0,814
Føle nærhet til personer i reisefølge				0,739

Reliabilitetsanalyse

Tabell 17 viser at de fem faktorgruppene forklarer 65,3% av variansen i variablene.

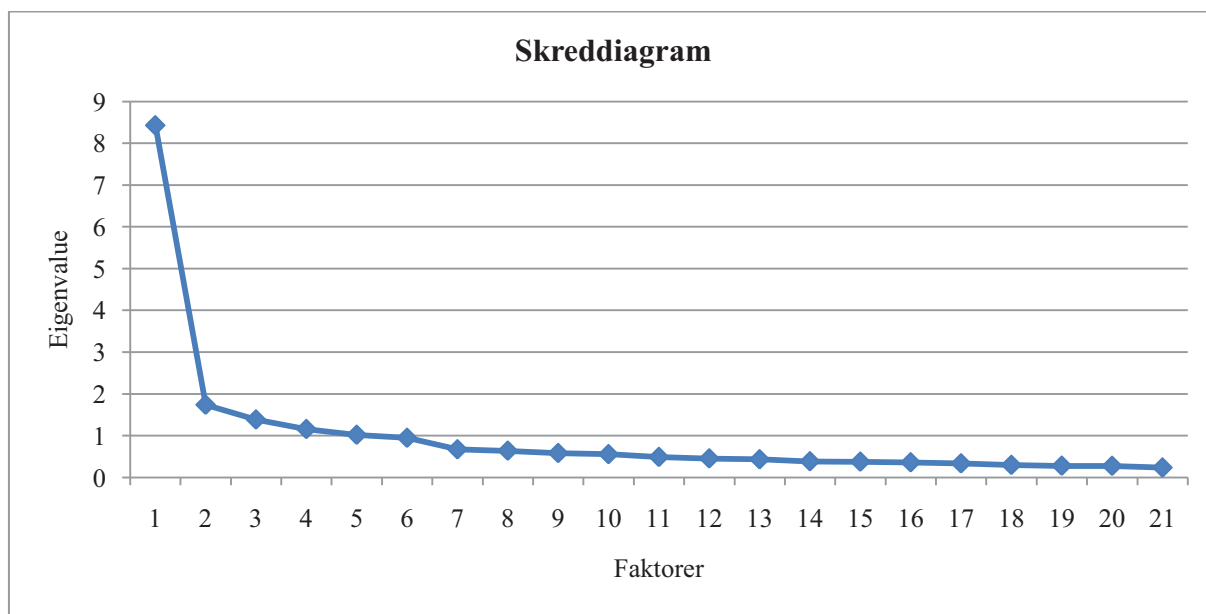
Faktorladningene, der alle er større enn 0,40, varierer fra 0,447 til 0,838 og kommunalitetene fra 0,425 til 0,763. Eigenvalue er over 1 ved alle fire faktorgruppene. Cronbachs alfa, ved alle faktorgruppene ligger mellom 0,53 og 0,89.

Tabell 17: Reliabilitetsanalyse av NO faktorgrupper

	Faktorgrupper med variabler	Faktorladning	Kommunalitet	C-alfa, v/sletting	Total korrelasjon	Eigenvalue	Forklart variants	Chronbachs alfa
Faktor 1:	Opplevelse og innsikt					8,426	40,1 %	0,899
	Oppleve naturens magi/mystikk	0,782	0,682	0,882	0,703			
	Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen	0,763	0,719	0,886	0,656			
	Føle en form for tilhørighet til landskap/natur	0,749	0,706	0,879	0,751			
	Hente inspirasjon i naturomgivelser	0,707	0,639	0,883	0,688			
	Få en følelse av frihet	0,663	0,642	0,883	0,707			
	Fange inn en annen puls/tidsrytme	0,541	0,634	0,889	0,610			
	Oppleve noe mektig og overveldende	0,536	0,530	0,890	0,588			
	Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv	0,494	0,527	0,889	0,612			
	Øke min forståelse/kunnskap om naturen	0,447	0,425	0,894	0,532			
	Oppleve noe som er vakkert	0,481	0,663	0,889	0,617			
Faktor 2:	Rekreasjon					1,737	8,3 %	0,891
	Fange inn en annen puls/tidsrytme	0,501	0,634	0,887	0,571			
	Fysisk avkobling i naturen	0,806	0,707	0,863	0,726			
	Stillhet og ro	0,787	0,743	0,862	0,747			
	Sanseinntrykk (syn, hørsel, lukt, smak mv.)	0,743	0,665	0,865	0,710			
	Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser	0,724	0,703	0,867	0,714			
	Lade batteriene/hente nye krefter	0,681	0,618	0,870	0,676			
	Sunnhet, godt for helsen	0,673	0,599	0,872	0,655			
Faktor 3:	Fysisk og psykisk utfordring					1,383	6,6 %	0,651
	Søke utfordringer som innebærer risiko	0,838	0,726	-	0,482			
	Fysisk krevende aktivitet i naturen	0,793	0,749	-	0,482			
Faktor 4:	Sightseeing					1,155	5,5 %	0,556
	Sightseeing på egenhånd	0,707	0,614	-	0,385			
	Oppleve noe som er vakkert	0,558	0,663	-	0,385			
Faktor 5:	Komfort og sosiale relasjoner					1,018	4,8 %	0,532
	Ha det komfortabelt i naturomgivelser	0,814	0,763	-	0,363			
	Føle nærhet til personer i reisefølge	0,739	0,664	-	0,363			
Totalt:							65,3%	

Skreddiagram

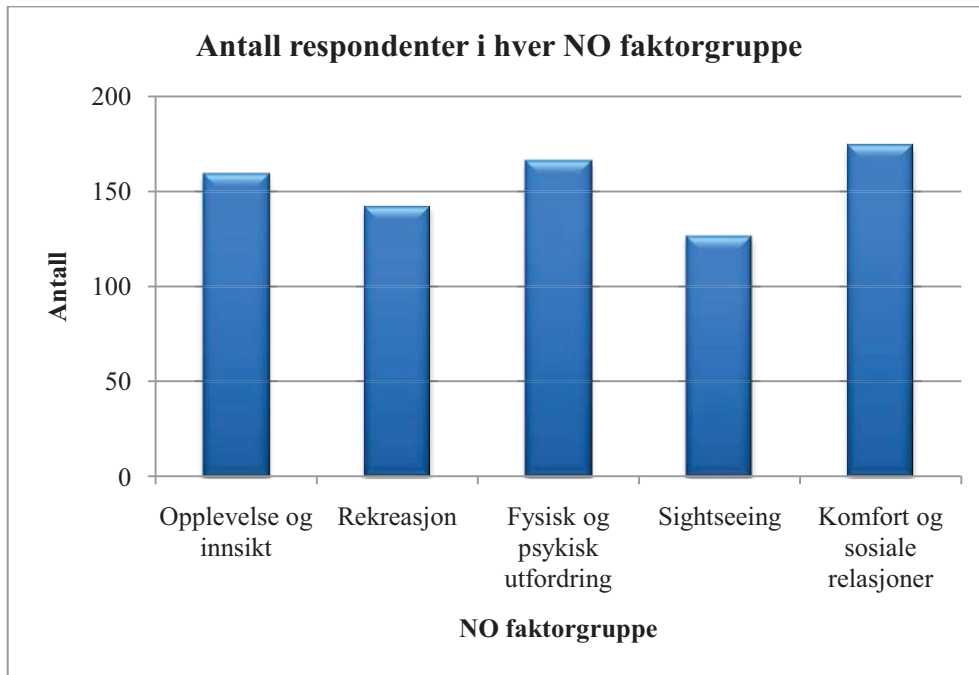
Ut fra skreddiagrammet i Figur 21, kan man se at skredet flater ut etter to faktorgrupper og at den har en ny knekk etter seks faktorgrupper. Man kunne dermed velge å ta med en faktorgruppe til, men det er her rom for diskusjon, og vil derfor bli diskutert i diskusjonsdelen.

Figur 21: Skreddiagram for faktoranalyse av NO

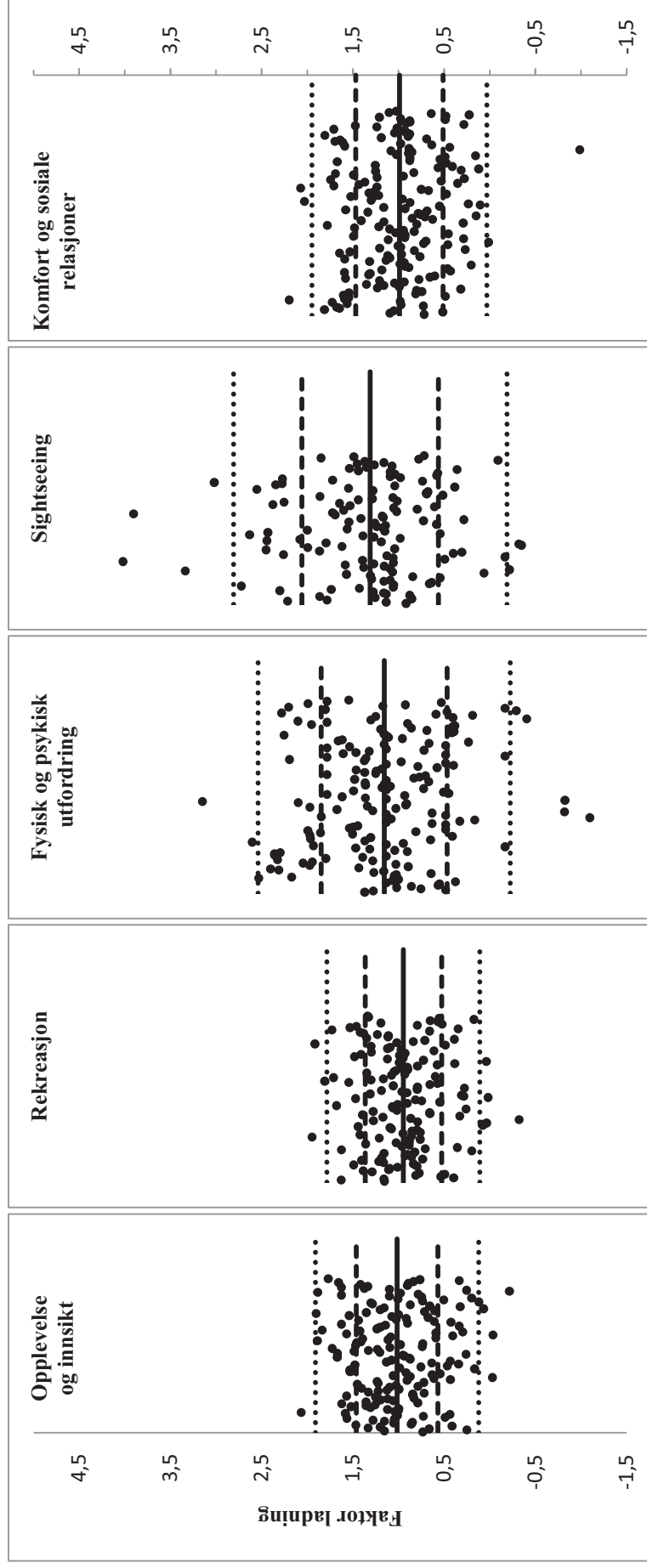
Frekvenstabell over tilordnet faktorgruppe

Figur 22 viser fordelingen av respondentene på de ulike faktorgruppene. Mellom faktorgruppen *Sightseeing*, med færrest respondenter og faktorgruppen *Komfort og sosiale relasjoner* skiller det 48 respondenter.

Figur 22: Frekvensfordeling over antallet respondenter i de ulike faktorgruppene til NO

Figur 23 viser spredningen i faktorladning til respondentene, som ble tilordnet de ulike faktorgruppene tilknyttet NO. Alle y-aksene har samme skala, slik at spredningen kan sammenliknes. Det fremgår av figuren at spredningen er størst innen faktorgruppe 3 og 4.

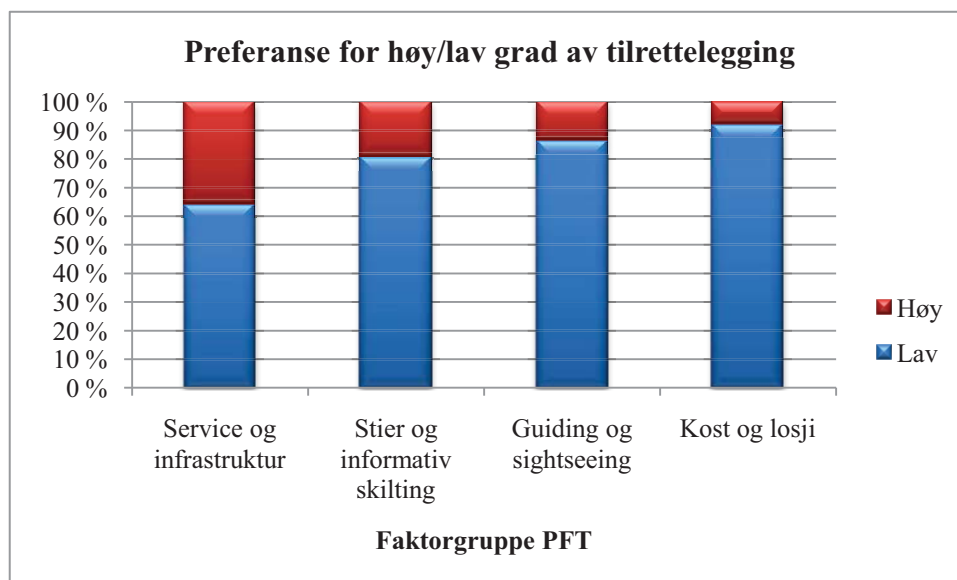
Figur 23: Spredningen i faktor score i de forskjellige faktorgruppene til NO. Alle grafene viser samme skala på y-aksen.
 Linjene indikerer:
 Gjennomsnitt: —, 1 Standardavvik: — —, 2 Standardavvik:

5.2 Krysstabellanalyse

Enkelte krysstabeller ble laget og analysert i tillegg til regresjonsanalysen.

Tilordnet PFT faktorgruppe krysset med høy/lav grad av tilrettelegging

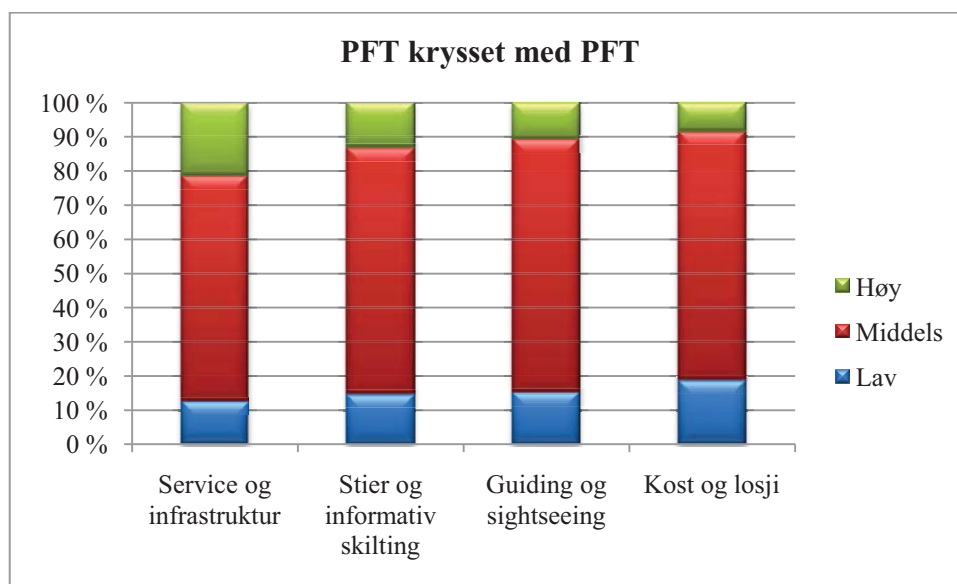
Figur 24 viser at 35,7% av de som havnet i faktorgruppen *Service og infrastruktur*, ønsker høy grad av tilrettelegging, mens 64,3% ønsker lav tilrettelegging. Deretter synker andelen av dem som ønsker høy tilrettelegging til 19,1%, blant de som tilhører gruppen *Stier og skilting*. Videre ønsker en mindre gruppe, 13,6%, høy tilrettelegging, av de som tilhører gruppen *Guiding og sightseeing*. Av andelen som ønsker *Kost og losji*, ønsker 7,7% høy tilrettelegging, og er dermed gruppa med den minste andelen respondenter med ønske om høy grad av tilrettelegging.

Figur 24: PFT faktorgrupper krysset med PFT, vektet som høy/lav grad av tilrettelegging

Tilordnet PFT faktorgruppe krysset med tredelt PFT

Hvis man sammenlikner de ulike faktorgruppene, krysset med en tredelt grad av PFT, som vist i Figur 25, ser man at *Service og infrastruktur* har den største delen av de som ønsker høy grad av tilrettelegging. Andelen som ønsker høy grad av tilrettelegging synker for hver gruppe, fra 21,3% i faktorgruppen *Service og infrastruktur* til 8,3% i *Kost og losji*. Samtidig øker andelen som ønsker lav grad av tilrettelegging fra 12,6% i faktorgruppen *Service og infrastruktur* til 18,8% i *Kost og losji*.

Figur 25: Tredelt grad av PFT krysset med faktorgruppe

5.3 Regresjonsanalyse

Det ble utført regresjonsanalyse for de fire faktorgruppene til PFT. Som forklart i Kapittel 3.4, benyttes regresjonsmetoden baklengs eliminering, for å finne de variablene med signifikant forklaringsverdi. Tabell 18 viser deskriptiv statistikk for alle variablene i regresjonsanalysen, hvor de fire første viser til de fire avhengige variablene i regresjonsanalysen, mens resten er uavhengige variabler, som ble testet mot de avhengige. En del variabler er indikatorvariabler.

Residualenes standardavvik, for alle fire regresjonsanalysene, var mindre enn standardavviket til alle PFT gruppene, vist i Tabell 18.

Tabell 18: Deskriptiv statistikk av variablene i regresjonen (N=634)

Variabler	Gjennomsnitt	Standardavvik
PFT1: Service og infrastruktur	17,81	5,246
PFT2: Stier og informativ skilting	20,60	4,581
PFT3: Guiding og sightseeing	19,44	4,104
PFT4: Kost og losji	12,99	3,352
Kvinne dummy	0,38	0,487
Alder gruppert	3,76	1,318
Utdanningsnivå	3,08	0,937
Relativt inntektsnivå	2,19	0,637
Norsk dummy	0,68	0,466
Tysk dummy	0,15	0,354
Nederlandsk dummy	0,06	0,246
Svensk dummy	0,02	0,142
Dansk dummy	0,02	0,142
NO1: Opplevelse og innsikt	40,47	6,058
NO2: Rekreasjon	30,76	3,733
NO3: Psykisk og fysisk utfordring	5,88	1,913
NO4: Sightseeing	8,50	1,179
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	6,56	1,868
Aksept for negative økologiske konsekvenser	5,45	2,341
Hovedreisemål dummy	0,62	0,485
Hovedformål dummy	0,93	0,249
NP-status betydning for reisemål dummy	0,55	0,498
Kjennskap til nasjonalpark	1,21	1,056

PFT1: Service og infrastruktur

Tabell 19 viser resultatet av første kjøring (Modell 1) i regresjonsanalysen av faktorgruppen *Service og infrastruktur (PFT1)*. Første kjøring inneholdt alle variablene inkludert i regresjonsanalysen.

Tabell 19: Regresjonsanalyse av PFT1: Service og infrastruktur, første kjøring

Model	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
1	(Constant)	18,021	2,181		8,264	0,000
	Kvinne dummy	-0,812	0,380	-0,075	-2,139	0,033
	Alder gruppert	0,445	0,145	0,112	3,074	0,002
	Utdanningsnivå	-0,286	0,205	-0,051	-1,394	0,164
	Relativt inntektsnivå	-0,263	0,287	-0,032	-0,917	0,359
	Norsk dummy	0,012	0,770	0,001	0,015	0,988
	Tysk dummy	-1,417	0,897	-0,096	-1,579	0,115
	Nederlandsk dummy	-1,698	0,991	-0,080	-1,714	0,087
	Svensk dummy	-2,330	1,424	-0,063	-1,636	0,102
	Dansk dummy	-2,211	1,430	-0,060	-1,546	0,123
	NO1: Opplevelse og innsikt	0,186	0,047	0,214	3,919	0,000
	NO2: Rekreasjon	-0,378	0,072	-0,269	-5,244	0,000
	NO3: Psykisk og fysisk utfordring	0,003	0,104	0,001	0,030	0,976
	NO4: Sightseeing	-0,329	0,185	-0,074	-1,778	0,076
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,823	0,120	0,293	6,879	0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,449	0,079	0,200	5,655	0,000
	Hovedreisemål dummy	-1,639	0,387	-0,152	-4,231	0,000
	Hovedformål dummy	0,256	0,718	0,012	0,357	0,722
	NP-status betydning for reisemål dummy	-0,331	0,408	-0,031	-0,811	0,418
	Kjennskap til nasjonalpark	0,259	0,186	0,052	1,392	0,165

Tabell 20 viser i hvilken rekkefølge de ulike variablene i modellen ble fjernet, etter kriteriet $p \geq 0,05$.

Tabell 20: Rekkefølge på fjernede variabler i PFT1, etter metode Backward, med kriteriet; $p \geq 0,05$

Modell	Fjernede variabler
1	
2	Norsk dummy
3	NO3: Fysisk og psykisk avkobling
4	Hovedformål dummy
5	NP-status betydning for reisemål dummy
6	Relativt inntektsnivå
7	Kjennskap til nasjonalpark
8	Utdanningsnivå
9	Dansk dummy
10	Svensk dummy
11	Tysk dummy
12	Nederlandsk dummy

Etter tolv kjøring var det kun signifikante variabler igjen i regresjonsfunksjonen, se Tabell 21. For å sammenlikne variablenes styrke i påvirkningen, benyttes den standardiserte koeffisienten, β . Tabell 21 viser at *Komfort og sosiale relasjoner* har den sterkeste positive forklaringsverdien. *Naturorienteringen Rekreasjon*, viser imidlertid relativt sterk, men negativ sammenheng. *Aksept for negative økologiske konsekvenser*, viser middels, positiv sammenheng med *PFT1*.

Tabell 21: PFT1: Service og infrastruktur, siste kjøring

Modell	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t		p
		B	Std. Error	Beta (β)			
12	(Constant)	15,887	1,815		8,752		0,000
	Kvinne dummy	-0,770	0,374	-0,071	-2,058		0,040
	Alder gruppert	0,516	0,136	0,129	3,784		0,000
	NO1: Opplevelse og innsikt	0,166	0,046	0,192	3,637		0,000
	NO2: Rekreasjon	-0,363	0,069	-0,258	-5,219		0,000
	NO4: Sightseeing	-0,387	0,182	-0,087	-2,123		0,034
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,981	0,103	0,349	9,479		0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,458	0,078	0,204	5,843		0,000
	Hovedreisemål dummy	-1,528	0,372	-0,141	-4,103		0,000

Forklart varians

Ut fra Tabell 22 kan man se at R^2 i modell 1 er på 0,306, altså 30,6 % , mens R^2 i modell 12, er på 0,286, som vil si at 28,6 % av variansen i *PFT1* forklares av de uavhengige variablene.

Den totale forandringen i R^2 , fra kjøring av modell 1 til modell 12, er dermed på 2,0%, og variabellsammensetningen i den siste modellen forklarer dermed 2% mindre av variasjonen i *PFT1*, enn den første modellen.

Tabell 22: Forandring i R^2 for PFT1: Service og infrastruktur

Model	R	R^2	Adjusted R^2	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R^2 Change	F Change	df1	df2	p F Change
1	.553 ^a	,306	,285	4,437	,306	14,267	19	614	,000
2	.553 ^b	,306	,286	4,433	,000	,000	1	614	,988
3	.553 ^c	,306	,287	4,429	,000	,001	1	615	,977
4	.553 ^d	,306	,288	4,426	,000	,127	1	616	,722
5	.553 ^e	,305	,288	4,425	-,001	,691	1	617	,406
6	.552 ^f	,304	,289	4,424	-,001	,814	1	618	,367
7	.550 ^g	,303	,288	4,426	-,002	1,363	1	619	,243
8	.547 ^h	,300	,286	4,433	-,003	2,929	1	620	,088
9	.545 ⁱ	,296	,284	4,439	-,003	2,758	1	621	,097
10	.541 ^j	,293	,282	4,446	-,003	3,003	1	622	,084
11	.538 ^k	,289	,279	4,454	-,004	3,321	1	623	,069
12	.535 ^l	,286	,277	4,462	-,004	3,183	1	624	,075

Korrelasjon

Tabell 23 angir styrke og retning til samvariasjonen, eller korrelasjonen mellom de uavhengige variablene. For de signifikante variablene ble det funnet en negativ korrelasjon, på -0,594, mellom naturorienteringsfaktorgruppene: *NO2:Rekreasjon* og *NO1:Opplevelse og innsikt*.

Tabell 23: Korrelasjonsmatrise for PFT1

	Aksept	Kvinne	NO4	Hovedreisemål	Alder	NO5	NO2	NO1
Aksept for negative økologiske konsekvenser	1,000							
Kvinne dummy	0,003	1,000						
NO4: Sightseeing	-0,055	0,062	1,000					
Hovedreisemål dummy	0,000	0,025	-0,010	1,000				
Alder gruppert	-0,057	0,114	0,071	0,029	1,000			
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	-0,160	-0,130	-0,082	-0,007	-0,046	1,000		
NO2: Rekreasjon	0,133	-0,088	-0,146	-0,105	-0,078	0,098	1,000	
NO1: Opplevelse og innsikt	0,041	-0,028	-0,314	-0,031	0,021	-0,255	-0,594	1,000

PFT2: Stier og informativ skilting

Samme prosedyre som for regresjonsanalysen av *PFT1* ble gjennomført for *Stier og informativ skilting* (*PFT2*). Tabell 24 viser resultatet av første kjøring (Modell 1) i regresjonsanalysen av variabelen *PFT2*, og etter fjorten kjøring var det kun signifikante variabler igjen i regresjonsfunksjonen (se Tabell 26)

Tabell 24: PFT2: Stier og informativ skilting, første kjøring

Model	Variabler	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
1	(Constant)	14,902	2,093		7,118	0,000
	Kvinne dummy	-0,135	0,364	-0,014	-0,371	0,711
	Alder gruppert	0,357	0,139	0,103	2,567	0,010
	Utdanningsnivå	0,133	0,197	0,027	0,674	0,500
	Relativt inntektsnivå	-0,235	0,276	-0,033	-0,854	0,393
	Norsk dummy	-1,967	0,739	-0,200	-2,661	0,008
	Tysk dummy	-1,374	0,861	-0,106	-1,595	0,111
	Nederlandsk dummy	-1,036	0,951	-0,056	-1,090	0,276
	Svensk dummy	-2,288	1,367	-0,071	-1,673	0,095
	Dansk dummy	-1,360	1,373	-0,042	-0,990	0,322
	NO1: Opplevelse og innsikt	0,056	0,045	0,074	1,223	0,222
	NO2: Rekreasjon	-0,032	0,069	-0,026	-0,455	0,649
	NO3: Fysisk og psykisk avkobling	-0,202	0,100	-0,084	-2,019	0,044
	NO4: Sightseeing	0,035	0,178	0,009	0,194	0,846
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,641	0,115	0,261	5,581	0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,352	0,076	0,180	4,620	0,000
	Hovedreisemål dummy	-1,044	0,372	-0,111	-2,807	0,005
	Hovedformål dummy	0,807	0,689	0,044	1,170	0,242
	NP-status betydning for reisemål dummy	-1,135	0,392	-0,123	-2,896	0,004
	Kjennskap til nasjonalpark	0,168	0,179	0,039	0,941	0,347

Tabell 25: Rekkefølge på fjernede variabler i PFT2, etter kriteriet; $p \geq 0,05$

Model	Fjernede variabler
1	.
2	NO4: Sightseeing
3	Kvinne dummy
4	NO2: Rekreasjon
5	Utdanningsnivå
6	Relativt inntektsnivå
7	Kjennskap til nasjonalpark
8	Dansk dummy
9	Nederlandsk dummy
10	Hovedformål dummy
11	Tysk dummy
12	Svensk dummy
13	NO1: Opplevelse og innsikt
14	NO3: Fysisk og psykisk avkobling

Tabell 26: PFT2: Stier og informativ skilting, siste kjøring

Model	Variabler	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
14	(Constant)	14,617	0,881		16,590	0,000
	Alder gruppert	0,413	0,131	0,119	3,160	0,002
	Norsk dummy	-0,937	0,430	-0,095	-2,180	0,030
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,674	0,098	0,275	6,889	0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,338	0,073	0,173	4,620	0,000
	Hovedreisemål dummy	-1,054	0,354	-0,112	-2,976	0,003
	NP-status betydning for reisemål dummy	-0,992	0,373	-0,108	-2,658	0,008

Ut fra β kan man se at *NO5:Komfort og sosiale relasjoner* hadde en middels sterk, positiv sammenheng på 0,275 og dermed den sterkeste i *PFT2*. Derneft ga *Aksept for negative økologiske konsekvenser* en positiv forklaringsgrad på 0,173.

Forklart varians

Ut fra Tabell 27 kan man se at R^2 i modell 1 er på 0,162, altså 16,2 % , mens R^2 i modell 14 er på 0,146, som vil si at 14,6 % av variansen i *PFT2* forklares av de uavhengige variablene.

Den totale forandringen i R^2 fra kjøring av modell 1 til modell 14, er dermed på 1,6 %.

Variabelsammensetningen i den siste modellen forklarer dermed 1,6% mindre av variasjonen i *PFT2*, enn den første modellen. Residualenes standardavvik på 4,255, vist i Tabell 27, er mindre enn standardavviket til *PFT2* på 4,581, vist i Tabell 18.

Tabell 27: Forandring i R² for PFT2: Stier og informativ skilting

Model	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R ² Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	0,402	0,162	0,136	4,259	0,162	6,229	19	614	0,000
2	0,402	0,162	0,137	4,256	0,000	0,038	1	614	0,846
3	0,402	0,161	0,138	4,253	0,000	0,147	1	615	0,701
4	0,401	0,161	0,139	4,250	0,000	0,207	1	616	0,649
5	0,401	0,161	0,140	4,248	0,000	0,345	1	617	0,557
6	0,400	0,160	0,141	4,246	-0,001	0,601	1	618	0,438
7	0,399	0,159	0,141	4,245	-0,001	0,653	1	619	0,419
8	0,397	0,158	0,141	4,245	-0,001	0,934	1	620	0,334
9	0,396	0,157	0,142	4,244	-0,001	0,608	1	621	0,436
10	0,394	0,155	0,142	4,244	-0,002	1,128	1	622	0,289
11	0,392	0,153	0,141	4,246	-0,002	1,462	1	623	0,227
12	0,390	0,152	0,141	4,246	-0,002	1,112	1	624	0,292
13	0,387	0,150	0,140	4,248	-0,002	1,653	1	625	0,199
14	0,382	0,146	0,137	4,255	-0,004	2,908	1	626	0,089

Korrelasjon

Tabell 28 angir en positiv korrelasjon på 0,397 for *Nasjonalparkstatus sin betydning for reisemål* og *Norsk dummy*. *NO5: Komfort og sosiale relasjoner* er også negativt korrelert med *Norsk dummy*.

Tabell 28: Korrelasjonsmatrise for PFT2

	Aksept	Hovedreisemål	Alder	NP-status	NO5	Norsk
Aksept for negative økologiske konsekvenser	1,000					
Hovedreisemål dummy	0,038	1,000				
Alder gruppert	-0,052	0,042	1,000			
NP-status betydning for reisemål dummy	-0,031	-0,147	-0,042	1,000		
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	-0,134	-0,007	0,045	-0,074	1,000	
Norsk dummy	0,015	-0,132	-0,179	0,397	-0,348	1,000

PFT3: Guiding og sightseeing

Første kjøring (Modell 1) i regresjonsanalysen av variabelen *PFT3: Guiding og sightseeing*, er vist i Tabell 29, mens Tabell 31 viser de signifikante variablene.

Tabell 29: PFT3: Guiding og sightseeing, første kjøring

Modell	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
1	(Constant)	13,333	1,933		6,896	0,000
	Kvinne dummy	-0,120	0,337	-0,014	-0,357	0,721
	Alder gruppert	-0,051	0,128	-0,016	-0,395	0,693
	Utdanningsnivå	0,146	0,182	0,033	0,804	0,422
	Relativt inntektsnivå	-0,409	0,254	-0,063	-1,606	0,109
	Norsk dummy	-0,263	0,683	-0,030	-0,386	0,700
	Tysk dummy	-0,103	0,795	-0,009	-0,129	0,897
	Nederlandsk dummy	-0,328	0,878	-0,020	-0,374	0,709
	Svensk dummy	-0,457	1,263	-0,016	-0,362	0,718
	Dansk dummy	-3,180	1,268	-0,110	-2,508	0,012
	NO1: Opplevelse og innsikt	0,133	0,042	0,197	3,175	0,002
	NO2: Rekreasjon	0,039	0,064	0,036	0,612	0,541
	NO3: Fysisk og psykisk avkobling	-0,134	0,092	-0,062	-1,454	0,146
	NO4: Sightseeing	-0,329	0,164	-0,095	-2,006	0,045
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,348	0,106	0,158	3,282	0,001
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,254	0,070	0,145	3,606	0,000
	Hovedreisemål dummy	-0,819	0,343	-0,097	-2,386	0,017
	Hovedformål dummy	0,509	0,637	0,031	0,800	0,424
	NP-status betydning for reisemål dummy	-0,048	0,362	-0,006	-0,133	0,894
	Kjennskap til nasjonalpark	0,382	0,165	0,098	2,311	0,021

Tabell 30: Rekkefølge på fjernede variabler i PFT3, etter metode Backward, med kriteriet; $p \geq 0,05$

Model	Fjernede variabler
1	.
2	Tysk dummy
3	NP-status betydning for reisemål dummy
4	Svensk dummy
5	Nederlandsk dummy
6	Norsk dummy
7	Kvinne dummy
8	Alder gruppert
9	NO2: Rekreasjon
10	Hovedformål dummy
11	Utdanningsnivå
12	NO3: Fysisk og psykisk avkobling
13	Relativt inntektsnivå

Tabell 31: PFT3: Guiding og sightseeing, siste kjøring

Model	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
13	(Constant)	13,326	1,325		10,059	0,000
	Dansk dummy	-3,006	1,104	-0,104	-2,724	0,007
	NO1: Opplevelse og innsikt	0,139	0,032	0,205	4,295	0,000
	NO4: Sightseeing	-0,317	0,158	-0,091	-2,009	0,045
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,307	0,090	0,140	3,416	0,001
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,243	0,068	0,139	3,567	0,000
	Hovedreisemål dummy	-0,841	0,332	-0,099	-2,530	0,012
	Kjennskap til nasjonalpark	0,356	0,153	0,092	2,321	0,021

Den største forklaringsgraden til *PFT3*, kom fra *NO1: Opplevelse og innsikt*, som hadde en positiv sammenheng på 0,205.

Forklart varians

Ut fra Tabell 32, kan man se at R^2 i modell 1 er på 0,109, altså 10,9 % , mens R^2 i modell 13 er på 0,100, som vil si at 10 % av variansen i *PFT3* forklares av de uavhengige variablene.

Den totale forandringen i R^2 fra kjøring av modell 1 til modell 13, er dermed på 0,9 %.

Variabelsammensetningen i den siste modellen forklarer dermed 0,9% mindre av variasjonen i *PFT3*, enn den første modellen. Residualenes standardavvik på 3,915, vist i Tabell 32, er mindre enn standardavviket til *PFT3* på 4,104, vist i Tabell 18.

Tabell 32: Forandring i R² for PFT3: Guiding og sightseeing

Model	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R ² Change	F Change	df1	df2	p F Change
1	0,330	0,109	0,082	3,933	0,109	3,961	19	614	0,000
2	0,330	0,109	0,083	3,930	0,000	0,017	1	614	0,897
3	0,330	0,109	0,085	3,927	0,000	0,015	1	615	0,903
4	0,330	0,109	0,086	3,924	0,000	0,115	1	616	0,735
5	0,330	0,109	0,087	3,921	0,000	0,103	1	617	0,748
6	0,330	0,109	0,089	3,918	0,000	0,052	1	618	0,820
7	0,329	0,109	0,090	3,915	0,000	0,141	1	619	0,708
8	0,329	0,108	0,091	3,913	0,000	0,161	1	620	0,689
9	0,328	0,108	0,092	3,911	0,000	0,344	1	621	0,558
10	0,327	0,107	0,092	3,910	-0,001	0,718	1	622	0,397
11	0,325	0,106	0,093	3,909	-0,001	0,843	1	623	0,359
12	0,321	0,103	0,092	3,911	-0,002	1,685	1	624	0,195
13	0,316	0,100	0,090	3,915	-0,003	2,184	1	625	0,140

Korrelasjon

Tabell 33 viser en negativ korrelasjon mellom *NO1: Opplevelse og innsikt* og *NO4: Sightseeing*.

Tabell 33: Korrelasjonsmatrise for PFT3

	Kjennskap	Aksept	Dansk	NO4	Hovedreisemål	NO5	NO1
Kjennskap til nasjonalpark	1,000						
Aksept for negative økologiske konsekvenser	-0,046	1,000					
Dansk dummy	-0,064	-0,069	1,000				
NO4: Sightseeing	-0,032	-0,036	0,047	1,000			
Hovedreisemål dummy	-0,211	0,024	0,016	-0,020	1,000		
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,081	-0,179	0,001	-0,064	-0,011	1,000	
NO1: Opplevelse og innsikt	-0,102	0,159	-0,041	-0,496	-0,090	-0,268	1,000

PFT4: Kost og losji

Tabell 34 viser første kjøring (Modell 1) i regresjonsanalysen av variabelen *Kost og losji* (PFT4). Samme prosedyre som regresjonsanalysen av de forutgående PFT-gruppene ble gjennomført og etter elleve kjøringar var det kun signifikante variabler igjen i regresjonsfunksjonen (Tabell 36). Rekkefølgen som de usignifikante variablene ble fjernet i, er vist i Tabell 35.

Tabell 34: PFT4: Kost og losji, første kjøring

Model	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	T	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
1	(Constant)	5,773	1,437		4,017	0,000
	Kvinne dummy	-0,161	0,250	-0,023	-0,642	0,521
	Alder gruppert	0,012	0,095	0,005	0,129	0,897
	Utdanningsnivå	0,199	0,135	0,056	1,468	0,143
	Relativt inntektsnivå	0,523	0,189	0,100	2,767	0,006
	Norsk dummy	2,527	0,507	0,352	4,980	0,000
	Tysk dummy	1,239	0,591	0,131	2,096	0,036
	Nederlandsk dummy	0,920	0,653	0,068	1,409	0,159
	Svensk dummy	-0,156	0,939	-0,007	-0,167	0,868
	Dansk dummy	-1,402	0,942	-0,059	-1,488	0,137
	NO1: Opplevelse og innsikt	-,059	0,031	-0,107	-1,899	0,058
	NO2: Rekreasjon	0,130	0,048	0,145	2,742	0,006
	NO3: Fysisk og psykisk avkobling	-0,059	0,069	-0,034	-0,863	0,389
	NO4: Sightseeing	-0,315	0,122	-0,111	-2,578	0,010
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,502	0,079	0,279	6,365	0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,253	0,052	0,176	4,830	0,000
	Hovedreisemål dummy	-0,120	0,255	-0,017	-0,471	0,638
	Hovedformål dummy	0,408	0,473	0,030	0,863	0,389
	NP-status betydning for reisemål dummy	-0,191	0,269	-0,028	-0,708	0,479
	Kjennskap til nasjonalpark	0,069	0,123	0,022	0,559	0,576

Tabell 35: Rekkefølge på fjernede variabler i PFT4, med kriteriet; $p \geq 0,05$

Modell	Fjernede variabler
1	.
2	Alder gruppert
3	Svensk dummy
4	Hovedreisemål dummy
5	Kjennskap til nasjonalpark
6	Kvinne dummy
7	NP-status betydning for reisemål dummy
8	Hovedformål dummy
9	NO3: Fysisk og psykisk avkobling
10	Utdanningsnivå
11	Dansk dummy

Tabell 36: PFT4: Kost og losji, siste kjøring

Modell	Variabel	Ustandardiserte koeffisienter		Standardiserte koeffisienter	t	p
		B	Std. Error	Beta (β)		
11	(Constant)	6,156	1,256		4,903	0,000
	Relativt inntektsnivå	0,580	0,184	0,110	3,155	0,002
	Norsk dummy	2,892	0,386	0,402	7,501	0,000
	Tysk dummy	1,460	0,498	0,154	2,935	0,003
	Nederlandsk dummy	1,208	0,582	0,089	2,074	0,039
	NO1: Opplevelse og innsikt	-0,075	0,030	-0,135	-2,462	0,014
	NO2: Rekreasjon	0,142	0,046	0,158	3,084	0,002
	NO4: Sightseeing	-0,289	0,121	-0,102	-2,398	0,017
	NO5: Komfort og sosiale relasjoner	0,476	0,077	0,265	6,195	0,000
	Aksept for negative økologiske konsekvenser	0,238	0,051	0,166	4,655	0,000

Ut fra β kan man se at *Norsk dummy* gir en positiv endring på 0,402 og dermed den største endringen i *PFT4*. Derneft gir *NO5: Komfort og sosiale relasjoner* en positiv endring på 0,265. Minst endring ble gitt av *Nederlandsk dummy* med en positiv endring på 0,089.

Forklart varians

Ut fra Tabell 37 kan man se at R^2 i modell 1 er på 0,262, altså 26,2 % , mens R^2 i modell 11 er på 0,254, som vil si at 25,4 % av variansen i *PFT4* forklares av de uavhengige variablene.

Den totale forandringen i R^2 , fra kjøring av modell 1 til modell 11, er dermed på 0,8 %.

Variabelsammensetningen i den siste modellen forklarer dermed 0,8% mindre av variasjonen i *PFT4*, enn den første modellen.

Tabell 37: Forandring i R^2 for PFT4: Kost og losji forandring

Model	R	R^2	Adjusted R^2	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R^2 Change	F Change	df1	df2	p F Change
1	0,512	0,262	0,239	2,924	0,262	11,477	19	614	0,000
2	0,512	0,262	0,240	2,921	0,000	0,017	1	614	0,897
3	0,512	0,262	0,242	2,919	0,000	0,028	1	615	0,868
4	0,512	0,262	0,243	2,917	0,000	0,243	1	616	0,622
5	0,511	0,261	0,244	2,915	0,000	0,228	1	617	0,633
6	0,511	0,261	0,244	2,914	0,000	0,380	1	618	0,538
7	0,510	0,261	0,245	2,912	0,000	0,386	1	619	0,535
8	0,510	0,260	0,245	2,912	-0,001	0,656	1	620	0,418
9	0,509	0,259	0,246	2,912	-0,001	0,956	1	621	0,329
10	0,507	0,257	0,245	2,913	-0,002	1,618	1	622	0,204
11	0,504	0,254	0,243	2,916	-0,003	2,317	1	623	0,128

Korrelasjon

Tabell 38 viser en relativt sterk positiv korrelasjon mellom *Nederlandsk dummy* og *Tysk dummy*. Videre en relativt sterk positiv korrelasjon mellom *Nederlandsk dummy* og *Norsk dummy*. Deretter en relativt sterk positiv korrelasjon mellom *Tysk dummy* og *Norsk dummy* og til sist en relativt sterk negativ korrelasjon mellom NO2 og NO1.

Tabell 38: Korrelasjonsmatrise for PFT4

	Aksept	NL	Inntekt	Tysk	NO4	NO5	NO2	NO1	Norsk
Aksept for negative økologiske konsekvenser	1,000								
Nederlandsk dummy	0,008	1,000							
Relativt inntektsnivå	0,064	-0,029	1,000						
Tysk dummy	0,011	0,449	0,052	1,000					
NO4: Sightseeing	-0,049	-0,065	-0,022	0,078	1,000				
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	-0,150	0,095	0,006	0,310	-0,075	1,000			
NO2: Rekreasjon	0,118	0,069	-0,092	-0,094	-0,168	0,089	1,000		
NO1: Opplevelse og innsikt	0,051	-0,003	0,071	-0,061	-0,299	-0,301	-0,598	1,000	
Norsk dummy	0,028	0,541	0,012	0,651	0,101	-0,077	-0,119	0,074	1,000

5.4 Sammenfatning av regresjonsanalysen

Tabell 39 viser en oversikt over hvilke uavhengige variabler som påvirket, og med hvilken retning, de fire avhengige variablene i regresjonsanalysen. *NO5: Komfort og sosiale relasjoner* og *Aksept for negative økologiske konsekvenser*, påvirket alle PFT positivt. Det var likevel med ulik sammenheng.

De sosiodemografiske forholdene *Utdanningsnivå* og hvorvidt man var *Svensk* påvirket ikke noen PFT i hverken negativ eller positiv retning. Hvilket *Hovedformål* man hadde med reisen påvirket heller ikke PFT i noen retning. Det samme gjaldt faktorgruppen *NO3: Fysisk og psykisk avkobling*.

Tabell 39: Oversikt over hvilke variabler som påvirket, med hvilken retning, de ulike PFT faktorgruppene. Tegnene (+/-) angir positiv/negativ retning på sammenhengen, og antall tegn viser styrken (svak, middels og sterk) grad av forklaring.

Variabel	PFT1: Service og infrastruktur	PFT2: Stier og informativ skilting	PFT3: Guiding og sightseeing	PFT4: Kost og losji
Kvinne dummy	-			
Alder gruppert	+	+		
Utdanningsnivå				
Relativt inntektsnivå				+
Norsk dummy		-		+++
Tysk dummy				+
Nederlandsk dummy				+
Svensk dummy				
Dansk dummy			-	
NO1: Opplevelse og innsikt	+		++	-
NO2: Rekreasjon	--			+
NO3: Fysisk og psykisk avkobling				
NO4: Sightseeing	-		-	-
NO5: Komfort og sosiale relasjoner	+++	++	+	++
Aksept for negative økologiske konsekvenser	++	+	+	+
Hovedreisemål dummy	-	-	-	
Hovedformål dummy				
NP-status betydning for reisemål dummy		-		
Kjennskap til nasjonalpark			+	

6 Resultater fra intervjuundersøkelse

Herunder følger resultater fra intervjuundersøkelsen, gjennomført i Reinheimen og Jotunheimen nasjonalpark, som danner grunnlaget for diskusjonen, i sammenheng med de statistiske resultatene. Hovedformålet med gjennomføring av intervjuer var å supplere spørreskjemaundersøkelsen, ved å få innsikt i hvordan informantene begrunnet sine PFT og dermed finne bakenforliggende årsaker til indikasjonene funnet i det kvantitative datamaterialet. Videre var hensikten å uttype funn fra spørreundersøkelsen, gjennom å få innsikt i hvilke grunner informantene hadde for å vandre i fjellet. Det var i tillegg interessant å undersøke om det ville dukke opp andre aspekter som ikke ble dekket av naturorienteringsskalaen benyttet i spørreskjemaet. Det ble derfor lagt vekt på å la informantene selv komme opp med begrunnelser for å ferdes i fjellet og ønsker om tilretteleggingstiltak, og ta utgangspunkt i dette for videre begrunnelser for preferansene. Dette resulterte i at tilrettelegging, som de kunne relatere til den aktuelle turen, i form av overnattingstilbud, stier, skilting og informasjon ble fokusområder, ved størstedelen av intervjuene. Deretter var det i etterkant av intervjuene ønskelig å trekke ut refleksjoner omkring hva informanter tilhørende en tilordnet faktorgruppe hadde å fortelle om sine grunner for å vandre i fjellet og sine PFT. Dette ble muliggjort gjennom spørreskjemaet, og tilordningen etter faktoranalysen, se vedlegg Kapittel 10, i etterkant av intervjuet og vil bli tatt opp i diskusjonen.

Resultatene omhandlet følgende forskningsspørsmål

3. Hvilke grunner har turistene for å ferdes i Nasjonalparkriket?

4. Hvordan begrunner turistene sine preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket?

Det vil imidlertid også bli gjort betraktninger, på bakgrunn av resultater fra intervjuene, omkring de andre forskningsspørsmålene i oppgaven. Enkelte informanter ble kontaktet i etterkant av intervjuene, for oppklaring av uklarheter. Disse blir lagt frem som resultater.

Først presenteres en oversikt over informantene og forhold omkring intervjusituasjonen, deres sosiodemografiske kjennetegn og deres faktorgruppetilhørighet. Deretter fremlegges informantene sine grunner for å ferdes i naturen, presentert under teoretiske kategorier fra naturorienteringsskalaen. Enkelte av resultatene passet ikke direkte inn under noen av kategoriene, og presenteres derfor i egne kategorier. Hvordan informantene begrunnet sine

preferanser for tilrettelegging blir samlet under kategorier, som var felles for flere informanter.

6.1 Presentasjon av informantene og deres faktorgruppertilhørighet

Tor og Føysa ble dybdeintervjuet sammen på en bu inne i Reinheimen utenfor sti og varde. Paret hadde drevet friluftsliv fra de var yngre og jaktet i omkring 30 år. De fremsto som godt kjent med blant annet dyrelivet, tilretteleggingen og forvaltningen i området, da Tor hadde tilknytning til bygda. Da de uvarda veier skulle skilles, ga Tor og Føysa en detaljert beskrivelse, med anvisning av høydekurver og himmelretninger, av et veivalg gjennom den delen av Reinheimen som ikke er tilrettelagt for turister. Med GPS koordinater for vadesteder, var man sikret å gå tørrskodd over de mange elver uten bru.

Et nederlandsk par; Lora og Roms, ble i likhet intervjuet sammen, gjennom et lengre intervju, tilknyttet en selvbetjent hytte i Reinheimen. De mente at de hadde en del erfaring med å vandre i fjellet, også på ski. De hadde blant annet besøkt flere områder i Norge, vært i Italia og i de sveitsiske alpene. De hadde derimot ikke vært i det aktuelle området og visste ikke at området var en nasjonalpark. Tabell 40, viser en oversikt over intervjunummer, tildelt informantnavn, forhold omkring intervjusituasjon, stedsangivelse, vær, reisefølge, kjønn, alder, utdanning, nasjonalitet og faktorgruppertilhørighet. De informanter som ikke har blitt tilordnet en faktorgruppe, svarte enten ikke på deler av eller hele spørreskjemaet.

Tabell 40: Oversikt over intervjuobjektene med fiktive informantnavn. Sted er markert med R for Reinheimen og J for Jotunheimen og været i området er angitt med symboler. Under intervjuene gjennomført i Jotunheimen, var det regn ved Gjendesheim, men snø på Besseggen.

Int. nr	Informant	Intervju-situasjon	Sted	Vær	Reisefølge	Kjønn	Alder	Utdanning	Nasj.	NO	PFT
1	Tor*		R		Par	♂	64	3	N	2	4
2	Føysa		R		Par	♀	57	4	N	3	4
3	Roms		R		Par	♂	63	4	NL	4	4
4	Lora		R		Par	♀	56	4	NL	3	3
5	Arve		R		Alene og gruppe	♂	36	-	N	-	-
6	Olaf	Ikke opptak	R		Far	♂	-	-	N	-	-
7	Finn		R		Sønn	♂	26	4	N	-	-
8	Kari		J		Gruppe	♀	53	2	N	2	4
9	Mari		J		Gruppe	♀	25	4	N	2	2
10	Vetti		J		Gruppe	♀	26	3	S	2	2
11	Jo		J		En venn	♂	54	-	N	3	-
12	Aasmund	Ønsket ikke opptak	J		En venn	♂	53	3	N	3	2
13	Gjendine**		J		Gruppe	♀	15	1	N	5	4
14	Guri**		J		Gruppe	♀	15	1	N	-	1
15	Bjørn**	Ikke opptak	J		Gruppe	♂	15	1	N	3	1

* Informanten var oppvokst nær Reinheimen, men bodde nå i Oslo

** Informantene var i nasjonalparken i regi av skoletur

Arve, Olaf og Finn ble intervjuet, ut fra en kortversjon av intervjuguiden, underveis på stien i Reinheimen, der intervjuet av Olaf ikke ble tatt opp på bånd. Arve var på en årlig tur og var kjent i området og Olaf hadde vært i området tidligere. Kari deltok i et lengre intervju i Jotunheimen. Det var første gangen hun hadde vært på en fjelltur uten ”[...] ordentlige stier [...] kjerreveier” og hvor det var ”[...] steinete” og ”[...] bratt”. Hun kjente ikke til Jotunheimen nasjonalpark og fordi det var ukjent, hadde hun ikke så mange forventninger i forkant av turen.

To informanter; Mari og Vetti (som var svensk), deltok også i et lengre intervju i Jotunheimen. Mari kjente litt til Jotunheimen nasjonalpark, da hun hadde vært flere steder i området tidligere. To informanter, Jo og Aasmund ble intervjuet gjennom en kortversjon av intervjuguiden, i Jotunheimen. Jo hadde vært i Jotunheimen tidligere, men kjente ikke til at det var en nasjonalpark og hadde ikke tenkt på det som en nasjonalpark før turen. Aasmund hadde også vært i området tidligere og da på vinteren. Tre skoleungdommer, i regi av en skoletur, ble intervjuet gjennom en kortversjon av intervjuguiden, i Jotunheimen. Det ble imidlertid ikke noe opptak av intervjuet med Bjørn. Guri og Gjendine kjente ikke til Jotunheimen nasjonalpark, men Gjendine fortalte at hun hadde vært på Galdhøpiggen tidligere.

To av informantene fortalte at de ikke var enten natur- eller fjellmenneske og uttrykte at det å ferdes på fjellet ikke var noe som de i utgangspunktet hadde spesielt lyst til. Kari uttrykte dette, der hun fortalte at friluftsliv for henne; ”[...] består av at jeg bare går en tur ut i skauen, ikke noe veldig avanserte greier. Jeg bor sammen med en som er helt gal med elgjakt og rådyrjakt [...]. Det er egentlig ikke meg [...] jeg er ikke veldig sånn naturmenneske, det er ikke noe jeg gjør veldig ofte [...] det er ikke noe sånn at *yes* det er det jeg har lyst til [...]”. Når Guri, som oppholdt seg på Gjendesheim, ble spurt om hvorfor hun ikke gikk i fjellet var svaret: ”Nei, jeg er ikke sånn fjellmenneske. Jeg liker ikke fjellet”, fordi det er ”grått og kjedelig”. Hun opplyste om at hun ikke fikk en god naturopplevelse av å være på fjellet, men at hun derimot fikk naturopplevelser i skogen.

Denne introduseringen fungerer som en kortfattet bakgrunnsinformasjon om informantene, som grunnlag for å gå nærmere inn på informantenes begrunnelser for å ferdes i fjellet og hvordan de begrunner sine PFT.

6.2 Turistenes grunner for å ferdes i Nasjonalparkriket

Stillhet og ro

Det kom fram gjennom intervjuene at stillhet og/eller ro var grunner for å ferdes på fjellet for flere av informantene.

En god naturopplevelse for Kari ville si at ” [...] da må det være fint vær og bare kunne gå og kose seg [...]. Bare stille, rolig, ikke noe mas, ikke noe stress. Det er deilig”. Kari beskrev en god naturopplevelse i nærområdet; ” [...] når du kan komme innover og så kanskje sette deg oppe ved et vann og ta en kopp kaffe og bare sitte og titte på det stille vannet og høre på fuglene synger”. I en slik setting følte Kari seg rolig, da det for henne var viktig å få ”ro i systemet”. Hun tror man trenger å få komme ut og få ro, men hun opplyste at hun tok med seg telefonen, satt på en lydløs funksjon. Mari valgte fjellet for å få ro og Aasmund søkte stillheten i tillegg til den roen naturen ga ham. Stillheten uten andre mennesker tiltrakk Roms og Lora. En naturopplevelse for Gjendine besto blant annet av ” [...] at man ikke trenger å stresse for å rekke noe, tar seg god tid”.

Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv

Det å komme seg vekk fra noe eller oppleve kontraster til hverdagslivet, kom fram som begrunnelse hos flere informanter.

Finn, som bodde midt i Oslo, gikk i fjellet fordi ” [...] det er veldig deilig å komme seg vekk, ut fra Oslo”. Han ønsket å ” [...]komme bort fra folk”. Mari valgte i likhet fjellet fordi hun fikk ” [...] komme litt bort fra byen og livet”.

Vetti fortalte at ”Det är jätteskönt och släppa mobiltelefon och datorer och sånna saker och bara vara”. De viktigste grunnene hennes for å gå i fjellet;

Det är nog att få vara fri och inte ha det vardagslivet utan vara helt beroende av att jag bara ska gå och laga mat [...] och sova och så behöver man inte mer och det är jätteskönt” [...]. **Hvorfor tror du det er viktig for deg?** Jag sitter väldigt mycket vid datorn annars [...], och så tycker jag det är skönt att stänga av den och [...] bara vara [...] Jag tror det är väldigt viktigt att ha sådana perioder där det verkliga livet får skjutas åt sidan lite [...]

For Vetti var altså friheten fra hverdagslivet, gjøremålene og teknologien viktige grunner for å ferdes i fjellet. Når Vetti fikk en naturopplevelse følte hun;

[...] att jag blir väldigt lugn [...]. Det är nästan som att man är så van med att ha så mycket stimulans av allting och det är så mycket hele tiden, så man får nästan tänka till att nu; att se så vackert det är, men man får nästan tänka det, det är inte så att det kommer, man måste liksom sånt; å vad vackert det är [...] Ja, precis ta sig tid till att njuta lite.

Hva skiller opplevelsen av å være på fjellet fra den opplevelsen du får i en park hjemme eller i nærmiljøet ditt? Det är väl att man inte kan stänga av på samma sättet, man har liksom alla de sakerna rundt omkring [...] Man har det lite mer bekvämt och här har man det lite enklare, vilket är skönt [...]

Både Finn og Kari var motivert av å koble av ute i naturen, som noe forskjellig fra hverdagen, der Kari for eksempel fortalte at: ”Det er jo ganske hektisk sånn ellers i hverdagen, så det er jo litt deilig å komme ut for å koble ut”.

Sanseinntrykk og Oppleve noe som er vakkert

Flere informanter fortalte om sanseinntrykkene i fjellet, og det å få oppleve den vakre naturen, eller utsikten. Det estetiske var viktig for mange, men også det å se og føle skiftninger i været. Innenfor denne kategorien kommer også opplevelser av dyr og planter, som ble skildret som betydningsfullt for flere informanter.

Forventningene til Vetti i forkant, var å se fjellene, været og naturen; ”[...] mycket sån titta på naturen”. Lora og Roms ble tiltrukket av naturens omgivelser, med dets plante- og dyreliv. Det å kunne se utsikten og naturen var en motivasjon i forhold til å gå over Besseggen, for både Bjørn, som hadde gått over eggen og Kari, som isteden hadde gått langs vannet. Kari hadde blitt fortalt at det på toppen av Besseggen var flott å se de to vannene på begge sider av eggen med forskjellige farger. Gjendine, som i utgangspunktet hadde lyst til å gå over Besseggen for å se alle fjellene og landskapet, fortalte om turen sin langs vannet fra Memurubu til Gjendesheim; ”Det var gøy, men det var litt kaldt og bløtt, så det var ikke sånn at man ville se mye rundt, ville helst bare gå”. Naturopplevelse for Olaf var naturens geologi, værphenomener med skyer, sol og skiftninger i været, av mangel på kunnskap om planter. En av begrunnelsene til Aasmund for å gå i fjellet var søken etter naturopplevelse. Med naturopplevelse mente han det man kunne se av natur og skiftninger i været. Han fortalte at på

Hardangervidda var det mer sletter og da kunne man se horisonter, noe han ga uttrykk for at var fint.

Hva en naturopplevelse besto av for Arve; ”Det er veldig avhengig av hva jeg er ute på. Slik som nå ser jeg ikke så mye på naturen. Da er det stor sett å komme seg inn der og sette noen garn og ordne med fisken [...] på topptur [...] er det jo det å få oppleve naturen, og utsikt ikke minst. Grunnene til Jo for å gå i fjellet var todelt hvor; ”[...] halvparten går på det å se natur, naturopplevelse. For han besto naturopplevelse i Jotunheimen av; ”[...] å gå på topper og se utsikt og at det er sånne småvann”. Guri syntes imidlertid ikke det var så mye å se i fjellet, foruten utsikten.

Både Tor og Føysa ønsket å treffe rovdyr på fjellet; ”Ja, det hadde vært eventyrlig, helt eventyrlig”, fortalte Tor, og hvis det var jerv i fjellområdet;

Da øker vi beredskapen, fordi det hadde det vært eventyrlig å se. Så avtalen vår er at vi kan gi bort en halv rein, hvis vi får se jerven der, så hvis reinen ligger i fjellet og han kommer og forsyner seg, så skal han få halve reinen hvis vi får se den, så mye er det verd

Føysa begrunnet den høye motivasjonen med opplevelsen det ville gi å oppleve jerven. Tor og Føysa beskriver den største naturopplevelsen de hadde hatt i Reinheimen:

Rødlig himmel, og så så vi de der 12, 13, 14 store reinsbukkene på den hvite snøen, mot den rød blå himmelen, på vei opp. De gikk på rekke på rad. Vi så dem kanskje på ca. 100 meter, sånn ganske nær. Vi så tydelig horna på dem og posituren [...]. Vi hadde vært oppe og jaget på den reinen hele dagen og endelig [...] fått skutt dyret vårt og så slitt hjem igjen og så får du det prospektet [...]. Det var i overkant av hva noen kunne forvente [...] (Tor)

Føle en form for tilhørighet til landskap/natur

Gjennom intervjuene kom det frem ulike henvisninger til tidligere opphold i naturen. Finn begrunnet turen sin med at han; ”[...] har vært ute i fjellet fra jeg var liten. Alltid vært ute i friluft [...] så det har alltid vært et del av mitt liv”. Arve gikk en årlig tur og fortalte at generasjoner bak han hadde livnært seg på fiske. For flere år tilbake jaktet Tor og Føysa sammen med faren til Tor og noen flere familiemedlemmer.

Fysisk krevende aktivitet i naturen og Sundhet, godt for helsen

Det fysiske aspektet ble nevnt av flere, og fysisk krevende aktiviteter ble både sett på som en drivkraft for noen, og som en nødvendig del av jakta for andre. Både Tor og Føysa ytret at det å jakte og spesielt slaktingen var et slitsomt og tungt arbeid fysisk og mentalt. Det var imidlertid en del av opplevelsen å bære fangsten hjem, mente begge. Tor fortalte at det var fysisk krevende og at ”Det er en del av pakka og det er den smertefulle delen av pakka”. Grunnene til Jo for å gå i fjellet var todelt; ”[...] og det andre er faktisk fysisk, treningsdelen. Det å gå i noen timer og gå noen mil, det er en drivkraft i seg selv”. Både Aasmund og Mari begrunner ferdselen i fjellet med den mosjonen og treningen det ga. “The activity of hiking” var Lora sin begrunnelse for å ferdes i fjellet. Det å ”Walking for six, seven, eight hours [...]”, var en av hovedgrunnene til Roms for å vandre i fjellet.

Føle nærhet til personer i (og utenfor) reisefølget

En av kategoriene i naturorienteringsskalaen er å *Føle nærhet til personer i reisefølget*. Flere av informantene mente at det sosiale aspektet strakk seg utenfor reisefølget, og derfor utvides kategorien her, og diskuteres i Kapittel 7.3.

Tor hadde vært på fotturer tidligere, på Snøhetta, Galdhøpiggen og Glittertind, men ”[...] da har det vært sammen med noen tidligere kollegaer [...]. Vi er på andre turer enn ærend-turer. Det er mer fornøyles- og forlystelsesturer. Det her er mer jobb”. Når både Tor og Føysa gikk tur utenom det å være på jakt, hadde de en annen motivasjon fordi; ”[...] da er det ofte kanskje sammen med andre venner på tur, andre venner som ikke er jegere [...]”, fortalte Føysa. For Tor sin del var det da sosiale motiver, det å være sammen og ha det hyggelig ved å;

[...] tilbringe tid sammen og være ute på en eller annet aktivitet sammen [...] da er det et av alternativene, *en arena*, å være ute i naturen. En annen arena er å leie en buss å kjøre til Prag eller Berlin [...]. Det har også vært buss til Prag, men jeg foretrekker da mye heller å ta en tur på fjellet [...]

Kameratene har også vært interessert i å gå på topper, men det var imidlertid ikke Tor; ”Nei, toppen ligger der og venter på meg. Har jeg vært der så har jeg vært der og hvis ikke så er det det samme”. Føysa har vært på noen toppturer med venninnegjengen sin, men ”Hvor vi går er litt avhengig av hvem som er med og hvor mye tid man har til disposisjon”. Det hadde vært alt fra tre dagers turer til drøye ukes turer. Arve gikk i fjellet hovedsakelig for å fiske, men de

var en guttegjeng som var samla, en årlig tur, så det var det sosiale som motiv i tillegg. Det sosiale var også en motivasjon for turen til Kari; ”Det er litt annerledes å være sammen sånn utenom jobb. Det er litt viktig [...]”. Kari gikk aldri alene på tur; ”Da har vi som regel vært et par stykker som går og da er det litt deilig fordi det går an å sitte uten å prate [...]. Må ikke prate hele tiden for å være ute sånn [...]”.

En naturopplevelse for Gjendine besto av; ”At det er fint vær, at man går mange sammen, at man koser seg, kanskje setter seg ned, snakker og spiser noe godt”. Naturopplevelse, bestående av det sosiale og at man ikke stresser, gjorde Gjendine i bedre humør og hun følte seg ”lettere i hodet”, når hun visste at hun hadde hatt det koselig.

Søke utfordringer som innebærer risiko

I naturorienteringsskalaen finner man variabelen: *Søke utfordringer som innebærer risiko*. To av informantene søkte derimot en spenning gjennom jakt, men uten uttrykt form for egen risiko.

Både Føysa og Tor var enige i at det var en helt annen intensitet i å gå på jakt, enn å bare gå på tur, der Tor mente at det ga en helt annen konsentrasjon og et helt annet fokus på omgivelsene, naturen og turen, ved at man måtte følge med og passe på om det skjedde noen forandring i kikkerten. Det var ikke selve det å skyte reinen som ga en naturopplevelse, fortalte Føysa, men det var heller ”[...] det med å komme seg ut og se fjellet og prøve å finne dyrene”. For Føysa ga jakta en spenning; ”Det er en veldig spenning, fra du ser at det er dyr. Hvis du virkelig kan se at det er dyr, så må du prøve å komme så nær, at du kan se om det er i den kategorien som du har jaktkort på”.

Det hadde vært flere møter med reinen på nært hold. Føysa fortalte om en flokk som kom mot henne og passerte henne på begge sider; ”Jeg kan strekke ut hånda og klappe dem i det de bare stryker forbi meg”. Dette var imidlertid ikke en skummel opplevelse.

Ærend (Sanseinntrykk)

En variabel som ikke direkte blir nevnt i naturorienteringsskalaen, er det å være drevet av en form for nytte. Det å ha et ærend i fjellet, eller i naturen var viktig for enkelte av informantene.

”Vi er ikke på tur, vi er på jakt ja” avklarte Tor. Tor og Føysa valgte Reinheimen området fordi de fikk reinsdyrjakt der og for Tor var jakta et ærend; ”[...] så har du ærende da, [...] det må være ærend [...] kan ikke bare gå rundt sånn å slenge [...] vimer”. Friluftsliv for Tor og Føysa var også sopp- og bærturer i tillegg til jakt. For Føysa var det også veldig flott bare å være på tur. Hun synes ”[...] det er helt alright å gå en tur bare for å gå en tur”. Arve gikk i fjellet hovedsakelig for å fiske.

Mestring

Flere av informantene fortalte om opplevelser, der de på ulikt vis hadde mestret noe, eller søkte å mestre noe gjennom oppholdet ute i naturen.

Gjendine, som gikk langs vannet fra Memurubu til Gjendesheim hadde lyst til å gå over Besseggen ”for å ha gjort det. Det er litt gøy opplevelse å ha gjort det”. På enkelte av Arve sine turer i fjellet var ”Det å kanskje komme seg opp på en 2000-meter topp, som man ikke har vært på før, og kan krysse av i boka for den”, en beveggrunn.

Fjelltopper appellerte også til Mari:

[...] Jeg har veldig sansen for topptur. **Hva gir det deg, de toppturene?** Å vite at du har vært der. Jeg vet ikke hvorfor, men det appellerer veldig”. **Er det toppen, eller er det veien opp? Hva er det jeveste?** Både og, men altså toppen er jo jevest, ja jevere enn veien. Det trenger jo ikke å ha vært så artig å gå tur, men så har du vært på toppen så har du vært på toppen. **Hvis du hadde fått helikopter...** Nei, da har du ikke jobbet for det. Nei da hadde det ikke vært noen ting. Du må ha slitt litt

Det som appellerte ved toppene var følelsen av å ha gjennomført toppturen og vissheten om at hun hadde vært på toppen, som et resultat av egen innsats

Kari ønsket å gå Besseggen blant annet fordi den var kjent, men det ble ikke noe av for hennes del; ”...på grunn av at jeg ble overrasket over meg selv over at jeg hadde såpass høydeskrekk som jeg hadde. Jeg har vært på turer, men ikke sånn fjelltur som dette her, så jeg ble litt tatt på senga i går [...]”. Selv om turen innebar at hun fikk høydeskrekk, fikk hun flere positive inntrykk og en følelse av å ha mestret noe i løpet av turen: ”[...] jeg var veldig fornøyd med meg selv etterpå allikevel”. Da hun satt på båten fra Memurubu til Gjendesheim

bekreftet hun dette; ”Jeg satt å så på veien jeg gikk i går og tenkte; fy flate, jeg har jo egentlig gått ganske langt”

Mari nevnte aspekter som for henne var en viktig del av en god naturopplevelse og for å få en god tur;

[...] lytte til kroppen, passe på å finne riktig tempo, passe på å spise nok [...]. Det kommer jo som et sjokk hver gang du kommer ut i naturen og har vært i byen og så vet ikke kroppen hva du nå holder på med [...]. I tillegg er det viktig å hvile og ikke gå for lange turer [...]. Viktig å tenke seg om og ta rette valg underveis

Det skulle ikke så mye til for at Finn skulle få en naturopplevelse, så lenge han hadde nok klær og energi. Sted var ikke viktig, så lenge han kom seg ut.

6.3 Begrunnelser for preferanser for tilrettelegging

PFT begrunnet i naturorientering

Stillhet og ro

Aasmund syntes det var fint at det var stille, uten båt på vannet. ”Helikopterturer ville jeg ikke likt altså”. Han fortalte at det ikke var mobildekning på en av hyttene og han mente at man ikke ”må ikke finne på å ha det”. Dette begrunnet han med at han ville ha den stillheten det ga og at man kunne være til stede der og da. Lora fortalte at stillheten var noe av det som skilte for eksempel Sveits og Norge og at det var veldig folksomt i Sveits på grunn av alle heisene overalt.

Sanseinntrykk og Oppleve noe som er vakkert

Det kom fram gjennom intervjuene at PFT kunne begrunnes med bakgrunn i hvordan det påvirket naturopplevelsen.

Med henvisning til et annet turområde, ga ikke områder med kraftlinjer, bygninger og motorisert ferdsel som eksempelvis scootere noen god opplevelse for Tor og Føysa. Det påvirket naturopplevelsen deres i negativ retning og var ikke områder de ønsket å oppsøke.

Folkemengde påvirket naturopplevelsen til Mari, som fortalte videre at:

Det er ikke det samme å gå i fjellet hvis du føler at du går i kø. Du trenger ikke være helt alene. Du kan godt treffe andre turfolk med jevne mellomrom, men du vil ikke føle at du går i kø og det gjør du jo over Besseggen hele høy sesongen. Man skal være litt alene

Mari kunne godt treffe andre mennesker på tur, men ønsket samtidig å være litt alene.

En naturopplevelse for Vetti besto av at hun:

tycker att det är skönt när det är ganska tomt , när man bara får uppleva det som är, naturen, att man bara får se den, inte så mycket folk, inte så mycket annat än bara mycket natur och man får bara intryck av naturen, av naturopplevelsen, när det bara är natur [...] man suger bara åt sig [...]

Når det bare var natur, uten noen andre elementer, fikk hun en naturopplevelse

Føle nærhet til personer i (og utenfor) reisefølge

Flere av respondentene begrunnet ønsket om tilrettelegging i form av hytter med et sosialt aspekt.

Reisefølget hadde betydning for både Føysa og Tor i forhold til valg av tilrettelegging. Av venninner var det ikke alle Føysa kunne tatt med seg inn på en bu i Reinheimen med den type tilrettelegging. Med venninnene kunne hun reise på andre type turer.

Mari syntes det var viktig med det sosiale og det å ha det litt komfortabelt på slutten av dagen. Hun syntes det var viktig å ha tid til å kose seg og ikke bare gå, selv om turen også var en god følelse syntes hun. Aller helst ville hun ha et par timer på kvelden til å kose seg på en hytte.

Mari sammenliknet det å bo i telt kontra det å bo på hytte:

Det blir litt annerledes hvis du bor i telt, fordi det er ikke så koselig å kose seg ute i regnet, men når du har en hytte å kose deg inne på, så synes jeg det er en viktig del av turen [...] gjensynet var en viktig del av turen og da blir det viktig med litt sånn kosetid [...]. Det blir litt annerledes hvis man bare er to [...] jo færre du er, desto færre har du å ta hensyn til, så jo lettere er det å bare gjøre som det passer en selv [...]

Grunnet det sosiale gjensynet, var det viktig for Mari å ha tilgang til hytte. Hvis reisefølget bestod av færre, kunne man imidlertid være mer fleksibel.

Hvorfor Jo foretrakk å ligge på hytter i fjellet var tosidig, der en av grunnene var å møte andre mennesker; ” [...] på Gjendebu i går var det masse folk og fin stemning og du møter folk som

har gått alle mulige andre turer enn deg selv og så kan du plukke opp noen gode ideer [...] Ja, så møte folk oppi her er fine greier”. Vetti uttalte at “[...] det är ju väldigt tillrättalagt på vissa sätt det här [...]. I går var det väldigt mycket fest. Gå till en hytte och festa, det var jättefrämmande för mig”. For henne var den sosiale formen med festing ukjent og betegnet det som veldig tilrettelagt. En av begrunnelsene til Aasmund for å gå i fjellet var at det var hyggelig å være på hyttene og å møte mennesker. ”Man kan være sosial, men man kan også være alene, sånn er det på hyttene. Man kan være sosial hvis man vil”. Aasmund ville ikke ha mer hotellstandard; ”fordi sånn det er nå, med enkel standard, blir det en annen atmosfære. Det blir mer felles, med for eksempel felles dusj og felles toaletter”. Han ville altså ha en enkel tilrettelegging, fordi det ga en form for fellesskapsfølelse. Av tilrettelegging ønsket Guri, som ikke hadde vært ute og gått i fjellet; ”et festlokale på toppen av fjellet”, fordi det var gøy å feste. Med denne type tilrettelegging hadde hun også hatt lyst til å gå i fjellet.

Fysisk krevende aktivitet i naturen og Sunnhet, godt for helsen

Det fysiske aspektet ble også nevnt som begrunnelse for ønske om tilrettelegging. Aasmund ville ha det enkelt i forhold til boform, men han hadde sluttet å bruke telt, fordi det ble for tungt. Vetti syntes det var fint å bo på hytte for å slippe å bære på sekkene og Mari satte også pris på tilgangen på hytter, av samme grunn: ”Det er noe i det der at hvor fint du har det på tur er litt proporsjonalt med hvor tung sekken er og du får mye lettere sekk ved at du slipper å ta med deg alt sammen”.

Kari fikk ikke noe større naturopplevelse på fjellet enn i skogen i nærområdet fordi: ”Hvis jeg tar meg en tur og går meg en tur hjemme, så har jeg jo alt jeg trenger når jeg kommer tilbake, samtidig som jeg har fått den roen ute allikevel. Det synes jeg er litt behagelig”.

”Hvis du bare hadde reist to, hadde du kunne brukt telt da? Det ville fortsatt vært tungt å bære da. Jeg er glad i å bo i hytter. Jeg har veldig lyst til å være glad i å bo i telt [...] i det været her, ville det blitt veldig vått, så da hadde jeg foretrukket hytte, men i finvær så er det greit med telt, men da skal du ha litt plass”. Ved å ligge i telt følte Mari seg veldig selvdreven og det å telte gjorde at; “[...] da har du bare deg og naturen, uten noen hjelpemidler. Det føles enda mer sånn villmann aktig... Det er litt kult det og, men jeg er glad i hyttekomforten. Jeg synes at når man har vært og gått en hel dag, så fortjener du en seng”

PFT begrunnet i en miljøbekymring

Flere informanter begrunnet PFT, i form av stier, i forhold til miljøkonsekvenser.

Hverken Tor eller Føysa ønsket mer tilrettelegging enn det allerede var i Reinheimen nasjonalpark. Dette begrunnet de blant annet med at de var interessert i uberørt natur. Gjennom ytterligere kontakt etter intervjuet, la de til at denne uberørte naturen, var en forutsetning for at reinen skulle kunne eksistere.

Aasmund forbandt nasjonalpark med begrensninger på motorisert ferdsel og at man gikk i løyper og på den måten tok hensyn til naturen. Finn hadde fulgt DNT merkede stier mange ganger tidligere og syntes det var fint med merka stier, men han syntes det var unødvendig at det ble laget mange stier på samme sted, ved at menneskene tråkket utenfor stiene. Han mente det kunne bli store merker hvis mange mennesker fortsatte å ferdes og at det var ”viktig å beskytte det lille vi har med villmark”. Jo hadde gått over Besseggen og langs vannet fra Memurubu til Gjendesheim i Jotunheimen nasjonalpark: ”[...] det lille jeg har gått her nå, har vært langs de stiene og der er det jo sånn at du skal holde deg på dem og ikke gå ut i området ellers”. Med henvisning til alle menneskene båtene transporterer i sesongen, så mente han at; ”det er klart at man må nok kjøre ganske stramt hvis du skal slippe så mange mennesker rundt omkring”.

Mari kom med synspunkter på tilretteleggingen av stien opp mot Besseggen:

Det er klart det ser ikke lenger ut som natur [...], men samtidig så kommer jo turistene til å være et eller annet sted og da er det kanskje ikke så farlig om dem alle er konsentrert, på den ene lille ryggen. Hvis alle er der så er det jo veldig mye som ligger urørt, så det er kanskje ikke så dumt. Det er ikke sikkert det er noe bedre å spre alle utover. Det er lagt ut heller der så det ser jo ut som en trapp og ikke som en sti, men jeg er ikke sikker på om det er noe dumt å ha mange på et sted når alle drar hit, for hvis du begynner å dra til andre deler av Jotunheimen, så blir det jo veldig tomt veldig fort

Mari så en fordel i å konsentrere turistene langs en sti over Besseggen, slik at andre områder forble urørt. Aasmund stilte seg spørrende til hvem som skulle bestemme tålegrensen til naturen: ”Naturen har en tålegrense, men hvem skal sette den?”. Han mente at allemannsretten ikke kunne sette denne grensen. Hvis man skulle overlevere naturen til neste generasjon, kunne det være man måtte gjøre noen tiltak, mente han. Aasmund sin løsning var å spre turistene til andre steder, lede turistene en annen vei ved hjelp av markedsføring av

flere ruter og topper, men han sa også at hvis man skulle bevare burde man samtidig være forsiktig med markedsføring. I forhold til kommersialisering og de mange tilbudene om guiding i fjellet, mente han at vi måtte overvåke tålegrensen. Han uttrykket bekymring for antallet mennesker i fjellet, samt hvem som skulle kunne guide og hvordan det burde foregå. Det at flere mennesker kommer seg ut i naturen, måtte være en del av en balansegang. Vetti formidlet sine tanker omkring menneskenes forstyrrelse av naturen:

Det är både positivt och negativt att det till exempel finns turer som man tar, men jag tänker att på ett sätt begränsar man ju hur mycket man förstör, för vi är inte ute och rör oss i naturen överallt, samtidig som de turerna blir ju klart påverkad, för där är det så många som går

Roms og Lora kunne se for seg negative økologiske konsekvenser av kommende turisme i området, og refererte til Nederland, med alle veiene med biltrafikk, hvor folk beveget seg overalt og kastet søppel. De uttrykte bekymring over utbygging, men ved etablering av nasjonalpark kunne man bevare og gi restriksjoner;

[...] first there is one cabin and now; one, two, three, four, five, six [...] in a few years maybe there will be a hotel, and a few years later a few hotels. After that there is no nature because all the people go to the hotell and walk everywhere [...] Make a road and they come (Roms).

Dette var ikke inntrykket deres av miljøtilstanden i Norge, men de bemerket stiene i området. De stilte seg spørrende til hvorfor det var stier, fordi de mente at man visste hvor man skulle og dermed kunne legge en rute ut fra dette, uavhengig av stiene.

Arve og Kari kunne ikke se for seg noen negative miljømessige konsekvenser av turismen i henholdsvis Reinheimen og Jotunheimen. ”Det må være sunt for folk å komme ut og må jo bli brukt”, mente Kari. Hun trodde ikke det tok noen skade av å bruke nasjonalparken. Arve mente man burde bruke fjellet; ”Bare bruk fjellet, desto mer desto bedre. Det blir så gjengrodd og stiene blir borte, nei bruk det mest mulig, få mest mulig folk ut, både på fiske og jakt[...]”. Han forbandt nasjonalpark med at man ikke hadde lov til å røre noe. Det synes han ikke var greit; ”det skal brukes, sette opp litt fiskebuer og hytter, det synes jeg ikke gjør noen ting [...] den skal brukes”. Jo synes det var riktig med restriksjoner og begrensninger på hva en kunne gjøre i nasjonalparken, av hensyn til miljøet; ”[...] hvis det plutselig var lov å kjøre båt på vannet, så ville det både innebære støy og bensin og forurensning”.

Vetti forbandt nasjonalparkbetegnelsen med;

att man tar hand om det, att man inte bygger upp massa hus och förstör, men att man försöker att bevara det så som det har varit, så att alla skal få se det så som det är, att det inte skal förändras så mycket, utan att det skal få vara [...] jag tror vi ändå skall vara medvetna om vad vi gör när vi bygger upp, hur vi bygger upp och tänker lite mer, så att vi får behålla det sån som det ser ut i dag

Guri mente at ”Hvis det hadde vært en skog hvor ingen hadde gått, tror jeg det hadde sett mye bedre ut [...]”.

PFT begrunnet i komfort

På ulike måter, ble komfort eller det å ha det behagelig på tur relatert til begrunnelser for tilrettelegging.

Kari ønsket merka løyper, gode stier og ha muligheten til å ha en god overnatting med bespisning og dusj. Hun foretrakk flate løyper, ordentlige stier, eller kjerreveier, som ikke var smale, steinete og bratte. ”Jeg går ikke i skauen og setter opp teltet og ligger der om natten. Jeg er nok litt mer glad i komfort isteden, må nok innrømme det”, sa Kari. Hun kom fram til at det var moderat komfort hun ønsket seg:

Kan jo si som ei på jobben når vi spurte hvorfor ikke hun skulle være med: `nei kroppen hennes var laget for 5-stjernes og ikke fjellet`. **Er du enig i det?** Nei egentlig ikke. Jeg synes det er godt å komme seg ut litt også [...], men moderasjon skjønner jeg, etter i går.

I forhold til det å skulle bo på hytter, fortalte Vetti, at det i utgangspunktet fremsto som *for* behagelig, men med hensyn til været og sekkene, var hun fornøyd med denne tilretteleggingen: ”Då gick vi med tält i Sverige och nu så skulle vi bo på hytte och tyckte, att det var ju lite för bekvämt [...]”. For Vetti var ikke fjellet et sted, hvor man skulle ha for mye komfort: ”Jag tycker väl det är helt ok att bo på fjällstation till exempel om man har barn, men att göra det för bekvämt, sätta upp någon bubbelpool, då kan man lika gärna åka på spa istället”. Friluftsliv for Vetti det var ” [...] det och vara i naturen och ha det lite simpelt, leva lite mer i ett med naturen. Du har inte papperskorg liksom, du har inga stanns att slänga dina sopor”. For Vetti var altså friluftsliv kjennetegnet ved en enklere tilværelse.

Drift av hytter og merking av løyper var det Mari hadde mest bruk for, satte mest pris på og syntes var viktigst av tilretteleggingstiltak. Hun ønsket seg ikke noen flere fasiliteter enn hytte med seng, men; ”det er klart, hvis du er på en flere dagers tur, så kommer det en dag hvor jeg også ville satt pris på at det er en dusj der, men det er på ingen måte noe must, det er en luksus [...]”. Varigheten på turen kunne dermed ha betydning for hvilke fasiliteter hun satte pris på.

PFT begrunnet i kjennskap

Det kom fram gjennom intervjuene, at ulike ønsker om tilrettelegging kunne begrunnes med ulik erfaring eller kompetanse.

Når det gjaldt preferanser og valg av tilrettelegging mente Tor at dette kunne bunne i hvilken kompetanse man hadde:

Det er noe med kompetanse. Det er en del som mangler kompetanse på den type friluftsliv, som å komme seg på en utedo eller sette seg bak en stein [...]. Det er ikke alle som har kompetanse på det å greie seg og klare det på en komfortabel måte

I forhold til Tor sitt utsagn la Føysa til at man må ”leve på litt enkel mat, fordi hvis du skal være en tre fire dager ute i fjellet, da blir det ikke skinkestek og surkål til middag hver dag”. Hvis man skulle være på en lengre fjelltur måtte man altså kunne tilpasse seg.

I følge intervju med Mari, kan ønsket om merkede stier begrunnes i hvilken erfaring man har med å orientere seg i fjellet: ”Jeg setter veldig pris på godt merka løyper. Det er kjempe viktig. For de som er gode til å orientere seg og har mye erfaring så greier de seg sikkert uten, men for oss som har middels erfaring så er merka løyper en kjempe fordel”.

Ved at det ikke var tilrettelagt med en annen infrastruktur, fikk Kari en erfaring hun kunne ta med seg videre: ”Det er annerledes å gå 12 – 13 km på grusvei [...] **Hadde du ønsket grusvei til Memurubu...** Nei, egentlig ikke. Det er jo egentlig greit å få med seg den erfaringa [høydeskrekk] jeg fikk i går, så er du litt mere forberedt hvis du blir spurt om du skal være med på noe”.

PFT begrunnet i tilgjengelighet

Føysa fortalte at en av grunnene til at buene i Reinheimen nasjonalpark hadde blitt bygget, var for å utnytte jaktterrenget. Ved at det var muligheter for overnatting, så kunne folk i tillegg tenke seg å jakte i utkanten av områdene. Overnattingsmulighetene ga altså en tilgjengelighet til jaktområdene. Roms og Lora valgte Reinheimen og Tafjordfjella fordi det var mulig å gjennomføre en rundtur, med innlagte overnattinger på hytter underveis. De mente formålet med tilrettelegging i nasjonalparken måtte være å gjøre det mulig å ferdes i området uten å bære med seg mat. Tilretteleggingen gjorde det lettere for dem, ved at de ikke trengte å bære med seg så mye. Tilretteleggingen innebar imidlertid at de ville komme til å møte mennesker ute i naturen og de foretrakk helst å være alene.

Vetti fortalte at ”en hytta i Sverige är bara en liten stuga. Det kanske är så att många skall kunna ta till sig friluftsliv, men det är ju väldigt tillrättalagt på vissa sätt det här”. Selv om Vetti ikke kjente til sonering som tilrettelegging syntes hun det høstes bra ut i forhold til at;

då kan man ju välja sin egen nivå, men jag tror fortfarande det mest er ett sätt för att tjäna pengar, för dem som vill dem går ju oavsett, men behöver det alltid vara så tillrättalagt, alltså ja det är ju jätteskönt om det är det, och så blir det mer och mer tillrättalagt och till slut kanske det blir mer som i USA, att det är väldigt tillrättalagt, och det vill jag inte riktig egentlig

Vetti påpekte forskjeller mellom USA og Norge; ”[...] rangers till exempel, det finns inte här och där är det rangers i alla nationalparker, och också sådär väldigt organiserat. Här är vi så få, så även om alla skulle ligga i tält någonstans, så skulle vi inte träffa på varandra, men där så är det väldigt tätt och väldigt organiserat, många som slår upp tälten. En del får bo utanför nationalparken för att man får inte bo hur många som helst”.

Mari reflekterte over tilgjengeligheten av naturområder og kom fram til at noe burde være tilgjengelig for alle, slik at terskelen for å komme i gang ble mindre: ”[...] Det er viktig å ha noe som er lett tilgjengelig for alle, fordi folk må jo komme i gang på et vis, hvis dem skal ville komme seg ut i naturen [...]”

Jo ønsket tilretteleggingstiltak som informasjon og merka løyper: ”[...] og så synes jeg det er viktig, at det er lett å få tak i bra kartverk. At vi raskt kan få ordentlige karter og jobbe med, det er bra tilrettelegging og så er det jo fint, at det er merka løyper, sånn at du kan gå over

Besseggen uten at du må tenke på at du må orientere deg [...]”. Aasmund ville også likt å ha mer informasjon på hyttene, for eksempel om været. Han syntes beliggenheten til hyttene lå bra i forhold til avstanden mellom seg.

Mari syntes ikke det var noen sin oppgave å legge naturen tilrette for en, men hun synes det var viktig med enkelte tiltak som f.eks. bru, når det var nødvendig med hensyn til sikkerhet:

[...] jeg setter jo veldig pris på dem bruene som er [...] Det er jo ingen som har som oppgave å legge naturen tilrette for deg [...] man får komme seg fram på egen hånd, hvis det lar seg gjøre [...] Der det trengs av sikkerhetsårsaker, der synes jeg det er viktig at dem får opp en bru, men min erfaring er at da er det en bru der”.

Vetti sine tanker om hvorfor det tilrettelegges i nasjonalparken: ”Det är ju ett sätt för att tjäna pengar, och så det skal vara mer tillgänglig, att det skal vara lättare för barnfamiljer, att det skal vara trevligt, och det är det ju också”. Hun begrunnet altså tilretteleggingen med blant annet tilgjengeligheten.

PFT begrunnet i været

Flere informanter henviste til været i forbindelse med hva slags tilrettelegging de ønsket seg: ”[...] det er jo veldig vekslende vær, så det der å kunne få tørket tøy er viktig”, sier Jo. Både Mari og Vetti syntes det var fint å bo på hytte når det regnet eller det var kaldt. Synet Vetti hadde på tilrettelegging i forkant av turen hadde endret seg litt underveis på turen, som følge av været: ”[...] jag insåg att det är jätteskönt med hytter när det regnar [...]”. Friluftsliv for Vetti var allikevel det å ”få vara ute mycket, verkligen vara ute, oavsett väder”. Olaf hadde vært i Reinheimenområdet på vinteren tidligere, hvor han hadde benyttet GPS og gått utenfor merkede stier. Begrunnet i at Reinheimen området var værhardt, gikk han ikke utenfor stiene og merkingene lenger.

PFT begrunnet i formål

Turens formål var også med på å bestemme hva slags tilrettelegging som var ønskelig. Når det gjaldt benyttelsen av tilrettelagte stier og hytter, fortalte Tor at:

Jeg liker bedre å gå på ski, på det rutenettet. Skiturer er legitim grunn. Da har du ærend [...] bare å gå på beina i fjellet uten å ha ski, da går du bare rundt å vimer [...] hvis du bare går å ser etter røde T'er, så går

du bare og sløver, i hvert fall gjør jeg [...] å gå fra hytte til hytte uten noe ærend, det er ikke noe opplevelse for meg [...]

For Tor var det viktig med et ærend når han gikk i fjellet. Føysa syntes; "[...] det er alright å gå sånn fra hytte til hytte. Jeg har gjort det veldig masse. Jeg gjorde det før jeg begynte å gå på jakt og fortsatte med det etterpå". For Føysa var det veldig flott bare å være på tur. Hun syntes "[...] det er helt alright å gå en tur bare for å gå en tur".

Hva Finn foretrakk av tilrettelegging var avhengig av hva formålet med turen var: "Det kommer an på hva slags fjelltur jeg skal på". For å kunne få oppleve mye av naturen, så syntes han det var greit med litt tilrettelegging, slik som f.eks. merka stier og bruer. Han kunne imidlertid også gå steder uten tilrettelegging.

Grad av tilrettelegging

Flere av informantene fortalte på ulikt vis, at de ikke behøvde noen spesiell tilrettelegging og uttrykket at de var tilfreds med den tilretteleggingen som eksisterte i det området de hadde ferdes.

Hverken Tor eller Føysa ønsket mer tilrettelegging enn det allerede var i Reinheimen nasjonalpark. Tor fortalte at "folk i bygda har naust og båtplasser som kan brukes som hytter, men ellers er det ikke noe mer tilrettelagt enn heller, gamle buer og allmenningsbuer, og det er nok for vår del". Dette begrunnet både Tor og Føysa blant annet med at det dekket deres behov. Når Arve skulle på en fisketur var det ikke noe spesiell tilrettelegging han foretrakk, da han hadde det han trengte: "Vi ordner oss om vinteren og får kjørt inn litt av det vi trenger, hvis man må ha en ny båt eller utstyr, så kjører vi inn med scooter om vinteren. Vi har mye utstyr her inne så vi klarer oss bra".

Vetti begrunnet sitt ønske om stier som tilrettelegging:

Det är ju bara för att göra det lättare för mig. Jag känner inte att man generellt behöver det, att det är något som skal tillordnas. Det är liksom inte ett måste, men för mig gör det lite lättare att gå, men samtidigt om det inte varit så, hade jag gått kortare kanske [...] Det är ju skönt om det finns lite för mig som då får lätt ont i knäna, om det är lite så "oppråkket" <benyttet norsk ord> stig, men jag skulle också acceptera om det inte var så, men det är något som jag uppskattar.

Blant refleksjonene omkring preferansene for tilrettelegging uttrykte Vetti at; ”jag hade också klarat mig med lite simplare”. Hun fortalte om hvordan det ville være å bo i telt kontra hytte:

[...] nu tycker jag det ju är ganska skönt för att det har varit så kallt [...] Egentligen tycker jag väldigt mycket om att bo i tält, för att jag tycker att det är avslappnande. När jag är på hytta så känner jag att jag måste duscha, för där gör ju alla andra det, men när jag bor i tält så behöver jag ju inte det.

Olaf benyttet ikke lenger telt når han gikk i fjellet og ønsket mulighet for overnatting i hytter, noe han begrunnet med alderen sin. Føysa syntes det var deilig med dusj, men klarte seg også godt uten. Roms og Lora likte hyttene i Norge, fordi de var små. De likte ikke høyfjellshotellet i nærheten, fordi det var beregnet på andre typer turister ”[...], which come with busses” (Lora). Roms og Lora mente at flere og flere utenlandske turister ville komme til Norge. “more and more people go up north, so you should expect us” (Roms). “The ducht are coming” (Lora).

6.4 Sammenfatting av resultatene

Flere av informantene var ikke kjent med at de befant seg i en nasjonalpark. Deres grunner for å ferdes i naturen, ble begrunnet med et ønske om å komme vekk fra hverdagen og søken etter stillhet og ro i naturen. Sanseinntrykkene innebærende opplevelsen av flora og fauna, værskiftninger og utsikt, ble nevnt av flere. Det å oppleve noe som ble betraktet som synonymt med flott, var av betydning for flere og enkelte begrunnet ferdselen med treningen det ga dem. For enkelte var oppholdet i naturen en gjentakelse av noe de hadde gjort flere ganger tidligere. Det sosiale aspektet var en viktig del av å være på fjellet, innebærende det å møte nye mennesker. To informanter uttrykte begeistring over spenningsopplevelsen. Enkelte hadde et ærend, som begrunnet oppholdet i naturen. En drivkraft kunne være gjennomføringen av en tur, om det var langs Gjendevannet, så vel som en topptur. PFT, i form av motorisert ferdsel og stier, eller områder med store folkemengder, ble eksempelvis begrunnet med bakgrunn i hvordan det negativt påvirket naturopplevelsen. Ønsket om overnattingstilbud, ble begrunnet av flere med de sosiale bekjenskaper det ga mulighet for, men også ønsket om å slippe å bære med seg utstyr eller av hensyn til været. For flere hadde reisefølget betydning for hvilke PFT de vektla. Enkelte begrunnet PFT med at de var interessert i uberørt natur. Betydningen av stiene, med formål om å kanalisere turistene, ble begrunnet med hensynet til og vernet av naturen, men stien opp til Besseggen ble også bemerket som værende ikke-natur. Det ble uttrykt en bekymring med hensyn til naturens

tålegrense når det gjaldt kommersialisering og guiding i fjellet. En tilrettelegging med formålet å spre turistene ble fremmet som en løsning for å bevare enkelte områder. Ønsket om merkede stier og overnattingsmuligheter ble begrunnet med erfaringen informantene hadde med å orientere seg eller oppholde seg i fjellet. Formålet med turen kunne ha betydning for hvilke begrunnelser, for oppholdet i naturen, som ble vektlagt.

7 Diskusjon

Diskusjonen vil ta for seg de ulike forskningsspørsmålene som ble presentert tidligere, tilknyttet hypoteser, der dette var et utgangspunkt. Forskningsspørsmålene vil, som tidligere begrunnet, få noe ulik prioritet. Videre vil det bli gitt bud på ulike forhold som kan være med på å forklare variasjoner i turistenes PFT i Nasjonalparkriket. Resultater fra intervjuundersøkelsen, vil supplere det statistiske materialet der dette er naturlig og perspektiverende. Navn på faktorgrupper og etiketter på variabler tilhørende denne oppgaven blir fremstilt i kursiv, mens referanser til andre arbeiders faktorgrupper fremstilles med hermetegn, for at skillet mellom disse skal komme bedre fram.

7.1 Sosiodemografiske kjennetegn ved turistene i Nasjonalparkriket

Spørreskjemaet dekket et relativt stort utvalg respondenter, med ulik sosiodemografisk bakgrunn. Informantene som ble intervjuet, representerte både menn og kvinner i samtlige aldersgrupper og utdanningsnivåer som fantes i det statistiske materialet. Noen flere menn besvarte undersøkelsen og det var en overvekt av de med høyere utdanning. Det var også positivt at representanter fra flere land, henholdsvis Norge, Nederland og Sverige, deltok i intervju.

7.2 Turistenes preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket

Utenfor nasjonalparken, i randsonen, viste det seg at *Godt utbygde overnattingstilbud*, tilhørende faktorgruppen *Kost og losji*, hadde størst oppslutning, og mer enn 2/3 av respondentene vektet dette som ganske eller meget viktig. Større tiltak som gondolbane og iscenesatte opplevelser for et større publikum, hadde på den andre siden liten betydning (se Tabell 9). Innenfor nasjonalparksgrensene var det gjennomgående stor oppslutning om stier, skilter og informasjon, mens *Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer*, fikk lav oppslutning (se Tabell 10). Dette bekrefter dermed hypotesen om at; *Mindre/enklere tilretteleggingstiltak har større appell til turistene enn større/tyngre tilretteleggingstiltak*.

Gjennom intervjuene ble overnattingstilbud trukket frem som viktig for informantene, noe som støttet resultatene fra statistikken. Intervjuene ble imidlertid gjennomført innenfor nasjonalparksgrensene, og refleksjoner gjort i forhold til det omkringliggende. Informantenes

preferanser kan dermed tenkes å måtte relateres til den samme avgrensningen. Stier og merking, tilhørende faktorgruppen *Rekreasjon*, ble også nevnt som betydningsfullt av flere informanter, noe som også støtter de statistiske resultatene. Flere av informantene ønsket også mer/bedre informasjon på hyttene i form av for eksempel kart og informasjon om været og lokalt dyre- og planteliv. *Mer tilgjengelig informasjon* tilhørende samme faktorgruppe, ble også vektet høyt i statistikken.

Gruppering av PFT

Faktoranalysen avdekket fire faktorgrupper innenfor PFT; *Service og infrastruktur*, *Stier og informativ skilting*, *Guiding og sightseeing* og *Kost og losji*. Til sammen forklarer disse gruppene 57,2% av variansen, og for alle faktorgruppene var Chronbachs alfa større enn 0,76, noe som tilsier at de valgte faktorgruppene gir en tilfredsstillende forklaringsgrad og reliabilitet, i følge Ringdal (2007).

Faktoranalysen viste tilsvarende grupperinger som det Haukeland et al. (2010) fant, tilknyttet datasettet fra 2008, med unntak av at ønsket om *Flere opparbeidede rasteplasser* i hans undersøkelse grupperte seg sammen med tilbud innen faktorgruppen ”Tracks & signposts”, istedenfor *Service og infrastruktur*. *Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr*, gruppert under *Guiding og sightseeing*, ble hos Haukeland et al. (2010) derimot tilegnet ”Infrastructure & service”.

Preferanser for høy eller lav grad av tilrettelegging

To fordelinger, en todeling og en tredeling, av respondentene med hensyn til grad av PFT ble laget. I den todelte fordelingen ble ulike tilretteleggingstiltak vektet, etter en vurdering av størrelsen på tiltaket (se Kapittel 3.4), og denne inndelingen viste at tilretteleggingstiltak som ble vektet høyt, samsvarte med variablene i faktorgruppen *Service og infrastruktur*.

Krysstabellene til begge fordelingene viste at denne faktorgruppen hadde den største andelen av respondenter som ønsket høy grad av tilrettelegging. Dette samsvarer med størrelsesordenen på de tilbudene og tiltakene som fikk høyest verdi innen denne faktorgruppen, som for eksempel *Gondol og liknende store installasjoner*, *Flere aktivitetsmuligheter*, *Isenesatte opplevelser for et større publikum* og *Bedre tilbud om motorbåtreiser*.

Den todelte fordelingen støttet hypotesen, ved at 8 av 10 turister havnet i gruppen med preferanse for lav tilrettelegging. Den tredelte fordelingen, basert på standardavviket, støttet også dette, ved at en større andel havnet i gruppen *Purist*, enn i *Lavpurist*. Den største andelen av turistene i Nasjonalparkriket kan dermed betegnes puristiske, noe som også støtter den første hypotesen.

Turistenes begrunnelser for PFT

Turistenes begrunnelser for PFT er hentet fra intervjuene. De sammenhenger, som regresjonsanalysen i det statistiske materialet fant med hensyn til ulike forhold, kan være med på å forklare variasjoner i turistenes PFT i Nasjonalparkriket. Intervjuene kan imidlertid utdype, og begrunne noen av disse funnene.

Preferanser for Stier og informativ skilting

Mari, Vetti og Aasmund ble tilordnet denne faktorgruppen, innebærende blant annet indikatorvariablene; *Flere og bedre stier for fotturister*, *Bedre og flere skilter for å finne fram* og *Mer tilgjengelig informasjon*, der den sistnevnte imidlertid havnet lavest i faktorgruppen. Merking av stier var det Mari hadde mest bruk for, satte mest pris på og dermed syntes var viktigst av tilrettelegging i nasjonalparken. Denne tilretteleggingen ble begrunnet ut fra at hun hadde en middels erfaring med å orientere seg i fjellet og så dermed en fordel i å kunne følge merkede stier. Vetti satte pris på opptråkket sti for å forenkle ferdselen, av fysiske årsaker, men det var imidlertid ikke et sterkt behov eller nødvendighet. Hvis det ikke hadde vært noen opptråkket sti, hadde turen muligvis kun blitt forkortet. Aasmund ønsket mer informasjon, om for eksempel været, tilknyttet overnattingsstedene i Jotunheimen.

Når det gjaldt tilrettelegging for turister reflekterte Mari og Aasmund med to litt ulike perspektiv ut fra en miljøbekymring, og med utgangspunkt i folkemengder i fjellet. Aasmund så en løsning orientert i retning av å spre turistene for å ta hensyn til naturens tålegrense og bevare enkeltområder, mens Mari på den andre siden så en løsning med å kanalisere turistene langs tilrettelagte stier slik at andre områder forble uberørt. Aasmund mente at det var positivt at flere mennesker kom seg ut i naturen, men han mente at det var en balansegang i forhold til naturens tålegrense. Mari var til sammenlikning usikker på om hun ønsket at man skulle gjøre naturen tilgjengelig for alle, men hun kom fram til at noe burde være tilgjengelig for alle.

Preferanser for Guiding og sightseeing

Naturorienteringene *Opplevelse og innsikt*, *Fysisk og psykisk utfordring* og *Komfort og sosiale relasjoner* viste en positiv innflytelse på preferansene for *Guiding og sightseeing*. Dette samsvarer med Haukeland et al. (2010), der ”Inspiration” lik *Opplevelse og innsikt* og ”Sightseeing” tilnærmet lik *Komfort og sosiale relasjoner* indikerte en positiv innflytelse på preferanser for ”Tours and interpretation”, som inneholder flere av de samme tilretteleggingstiltakene som *Guiding og sightseeing*.

7.3 Turistenes grunner for å ferdes i Nasjonalparkriket

Alle informantene uttrykte noe positivt ved å være ute i naturen, om det var oppe på fjellet eller alternativt ute i skogen. ”Människor vistas i naturen därför att de känner sig tilfreds av att göra det”, forklarte Uddenberg (1995, s. 31). Oppholdet i naturen ble altså begrunnet med en tilfredsstillelse, og naturorienteringsskalaen består av aspekter som kan ha en betydning for dette. Til grunn for videre diskusjon ligger hypotesen; *Kontemplative, fysiske, sosiale og naturopplevelsesorienterte grunner har størst oppslutning blant de besøkende, som grunn for å ferdes i Nasjonalparkriket*, som blir forsøkt belyst gjennom både statistiske resultater og resultater fra intervju.

Statistiske resultater

De statistiske resultatene viste at *Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser* var av ganske, eller svært stor betydning for over 95% av de som svarte, og var med dette den naturorienteringen som fikk størst oppslutning blant respondentene. Dette var også gjeldende for turister i Nord-Gudbrandsdalen sommeren 2008, der 9 av 10 oppga dette som ganske eller veldig viktig (Haukeland et al., 2010). Dette faller inn under begrepet kontemplasjon i hypotesen, og bekrefter dermed denne. *Stillhet og ro* ble verdsatt som værende av ganske, eller svært stor betydning for over 92% av respondentene, og var dermed det motivet med nest størst oppslutning. Likeledes ble det å *Oppleve noe som er vakkert, Sanseinntrykk, Fysisk avkobling i naturen og Sunnhet, godt for helsen*, betraktet som værende av ganske, eller svært stor betydning for omkring 90% av respondentene når de var ute i naturen. Alle disse naturorienteringene finner vi igjen i faktorgruppen *Rekreasjon*.

Videre viste det seg at det å søke utfordringer som innebar risiko, tilordnet faktorgruppe *Fysisk og psykisk utfordring*, var av ganske, eller svært stor betydning for kun 17% og av

ganske, eller svært liten betydning for over 56%. Dette var også det minst viktige for de utenlandske turistene sommeren 2008 (Haukeland et al., 2010).

Gruppering av naturorientering

Det ble dannet fem faktorgrupper tilknyttet naturorientering, som ble tilegnet betegnelsene; *Opplevelse og innsikt, Rekreasjon, Sightseeing og avveksling, Fysisk og psykisk utfordring og Komfort og sosiale relasjoner*. Til sammen forklarer disse fem faktorgruppene 65,3% av variansen. Tre av gruppene hadde Chronbachs alfa under 0,70 noe som, i følge Ringdal (2007), er for lavt til å gi tilfredsstillende reliabilitet. Derimot henviser flere artikler til at Cronbachs alfa over 0,30 kan aksepteres som tilfredsstillende reliabilitet, i følge Luo og Deng (2008). Som det vil bli diskutert, kan det forsvares å godta fem faktorgrupper. Disse er sammenfallende med Haukeland et al. (2010), foruten enkelte variabler, som følge av færre faktorgrupper, ble plassert i andre grupper. For eksempel ble det å *Øke min forståelse/kunnskap om naturen*, i hans undersøkelse gruppert under ”Challenge”, mens det i denne undersøkelsen ble gruppert innen *Opplevelse og innsikt*. *Oppleve noe som er vakkert og Føle nærhet til personer i reisefølge* ble hos Haukeland et al. (2010) gruppert under ”Inspiration”, mens det her ble gruppert under henholdsvis *Sightseeing* og *Komfort og sosiale relasjoner*. Det samme ble det å *Ha det komfortabelt i naturomgivelser*, som i Haukeland et al. (2010) kom inn under ”Sightseeing”.

Faktorgruppene gir en indikasjon på hvilke naturorienteringer som vektet likt av turistene, og skaper med det, ulike grupperinger. Respondentene havner ikke nødvendigvis helt klart i en enkelt gruppe. Som vist i Figur 23, var respondentenes høyeste faktorladning relativt spredt. Størst forskjell innad i de tilordnede gruppene viste seg i gruppene; *Fysisk og psykisk utfordring*, og *Sightseeing*. Informantene fra intervjuene representerte fire av fem faktorgrupper for NO. Kun faktorgruppen *Opplevelse og innsikt*, ble ikke representert.

Intervjuresultater

Det var gjennomgående i resultatene at naturorienteringene tilknyttet faktorgruppen *Rekreasjon*, var sentrale for flere av informantene, og vil derfor bli vektlagt videre. Det var imidlertid kun Tor, Kari, Mari og Vetti som ble tilordnet denne faktorgruppen, gjennom den statistiske analysen.

Stillhet og ro

Flere informanter begrunnet oppholdet i naturen med den stillheten og roen naturen ga dem. Informantene til Uddenberg vektla i likhet også stillhet og ro i naturen, hvor de kunne få være alene med sine opplevelser. Noen søkte seg dermed vekk fra folk for å oppnå dette (Uddenberg, 1995). Flere av informantene i denne oppgaven søkte på den andre siden det sosiale samværet på tur, men verdsatte og fikk allikevel samtidig stillheten og roen i denne konteksten. En informant uttrykte at hun kunne være sosial på tur, samtidig som stillheten ble ivaretatt, fordi det gikk an å være ute i naturen sammen uten å prate. Det at man kunne være taus på tur sammen med andre var noe Vaagbø (1994) var forundret over. De som reiste i følge med andre var allikevel også drevet av å komme vekk fra byen og folk.

For Kari besto en naturopplevelse blant annet av en tilværelse hvor det var ”stille, rolig, ikke noe mas, ikke noe stress” og hvor hun fikk ”ro i systemet”. Dette oppnådde hun gjennom å overvære sanseinntrykk, med for eksempel fugler og et stille vann, som hun kunne betrakte. Det å overvære utsikten og naturen og se de to vannene på hver sin side av Besseggen, med forskjellig farge, var et uttrykt ønske hos Kari. I tillegg var det viktig å komme ut i naturen for å koble av, grunnet en ellers hektisk hverdag. Det å komme vekk fra hverdagen var viktig for flere. Det å *Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv*, kan her forstås både som en flukt (Iso-Ahola, 1982; Tordsson, 2003), men også som en vei hjem (Nansen, 1922; Raadik et al., 2010).

Sunnhet, godt for helsen, Fysisk avkobling i naturen og Fange inn en annen puls/tidsrytme
Mari gikk også i fjellet for å få ro, men samtidig begrunnet hun ferdelsen i fjellet med den mosjonen og treningen det ga, forstått som et uttrykk for naturorienteringen *Sunnhet, godt for helsen*. Videre nevnte hun aspekter som for henne var en viktig del av naturopplevelsen. Når Mari kom ut i naturen var det viktig å ”finne riktig tempo”, fordi kroppen fikk en form for sjokk når man kom fra byen og ut i naturen. Dette kan forstås som et uttrykk for nøkkelvariabelen *Fysisk avkobling i naturen* eller variabelen *Fange inn en annen puls/tidsrytme*. Den sistnevnte variabelen ble også belyst gjennom Vetti sine refleksjoner. For henne besto forventningene av synsinntrykkene; se fjellet, været og naturen. I en park i nærmiljøet var det ikke mulig å ”stänga av på samma sättet”. Hun supplerte dette med å fortelle at man må ta seg tid til å nyte og at opplevelsen av det vakre ikke kommer umiddelbart; ”[...] man får nästan tänka till att nu; att se så vackert det är, men man får nästan tänka det, det är inte så att det kommer [...]”. En må altså i tillegg til å gi det tid, ta inn over

seg naturopplevelsen. Den som vil ha naturopplevelser må beregne god tid, fordi man hører mer desto lenger man sitter, skrev Uddenberg (1995). Ekström (i Løvold, 1994), har satt ord på nettopp dette; ”Vackra vägar ska man vandra sakta. Man ska slå sig ner och vila var man vill, ge seg god tid att begrunda och betrakta – vad är annars livets vackra vägar till?”. Kari fikk en god naturopplevelse når hun tok seg god tid til høre på fuglene synge. At man ikke stresser ble av en annen informant nevnt som avgjørende for en god naturopplevelse. De ulike uttalelsene tilknyttet tidsaspektet kan muligvis forklares med hva flere informanter i Uddenberg (1995) sin studie påpekte; at naturen opererer med en annen tidsenhet, enn den som fungerer hos menneskenes tilværelse.

Sanseinntrykk

Opplevelsen av å se landskap, utsikt og oppleve dyr hadde betydning for informantene. Dette stemmer også med funnene til Uddenberg (1995), der det først og fremst var naturens estetiske kvaliteter som informantene opplevde som viktig. Dette ble også støttet av de statistiske analysene til Uddenberg (1995), som tilsa at 78% av respondentene likte å være i naturen for å oppleve planter og dyr. Flere av informantene i denne oppgaven begrunnet oppholdet sitt på fjellet med et ærend, i form av fiske eller jakt. De dette gjaldt henviste også til tidligere generasjoner, der det var blitt jaktet sammen med foreldregenerasjonen eller der generasjoner lenger tilbake hadde foretatt seg det samme. Da Uddenberg (1995) spurte informantene sine om de søkte til naturen for å få underholdning, hadde mange et behov for å legitimere sine naturopplevelser med noe nyttig, forstått som et ærend, men Uddenberg (1995, s. 31) hevder at ”Även den som plockar bär eller svamp, fiskar eller jagar är [...] väsentligen ute efter estetiska upplevelser”. For kvinnene var det vanlig å henvise til bær- og sopp plukking. Dette behovet for å utrette noe i naturen, ekskluderte allikevel ikke følelsen for skjønnheten, mente Uddenberg (1995, s. 41). Det viste seg imidlertid at dette argumentet også kan være gjeldende for mine funn. Føysa fortalte at det ikke var selve det å skyte reinen som ga en naturopplevelse, men at det heller var ”det med å komme seg ut og se fjellet og prøve å finne dyrene”. Både Tor og Føysa uttrykket at de hadde en høy motivasjon for å få oppleve jerv på fjellet. Tor fortalte at hvis det var jerv i fjellområdet;

”[...]da øker vi beredskapen, fordi det hadde det vært eventyrlig å se. Avtalen vår er at vi kan gi bort en halv rein, hvis vi får se jerven der, så hvis reinen ligger i fjellet og han kommer og forsyner seg, så skal han få halve reinen hvis vi får se den, så mye er det verd.”

Bær- og sopp plukking, fiske og jakt begrunnet oppholdet til 75% av Uddenberg (1995) sine respondenter. Dette var fremfor alt en måte å komme i kontakt med ”naturens egne produkter”, hevdet Uddenberg (1995, s. 42). Den største naturopplevelsen Tor og Føysa hadde hatt i Reinheimen nasjonalpark, var et møte med en stor reinsflokk på nokså nært hold, som ble beskrevet som en særdeles stemningsfull opplevelse. Denne opplevelsen kan forstås som en kontakt med en naturlig bestanddel i naturen, reinen og dens leveområde. Konteksten til naturen med estetiske kvaliteter i form av landskap og dyr, syntes viktig for flere av informantene, men også hva denne konteksten ga den enkelte av sinnsstemning viste seg å være viktig.

Opplevelse og innsikt

En av informantene verdsatte det å ”få vara fri [...] och bara vara” (Vetti). Det å bare *være*, som ble uttrykt her, var også noe Uddenberg valgte å trekke fram av resultater fra sine intervjuer, der en av hans informanter uttrykket at man kunne sitte i gresset og bare *være* (Uddenberg, 1995). Det å leve i ett med naturen, ble av en informant påpekt som en bestanddel i det å drive friluftsliv. Dette samsvarer med Uddenberg (1995), der betydningen av delaktigheten i og samhörigheten med naturen gjennom det å være en del av naturen, ble vektlagt. Mange av hans informanter oppga at det å oppholde seg i naturen ga en følelse av tilhørighet til naturen og de statistiske analysene hans, viste at 72% mente at naturkontakten ga dem kontakt med sammenhengen i tilværelsen. Det kan altså være som Rubenson (1914) uttrykte; at det er noe dyptfølt, en søken etter samhörighet, som driver menneskene opp på fjellet, eller som en enhetsfølelse (Hågvar, 1999).

Supplement til naturorienteringsskalaen

Det fremkommer gjennom den foregående diskusjonen at naturorienteringsskalaen, med støtte i Uddenberg (1995), i store deler er sammenfallende med funnene fra intervjuene, men det viste seg også enkelte aspekter som hadde betydning for informantene, som ikke til nå innlemmes i naturorienteringsskalaen. Det kan argumenteres for at enkelte av disse kan utdype eller supplere skalaen ytterligere, hvis et teorifelt blir lagt til grunn.

Sosiale relasjoner

Det ble bemerket gjennom flere av intervjuene, at hvordan informantene begrunnet ønsket om fjelltur, var avhengig av hvem de reiste sammen med. Det å *Føle nærhet til personer i reisefølget* inngår i naturorienteringsskalaen. Flere av informantene fortalte imidlertid, at det

var viktig å møte andre mennesker i fjellet, mens andre opplyser om at de derimot søkte steder der det ikke var så mange andre mennesker. De sistnevnte kunne imidlertid også være i et reisefølge. Man kan på bakgrunn av dette argumentere for at det kan være hensiktsmessig å inkludere et sosialt aspekt, som svaralternativ ved statistiske undersøkelser, som går utover betydningen av reisefølget. Dette aspektet bør nettopp dekke ønsket om sosialt samvær og møte med andre mennesker og skille dette fra betydningen av tilhørighet til reisefølge. På den måten får man skilt ut de som ønsker det sosiale samværet med reisefølget, men som samtidig søker vekk fra folkemengder i fjellet, fra de som søker nye sosiale bekjentskaper på fjellet og ikke nødvendigvis nærhet til reisefølget fordi de kanskje reiser alene. REP skalaen innebærer et svaralternativ i måleskalaen som lyder; ”Være sammen med folk som har samme verdier som meg selv” og skiller dette fra det å være sammen med henholdsvis familien, det å være sammen med venner, samt det å komme vekk fra menneskemengder. Flere andre (Crompton, 1979; Wang, 2004; Kim et al., 2003; Kozak, 2002) forskere har også funnet at det å møte nye mennesker og bygge sosiale relasjoner var sentrale motiver hos turister. Enkelte (Kozak, 2002) har funnet det fruktbart å skille betydningen av nære relasjoner, fra det å bygge vennsksapsrelasjoner. Trolig kan en liknende inndeling avdekke flere nyanser i turistene sine begrunnelser, hva angår det sosiale aspektet.

Spenning uten risiko

En av informantene påpekte en følelse av spenning da hun gikk på jakt, omkring det å være ute på fjellet, lokalisere dyrene og prøve å komme på nært hold. Spenningsopplevelsen var imidlertid ikke av en slik art, at det ble uttrykt en følelse av risiko i denne sammenhengen. Heller ikke ble det uttrykt risiko ved å møte reinsflokkene som passerte med en armlengde avstand, på begge sider av henne. Det er usikkert om en eventuell søken etter slike opplevelser ville kunne begrunnes med betydningen av å *Søke utfordringer som innebærer risiko* og at en søken etter å oppleve spenning, tilsvarende et av svaralternativene i REP skalaen, ville kunne være mer passende som supplement.

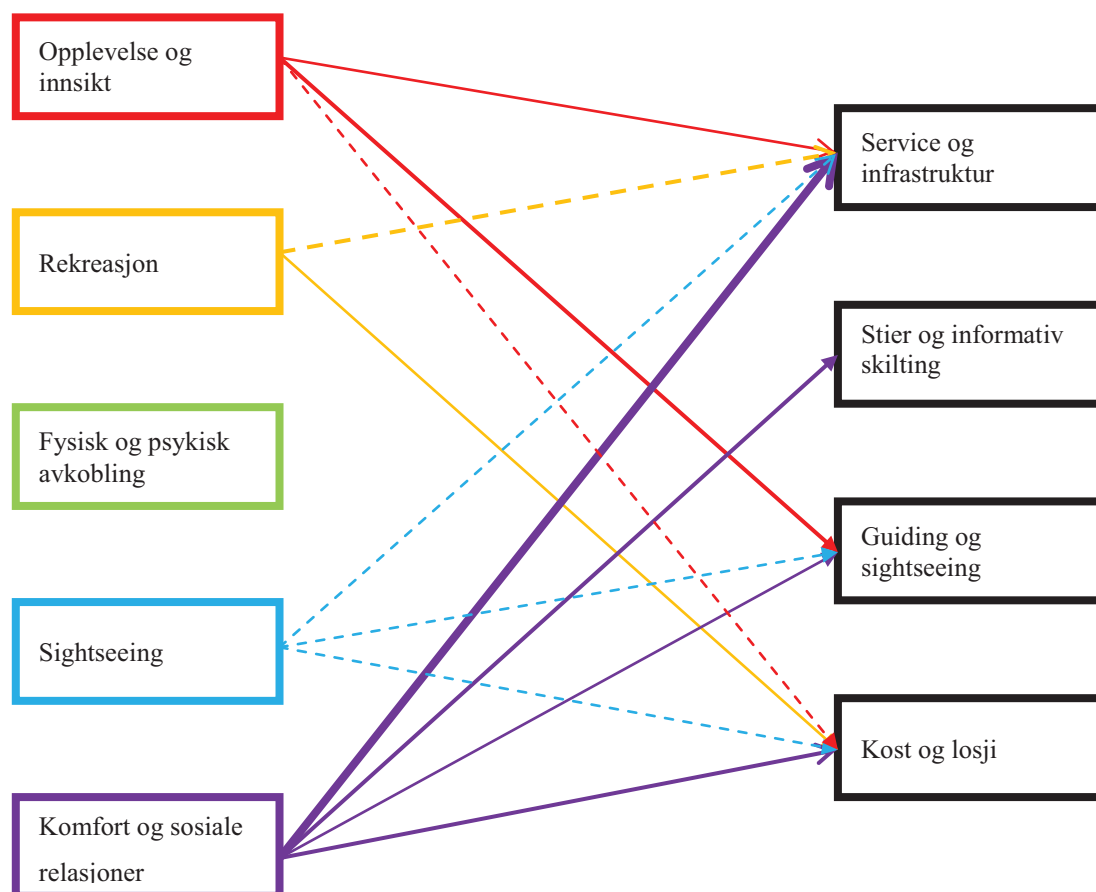
Mestring

Det å ha med seg og bære utstyr på tur ble påpekt som motiverende for flere informanter, samt at det å ferdes over lengre strekninger kunne være en drivkraft i seg selv. De som jaktet så på det å bære fangsten hjem, som en del av opplevelsen. Dette kan betraktes som en følelse av en personlig mestring av tilværelsen i naturen. I tillegg begrunnet flere en tur med følelsen av å ha gjennomført det og videre det å kunne krysse av i boka for dette.

Mestringsopplevelsen kan ansees som både værende en personlig mestring, men det kan også antydes en sosial mestring (Wang, 2004). Crompton (1979) sine informanter foreslo at prestisje kunne være en motiverende faktor, men de tilegnet allikevel ikke seg selv dette motivet. Crompton (1979) antydet imidlertid videre at en allmenngjøring av reising, kunne ha gjort det mindre prestisjefylt og at dette motivet dermed kunne ha avtatt i oppslutning.

7.4 Sammenhengen mellom turistenes NO og PFT

Herunder inngår statistiske sammenhenger som ble funnet. Disse relateres videre til resultater fra intervjuer, med informantenes begrunnelser for PFT. Regresjonsanalysen i Kapittel 5.3 og oppsummeringen av denne i Tabell 39, viste at det var en sammenheng mellom respondentenes naturorientering og deres PFT. Det var kun *Fysisk og psykisk avkobling*, som ikke viste signifikant sammenheng med noen av faktorgruppene i PFT. På den andre siden viste *Komfort og sosiale relasjoner*, en positiv sammenheng med samtlige PFT grupper, mens *Sightseeing*, hadde en negativ sammenheng med tre av fire PFT grupper. Ved å se nærmere på styrken til sammenhengene, viste det seg at de fleste av disse var svake. Kun *Opplevelse og innsikt*, *Rekreasjon* og *Komfort og sosiale relasjoner*, hadde en moderat/sterk sammenheng

med en eller flere av PFT gruppene. Alle sammenhengene, basert på Tabell 39, er oppsummert i Figur 26.

Enkelte av informantene ble, gjennom statistisk analyse, tilordnet faktorgrupper i PFT og naturorientering, som bekreftet sammenhengene som regresjonsanalysen viste. Enkelte bekreftet også sammenhengen gjennom refleksjoner, som kom frem gjennom intervjuene. Tor og Kari støttet sammenhenger funnet i statistisk analyse, med faktorgruppene *Rekreasjon* og *Kost og losji*. Videre støttet Roms sammenhengen mellom *Sightseeing* og *Kost og losji*, mens Gjendine havnet i faktorgruppene *Komfort og sosiale relasjoner* og *Kost og losji*. Ingen av informantene havnet derimot i kombinasjoner som viste moderate/sterke sammenhenger.

Guri og Bjørn ble tilordnet faktorgruppen *Service og infrastruktur*. Guri uttalte i intervjuet at en drivkraft for at hun skulle kunne gå på en fjelltur ville vært en tilrettelegging i form av ”[...] et festlokale på toppen av fjellet [Besseggen]”, som kan være en indikasjon på at hun er representativ for sin faktorgruppe, der bant annet *Flere aktivitetsmuligheter* og *Iscenesatte opplevelser for et større publikum*, var de av nøkkelvariablene med høyest faktorladning i denne gruppen. Disse variablene kan tenkes å ha nær tilknytning til NO gruppen *Komfort og sosiale relasjoner*. På grunn av manglende fullstendig utfylt spørreskjema fikk ikke Guri en NO gruppe, men ønsket om festlokalet indikerte at det sosiale var viktig for henne. Bjørn havnet i faktorgruppen *Fysisk og psykisk avkobling*, som ikke viste noen signifikant, statistisk sammenheng med noen av PFT gruppene.

Resultatene viste en signifikant, men svak, positiv sammenheng mellom naturorienteringen *Opplevelse og innsikt* og preferanser for *Service og infrastruktur*. Gjennom intervjuene fremkom det derimot for enkelte, at fjellet ikke var et sted, hvor de ønsket å ha for mange fasiliteter. Et av motivene Crompton (1976) la fram var ”regression”, som blant annet innebar søken etter mindre kompleksitet, teknologi og forandring og mer enkelthet. Friluftsliv for Vetti handlet om ”[...] det och vara i naturen och ha det lite simpelt, leva lite mer i ett med naturen. Du har inte papperskorg liksom, du har inga stanns att slänga dina sopor”. Ønske om å oppnå en nærhet til naturen, innebar her et ønske om en enklere form for tilrettelegging. Å *Føle en form for tilhørighet til landskap/natur* ble tillagt faktorgruppen *Opplevelse og innsikt*, som videre viste seg å ha en svak positiv sammenheng med preferanser for *Service og infrastruktur* og dermed en høyere grad av tilrettelegging. Det var dermed ikke direkte

samsvar mellom hva som fremkom gjennom intervjuene og resultatene fra det statistiske materialet.

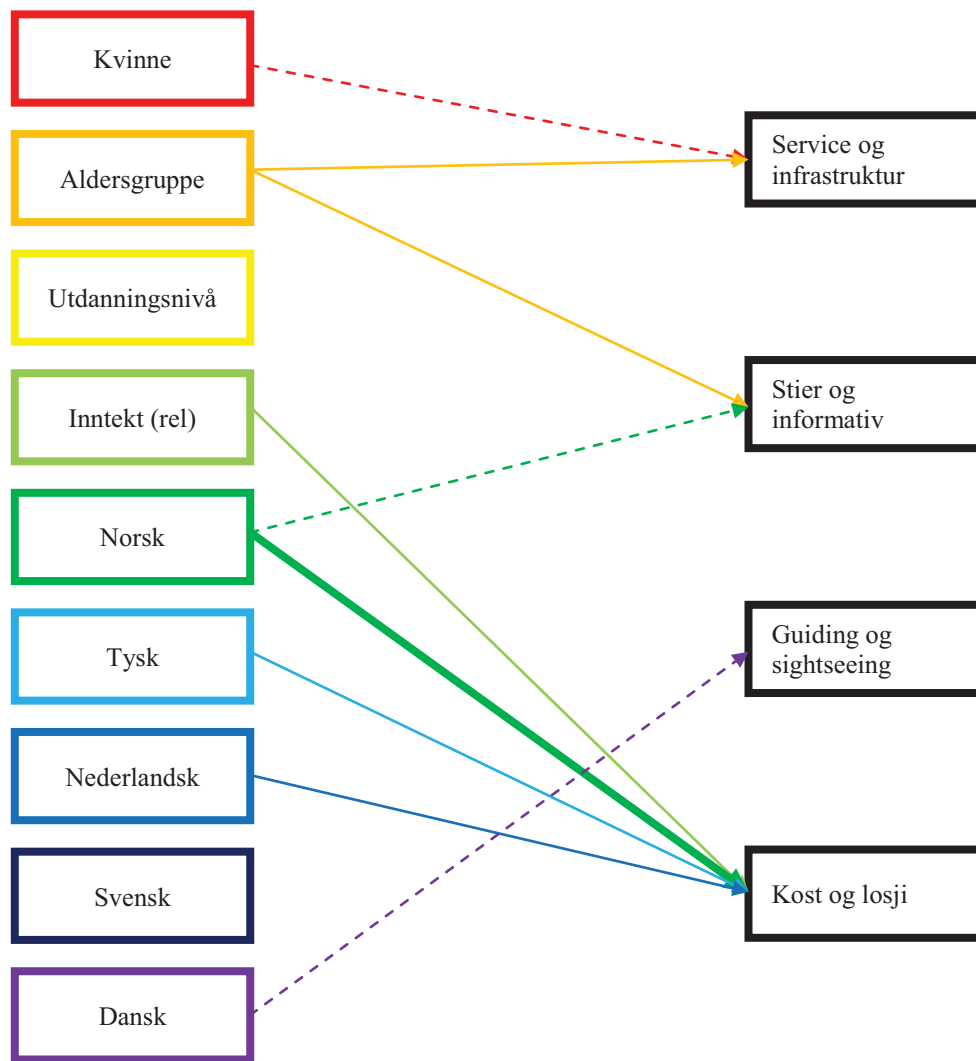
Opplevelse og innsikt innebar i tillegg en negativ innflytelse på preferanser for *Kost og losji*, som inkluderte den minste andelen respondenter med preferanser for høy grad av tilrettelegging. På den andre siden viste imidlertid resultatene en sannsynlighet for at *Komfort og sosiale relasjoner* hadde en positiv sammenheng med preferansene for *Service og infrastruktur*. Dette samsvarer til en viss grad med funn hos Haukeland et al. (2010), der faktorgruppen *Komfort og sosiale relasjoner* har en samme indikator som ”Sightseeing”; det å ha det komfortabelt i naturomgivelser, som videre viste en positiv innflytelse på preferanser for *Service og infrastruktur*.

Funnene samsvarte også der naturorienteringen *Rekreasjon* påvirket negativt preferansene for *Service og infrastruktur*. Resultater fra intervjuene ga indikasjoner på at fravær av motorisert ferdsel ved båt på vannet eller snøscooter på fjellet, kunne være en forutsetning for oppnåelse av en etterlengtet stillhet eller en god naturopplevelse for enkelte informanter. Derimot var det ikke samsvar der hvor resultatene viste en sannsynlighet for at naturorienteringen *Fysisk og psykisk utfordring* påvirket negativt preferansene for *Service og infrastruktur*, mens Haukeland et al. (2010) sin undersøkelse på den andre siden viste en sannsynlighet for en positiv sammenheng.

Det er også verd å merke seg her, at en del av informantene var generelt sett tilfreds med den eksisterende tilretteleggingen. Dette gjaldt i Reinheimen, utenfor merket sti, så vel som ved Gjendesheim, nær Besseggen. Dette kan indikere at folk oppsøker den tilretteleggingen de ønsker, noe som støtter teorien om push og pull faktorer.

7.5 Sammenhenger mellom turistenes sosiodemografiske forhold og PFT

Enkelte av de sosiodemografiske variablene viste seg å kunne forklare en variasjon i PFT. De fleste av sammenhengene var imidlertid svake, og kun indikatorvariabelen *Norsk* hadde sterk sammenheng med *Kost og losji*. Sammenhengene er vist i Figur 27.

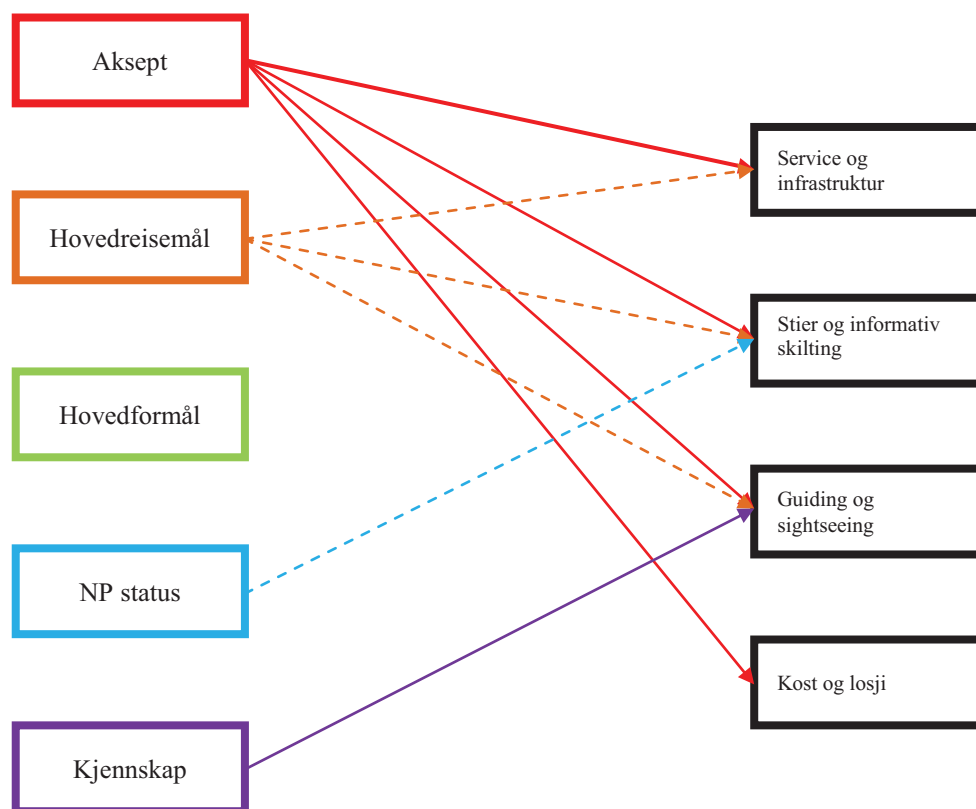
7.6 Andre sammenhenger

Andre forhold det ble kontrollert for i regresjonen vil presenteres i samme modell, se Figur 28, med supplerende betraktninger fra intervjuene.

Aksept for negative økologiske konsekvenser

Med kun tre spørsmål fra spørreskjemaet som omhandlet *Aksept for negative økologiske konsekvenser (Aksept)*, ga dette kun en indikasjon på sammenheng. Som regresjonen viste hadde *Aksept* en positiv sammenheng med alle PFT grupper. Det er imidlertid kun sammenhengen mellom *Aksept* og *Service og infrastruktur*, som viste en moderat

sammenheng, mens de andre var svake. Dette er interessant, siden det indikerer at høyere *Aksept* samsvarer med den PFT gruppen med de største tilretteleggingstiltakene, noe som igjen støtter hypotesen: *H5: Turister med stor aksept for negative økologiske konsekvenser knyttet til gjennomføring av tilretteleggingstiltak, ønsker større grad av tilrettelegging.*

Figur 28: Andre forhold og sammenhenger med PFT. Tykkelsen på pilene indikerer styrken (svak, moderat, sterk) på sammenhengen. Stiplede linjer indikerer negative sammenhenger

Reiseformål

Under reiseformål lå variablene *Hovedreisemål*, *Hovedformål* og *NP status*. *Hovedformål*, var en indikator, som viste seg å ikke ha signifikant sammenheng med noen av PFT gruppene, mens de andre variablene kun viste svake sammenhenger.

Flere av informantene bemerket at hvilken tilrettelegging de ønsket, var avhengig av hvem de reiste sammen med og hva de skulle foreta seg. Hvordan informantene begrunnet preferansene sine for tilrettelegging kunne dermed sies å variere med hva formålet med turen var. Formålet ble i statistikken laget som en indikator, som kun definerte om turisten var på

ferie/fritidsreise, eller skulle besøke familie. Når informantene snakket om formålet med turen sin, kan det tolkes annerledes, og motbeviser dermed ikke nødvendigvis de statistiske funnene.

Kjennskap

Kjennskap til nasjonalpark viste seg å ha en positiv, men svak sammenheng med *Guiding og sightseeing*. Et av motivene Crompton (1976) mente hadde innflytelse på preferanser for type ferie og sted var “novelty”, som man kan forstå som en ny og annerledes opplevelse. Dette behøvde imidlertid ikke å innebære ny kunnskap, da Crompton sine informanter visste mye om området. Den nye opplevelsen var mer et resultat av en synsopplevelse, enn det å vite om det og ha kunnskap om det (Crompton, 1976). En interessant observasjon gjort i denne oppgaven, var at de fleste informantene ikke visste at de befant seg i en nasjonalpark, eller at de hadde blitt oppmerksomme på dette i løpet av turen. Noen informanter påpekte også at ønsket om tilrettelegging kunne begrunnes med hvilken erfaring eller kompetanse man var i besittelse av og at hva man valgte dermed kunne bunne i hvilke forutsetninger hver enkelt hadde for å mestre oppholdet i naturen og tilfredsstille de grunnleggende behovene. En informant uttrykte det slik:

Det er noe med kompetanse. Det er en del som mangler kompetanse på den type friluftsliv, som å komme seg på en utedo eller sette seg bak en stein [...]. Det er ikke alle som har kompetanse på det å greie seg og klare det på en komfortabel måte.

Nansen (1922), hadde sin forklaring på hvorfor ikke de unge på hans sin tid reiste opp på fjellet:

Men naar nu de unge ikke søker ut paa vidderne og bort fra alt dette almindelige livet, saa er det sikkert ikke, fordi det mangler tiltrækning for dem – tvert imot tror jeg;... de vet ikke, hvordan de skal søke ut, eller hvor lett det i virkeligheten er at lære at greie sig paa egen haand utenfor de opmerkete veiene (Nansen, 1922, s.3)

Både informant og Nansen var av den oppfatning at kompetanse kunne være en årsak til at folk ikke søkte utenfor tilrettelatte områder. Teknologirådet (2006) mener imidlertid at hvis tilbudet av tilrettelagte aktiviteter øker betraktelig, så kan det føre til at mange mennesker ikke føler de trenger å besitte egen kompetanse for å ferdes i naturen.

7.7 Diskusjon av metode

Triangulering

Forskjellige metoder har ulike styrker og svakheter, og ofte er den ene metodens største svakhet, den andre metodens største styrke. Ved en spørreundersøkelse er svaralternativene fastsatt av forskeren på forhånd, noe som gjør det vanskelig å avdekke nyanser i preferanser. Skalaene kan vanskelig innebefatte alle potensielle indikatorer på naturorienteringer hos turistene eller ønskede tilbud ved reisemålet. Skalaene som er benyttet i oppgaven til å måle respondentenes naturorientering, bygger som tidligere nevnt på kvalitative intervjuer og er videre implementert i ferdig utformede svaralternativer, som dermed danner grunnlag for måling. Et statistisk datamateriale kan allikevel ikke avdekke turistenes begrunnelser for de ulike avkrysningene, men gjennom supplerende intervju kan man derimot avdekke aspekter ved slike forhold. Uddenberg skriver at ”Ska man få någon djupare inblick i hur människor resonerar är det bäst att låta dem utveckla sina tankar på sitt eget personliga sätt”. Derfor var den viktigste delen av Uddenberg sin undersøkelse av svenskers forhold til natur, de dybdeintervjuene som ble gjort i forkant av spørreundersøkelsen hans (Uddenberg, 1995). For å legge til rette for en bærekraftig reiselivsstrategi, kan man argumentere for viktigheten av innsikt i hvordan turistenes naturorientering gir utslag i preferanser for tilrettelegging, avdekket gjennom statistiske analyser, men også hvordan turistene begrunner disse preferansene, muliggjort gjennom intervjuer. Det var et mål for denne oppgaven å bidra med en slik triangulering.

Som Uddenberg sier; ”Att fråga människor om varför de vill vara ute är ungefär som att fråga dem om varför de vill ha barn; de tvingas motivera något som är så självklart för dem att de inte reflekterat över det” (1995, s. 38). Dette gjør intervjuundersøkelser både utfordrende, men samtidig nødvendig. Cromton (1979) understreket nødvendigheten av å bevisstgjøre turistene deres motiver, begrunnet i at flere av hans informanter ble for første gang konfrontert med spørsmålet om motiv. Enkelte motiver var vanskelig å sette ord på, men informantene ble gjennom refleksjoner i løpet av intervjuprosessen i større grad kjent med seg selv, mente Cromton (1979). Det kan derfor være fordelaktig å supplere undersøkelser av besøkende sin naturorientering med samtaleintervjuer.

Datagrunnlag og utvalg

Datagrunnlaget til oppgavens underutvalg besto, som tidligere nevnt, av 760 respondenter og i følge Luo og Deng (2008), er et utvalg på mellom 300 og 500 respondenter, et godt grunnlag for faktoranalyse. Når det gjelder intervjugrunnlaget, skal man i følge Kvale (1997) intervju så mange personer, som er nødvendig for å finne ut av det, man har bruk for å vite. Det innebærer at når man har intervjuet så mange personer, at de samme svarene gjentar seg, så har man intervjuet tilstrekkelig mange. Antallet intervjuer ble naturlig nok et kompromiss mellom å få et representativt utvalg og de ressurser som var til rådighet i form av tid og penger. Av mangel på et tilfredsstillende utvalg turister, som var i Reinheimen nasjonalpark, ble det gjort et valg om å intervju de besøkende som underveis på stien, av ulike grunner, ikke ønsket et lengre intervju, som ville innebære en tilfredsstillende varighet. For å få et tilsiktet antall intervjuer, ble det også gjennomført intervjuer ved Besseggen i Jotunheimen nasjonalpark. Dette resulterte i at oppgaven derfor oppnådde å komme godt innenfor Kvale (1997) sitt anslag på 15 ± 10 intervjuer.

Gjennomføring

Det at par ble intervjuet samtidig kan, i følge Kvale (1997), antas å påvirke svarene i intervjuet, en påvirkning det er vanskelig å avdekke. En merkbar implikasjon ble, på den andre siden, utfordringen å transkribere et slikt intervju og fortolkningen i forbindelse med hvilke ytringer som gjaldt henholdsvis begge eller kun en av informantene. Informantene snakket i enkelte tilfeller om dem selv som par og hva *de* syntes. I slike tilfeller ble det valgt å tilegne det som ble sagt, til den som faktisk ytret det, eller til begge der det ikke ble gjort innvendinger, men isteden bekreftelser, fra den andre parten.

PFT – en relativ størrelse

Flere av informantene bemerket at valg av avkrysning i skjemaet i etterkant av intervjuet, ville være avhengig av omstendighetene omkring turen deres. I spørreskjemaet bør det derfor inngå en innledning som setter respondenten inn i en tenkt setting, eller avgrensning, slik Vistad (2009) gjør. Hans spørsmål i purismegraden var formulert slik at de som ble intervjuet skulle tenke ideelt og ikke koble svarene til ønsker for den nylig gjennomførte turen. De ble isteden bedt om å ta stilling ut fra tanken om deres idealområde. Mange av informantene i denne oppgaven hadde imidlertid et differensiert friluftsliv og hva man søkte kunne variere, blant annet med det sosiale; hvorvidt man gikk sammen med andre eller vandret alene. På bakgrunn av at resultater fra det statistiske materialet viste at det kunne være en sammenheng mellom

naturorientering og preferanser for tilrettelegging, kan dette dermed ha implikasjoner for avkrysningene tilknyttet preferanser for tilrettelegging. Hvilke preferanser man har for tilrettelegging kan dermed være avhengig av hvilke grunner man har for å være på fjellet på det gitte tidspunkt. En av informantene var også usikker på hvordan hun skulle krysse av i spørreskjemaet, fordi avkrysningen tilknyttet tilretteleggingsspørsmålene var avhengig av om hun skulle svare på bakgrunn av hva hun syntes var viktig generelt, som innebar en tanke på andre mennesker av betydning for henne, eller kun på bakgrunn av hva hun selv ønsket av tilrettelegging.

Enkelte informanter fortalte at hvor de valgte å reise blant annet var avhengig av hvem som var med og hvor mye tid man hadde til disposisjon. Jacobsen (i Jacobsen og Viken, 2008) forklarer at det kan være typisk for feriereiser at de gjennomføres sammen med et reisefølge, som får betydning for valgene, da disse blir et resultat av kompromisser mellom dem som reiser sammen. Effekten av personlige preferanser blir derfor redusert, noe som vanskelig kan oppfattes av et spørreskjema. I spørreundersøkelsen ble ikke respondentene spurt om antall personer i reisefølget, men om antall personer som reiseutgiftene dekket. Det kunne være interessant å vite om turistene gikk alene eller sammen med noen.

Databearbeiding

Faktoranalyse og regresjonsanalyse

Ringdal (2007) bemerker at variabler som omhandler verdier og holdninger, i utgangspunktet kun kan opptre som avhengige variabler, altså y-variabler. Grunnen til dette er at det er vanskelig å fastslå eventuelle årsakssrekkefølger. Ringdal (2007) åpner imidlertid opp for å benytte holdninger og verdier som x-variabler, når det kan begrunnes med teori. Her støtter Haukeland et al. (2010), gjennom sin regresjonsanalyse, en betraktning av naturorientering som en uavhengig variabel. Det teoretiske grunnlaget for oppgaven impliserer at holdninger til miljø- og naturorienteringer påvirker PFT.

Det ble ved faktoranalysen forsøkt med både en løsning med fire og fem faktorgrupper tilknyttet naturorientering. En løsning med fire faktorgrupper innebar at to av faktorgruppene fikk henholdsvis tre og to variabler, istedenfor tre faktorgrupper med to variabler, ved en løsning med fem faktorgrupper. Reliabilitetsanalysen viste imidlertid, ved å gå fra en løsning med fem til fire faktorgrupper, at Cronbachs alfa sank til 0,476, ved den fjerde gruppen. I tillegg viste skreddiagrammet en knekk etter seks grupper, noe som kunne implisere

ytterligere en faktorgruppe, altså i alt seks faktorgrupper. En løsning med fem faktorgrupper ble imidlertid vurdert som den beste, med høyere reliabilitet og med 65,3% forklart varians, mot 60,3% ved fire grupper. Alle fem gruppene viste en eigenvalue større enn en. Først og fremst ga det teoretisk mening med fem faktorgrupper, grunnet sammensetningen av naturorienteringene. Ved å ta med en ekstra faktorgruppe ble naturorienteringene *Føle nærhet til personer i reisefølge* og *Sightseeing på egenhånd* skilt i hver sin faktorgruppe. Dette kan man hevde gir mer mening, siden det å føle nærhet til andre er vanskelig når man er på sightseeing på egenhånd. Haukeland et al. (2010) viser på den andre siden en løsning med fire faktorgrupper tilknyttet et datasett fra 2008. Denne løsningen kan man støtte med bakgrunn i at deres faktorløsning resulterte i at disse indikatorene havnet i to ulike faktorgrupper.

Residualenes standardavvik, for alle de fire regresjonsanalysene var mindre enn standardavviket til alle PFT gruppene. Dette er en indikasjon, i følge Ringdal (2007), på at modellen gir en god statistisk beskrivelse av dataene.

Transkripsjon

Kvale (1997) poengterer at en forutsetning for å kunne transkribere intervjuene er at de faktisk har blitt tatt opp på båndet. To av intervjuene ble ufrivillig ikke tatt opp på bånd. Dette kunne være grunnet tekniske feil, men i følge Kvale (1997), er det som oftest menneskelige feil. Alikevel, som han skriver, så ”lærer [man] at blive interviewer ved at interviewe” (Kvale, 1997, s. 151). En annen forutsetning for transkripsjonen er at samtalen på båndet er hørbart (Kvale, 1997). Det ville forenklet transkripsjonsprosessen, og gjort de mange lydredigeringsprogrammene benyttet i denne oppgaven overflødige, hvis kvaliteten på opptakerne hadde vært tilfredsstillende. Selv om mange informanter påpekte stillheten i naturen, som en beveggrunn, så kan naturens lyder raskt bli bakgrunnsstøy på et båndopptak. Lydredigeringen ble imidlertid et tiltak som forbedret lyden godt nok til å transkribere intervjuene.

Tilordning av faktorgruppe til informantene

Et av målene i forkant av intervjuene var å kunne få dypere innsikt i de ulike faktorgruppene fra informantene sine refleksjoner. De statistiske analysene ble derfor utført i flere omganger, både før og etter intervjuene. Frekvenstabeller og faktoranalyse ble utført før intervjuene. På grunn av ønsket om å tilordne faktorgrupper til informantene, ble faktoranalysen kjørt på nytt etter at informantenes spørreskjemaer ble lagt inn i datasettet. Siden antallet informanter var

lite i forhold til resten av datasettet utgjorde ikke dette noen store prosentvise forandringer av frekvensanalysen. Som diskutert over, vil enhver tilordning av faktorgrupper til respondenter eller informanter nødvendigvis ikke være entydig riktig. Det er ingen skarpe skiller mellom faktorgruppene, men det ble forsøkt å tilordne på bakgrunn av høyeste faktorladning. Det ble oppdaget relativt sent, gjennom en frekvensanalyse av de tilordnede gruppene, at den faktorgruppen som fikk størst oppslutning, blant respondentene, var gruppen *Service og infrastruktur*. Denne faktorgruppen inneholdt imidlertid flere variabler som generelt sett ble vektet lavt, noe som vises fra frekvensanalysen. Det ble derfor stilt spørsmålstegn ved metoden for tilordning. En videre analyse av tilordning basert på gjennomsnittsverdi for besvarelser av variabler innenfor hver gruppe, avdekket en annen form på frekvenstabellen. Det ble sjekket for hvilken gruppe informantene fra intervjuene havnet i, og det ble ikke avdekket forskjeller på de tolv informantene som hadde besvart spørreskjemaet, men det viste seg at informantnummer 10 hadde samme gjennomsnittsverdi i gruppe to og tre og kunne ikke entydig tilordnes. På bakgrunn av dette ble det ikke gjort endringer, men det bør gjøres grundigere analyser for å avdekke forskjellene på metodene.

Reliabilitet og validitet

Angående dataenes relevans for problemstillingen, så ble det startet en utarbeidelse av problemstilling i forkant av inngående kjennskap til datagrunnlaget. Deretter ble problemformuleringen og forskningsspørsmålene formet i forhold til hvilke muligheter som faktisk forelå i datagrunnlaget. Det kunne allikevel vært fruktbart å ha spørsmål som ville avdekket flere holdninger tilknyttet miljøbekymring, for det underutvalget denne oppgaven besto av, som for eksempel en NEP skala. *Aksept for negative økologiske konsekvenser* kan allikevel betraktes som indikasjoner, som satt sammen med de andre forklaringsfaktorene, har gitt et verdifullt grunnlag for videre forskning. Grunnet et relativt lite sett med indikatorer tilknyttet *Aksept for negative økologiske konsekvenser* ble det, som redegjort for i metoddelen (Kapittel 3.4), valgt å sette en forutsetning om at respondenten hadde tatt stilling til alle tre, for å bli regnet med. Gjennom oppgaven har det vært et fokus på gjennomførbarheten ved å kunne gjenta en liknende undersøkelse. Dette begrunnet bruken av syntax og en omfattende redegjørelse for fremgangsmåten i analyseprosessen.

8 Konklusjon

Utgangspunktet for denne oppgaven var å undersøke turistenes preferanser for tilrettelegging (PFT), i Nasjonalparkriket, og hvilke forhold som kunne være med på å forklare variasjoner i disse.

8.1 Preferanser for tilrettelegging

Frekvensanalysene av de ulike tilretteleggingstiltakene viste at *Godt utbygde overnattingstilbud*, ble vektet høyest av tiltak i nasjonalparkenes randsone, mens *Bedre og flere skilter for å finne frem*, ble vektet høyest innenfor nasjonalparkens grenser. Oppslutningen ble også bekreftet gjennom intervjuene.

PFT ble gjennom faktoranalyse kategorisert i fire grupper betegnet; *Service og infrastruktur*, *Stier og informativ skilting*, *Guiding og sightseeing* og *Kost og losji*.

Det var en overvekt av de som ønsket lavere grad av tilrettelegging, når man tok i betraktning både tiltak innenfor og utenfor nasjonalparken, som innebærer antydninger til en mer puristisk orientering blant turistene. Gjennom intervjuene fremkom det at man kunne betrakte PFT som relativt til konteksten man betraktet dette ut ifra. Det viste seg at den settingen informantene befant seg i, samt formålet med turen og reisefølget, hadde mye å si for hvilken tilrettelegging informantene vektla.

8.2 Grunner for å være ute i naturen

Søken etter *Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser*, samt *Stillhet og ro*, viste seg å ha størst betydning for turistene når de var ute i naturen. Faktoranalyse utført på turistenes begrunnelser for å være ute i naturen, gjennom skalaen kalt naturorientering, avdekket fem grupper, betegnet; *Opplevelse og innsikt*, *Rekreasjon*, *Fysisk og psykisk utfordring*, *Sightseeing* og *Komfort og sosiale relasjoner*. De relativt åpne kvalitative intervjuene indikerte imidlertid at naturorienteringsskalaen, som bygger på Haukeland et al. (2010), med bakgrunn i blant annet Uddenberg (1995), kan suppleres med enkelte aspekter. Først og fremst gjelder dette naturorienteringen *Føle nærhet til personer i reisefølget*. Derneft kan det være antydninger til at naturorienteringen *Søke utfordringer som innebærer risiko*, kan suppleres med en naturorientering som omhandler søken etter spenning, men ikke

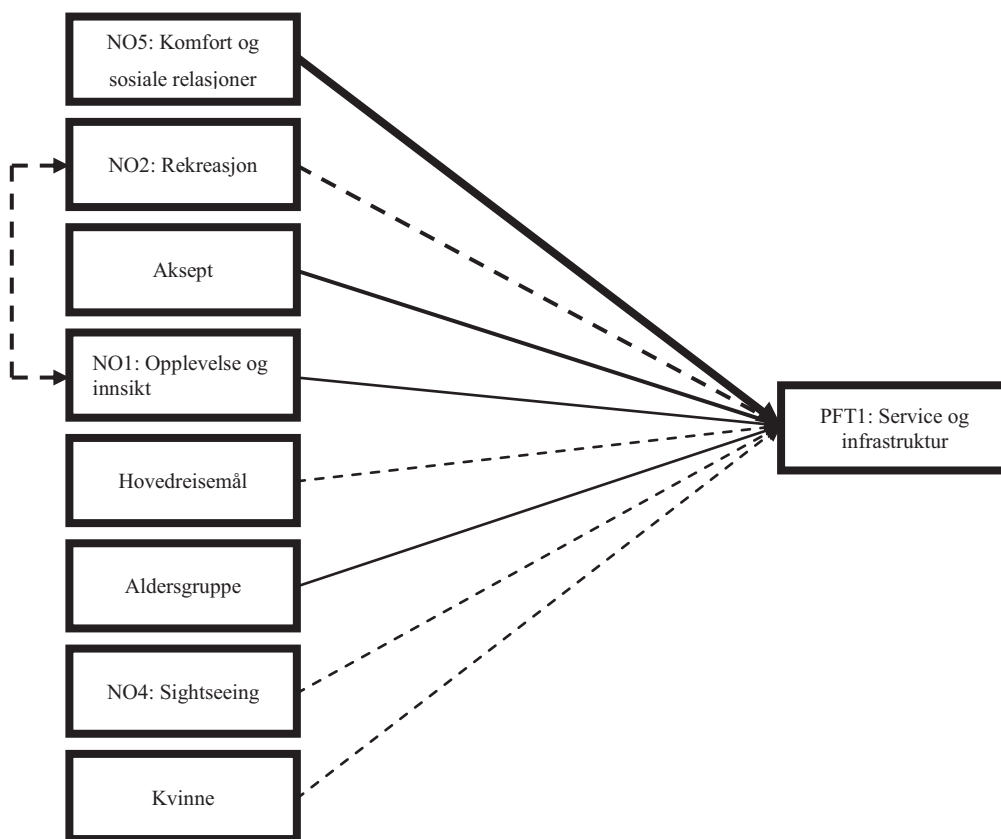
nødvendigvis risiko. Flere av informantene som ble intervjuet nevnte også turens nytte, eller ærend, i form av jakt, fiske og sanking, som en viktig grunn for oppholdet på fjellet.

8.3 Begrunnelser for preferanser for tilrettelegging i Nasjonalparkriket

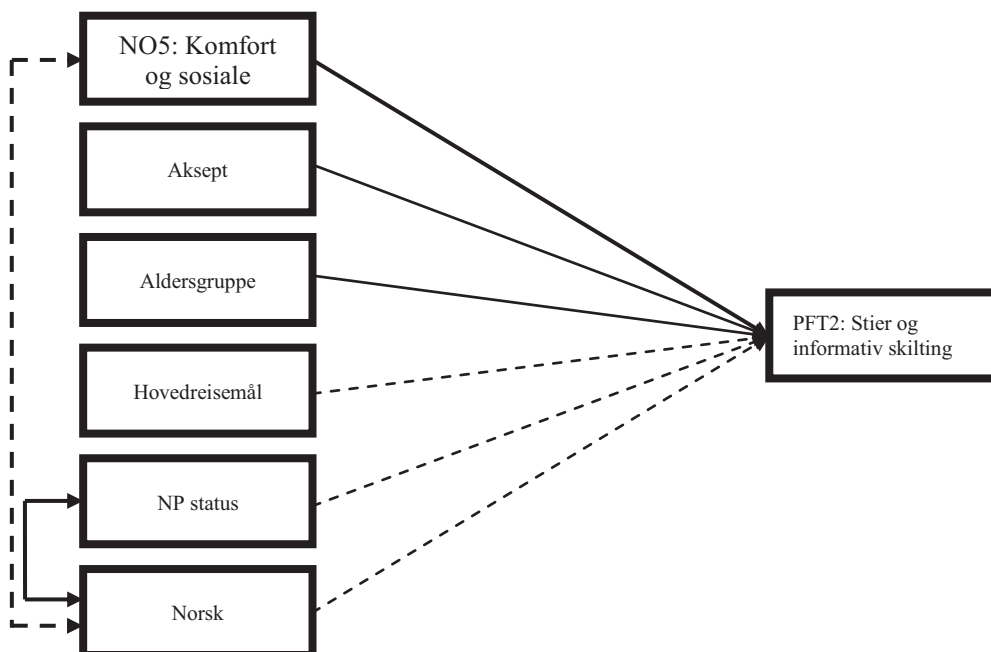
Det kvantitative datasettet kunne i liten grad svare på spørsmålet om hvilke begrunnelser turistene hadde for de ulike PFT. De kvalitative intervjuene avdekket imidlertid ulike begrunnelser. Mange av informantene ønsket overnattingstilbud, gjerne i form av hytter. Dette ble av noen begrunnet med de sosiale bekjentskaper som dette åpnet opp for, mens andre begrunnet det med ønsket om å slippe å bære med seg utstyr, eller av hensyn til været. Enkelte begrunnet PFT med at de var interessert i uberørt natur. Betydningen av stiene, med formål om å kanalisere turistene, eller lede turistene bort fra sårbare områder, ble begrunnet med hensynet til og vernet av naturen. Stien opp til Besseggen ble imidlertid antydning å ikke være natur. For flere hadde reisefølget og formålet med turen, betydning for hvilke PFT de vektla.

8.4 Hvilke forhold kan forklare variasjoner i PFT?

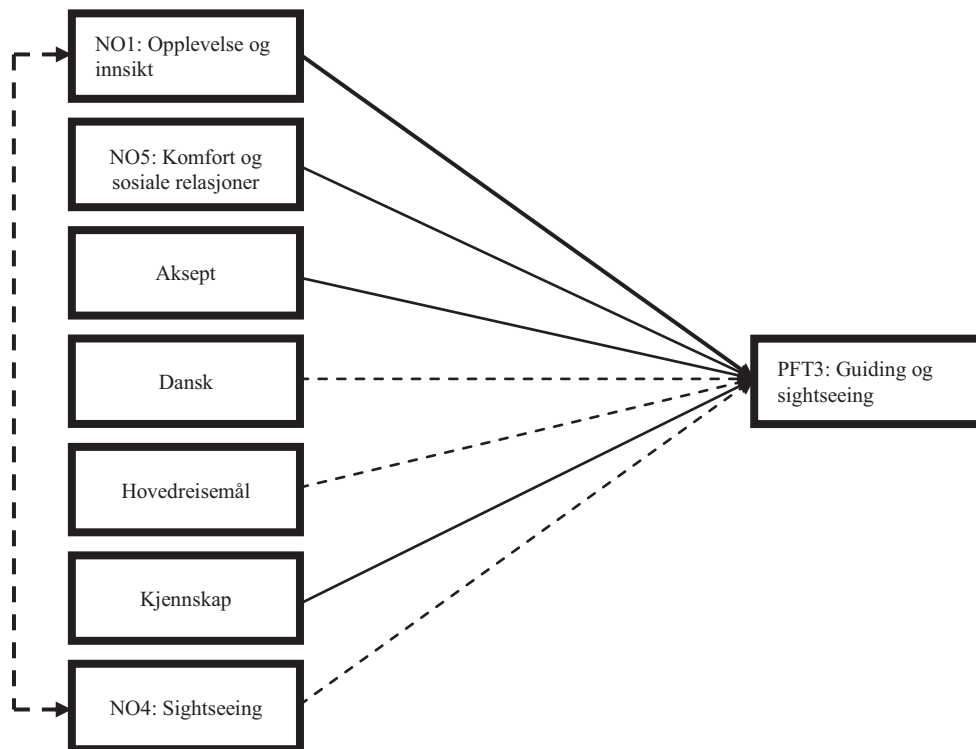
For å forklare de ulike faktorgruppene innen PFT, ble regresjonsanalyse av de fire faktorgruppene gjennomført. En rekke ulike variabler ble testet i regresjonsanalysen, deriblant naturorientering, ulike sosiodemografiske variabler, aksept for negative økologiske konsekvenser, reiseformål og kjennskap. Figur 29 viser hvilke variabler fra regresjonsanalysen, som hadde signifikant forklaringskraft, og hvilke styrke de hadde. Variablene på venstre side er sortert etter synkende Beta-verdi. Tykkelsen på strekene indikerer en tredelt oppdelt styrke, fra sterk, illustrert med tykk strek, og gradvis tynnere strek, for svakere sammenheng. Stiplede linjer indikerer negative sammenhenger. Det er også vist interne korrelasjoner, sterkere enn 0,3, mellom de uavhengige variablene. Kun to sterke sammenhenger ble funnet. *NO5: Komfort og sosiale relasjoner* viste en sterk sammenheng med *PFT1: Service og infrastruktur*. Samtidig viste *NO2: Rekreasjon*, en moderat negativ sammenheng med samme gruppe. Det ble også funnet en positiv, moderat sammenheng mellom *NO5: Komfort og sosiale relasjoner*, og *PFT4: Kost og losji*. I tillegg viste variabelen *Norsk*, en sterk positiv sammenheng med samme gruppe

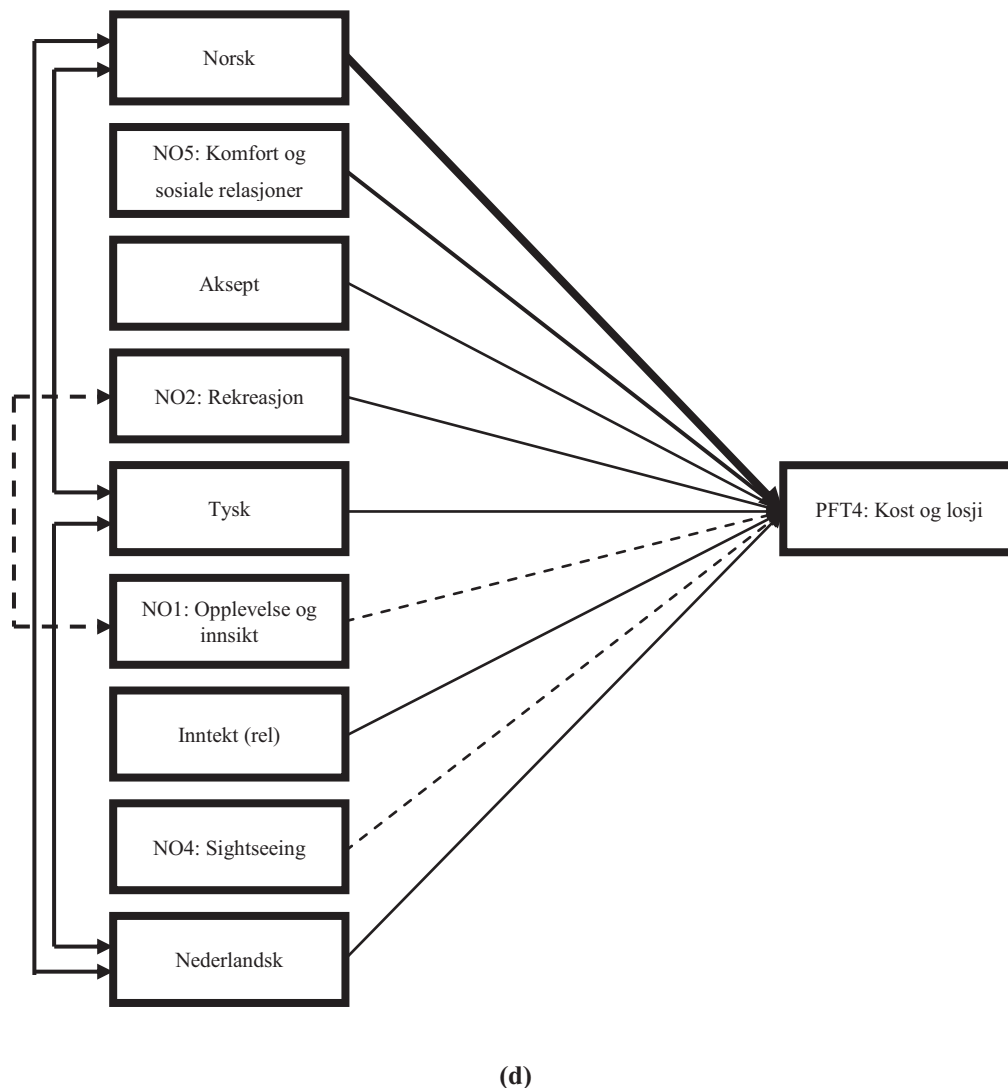
(a)

(b)

(c)

Figur 29: Figurene (a), (b), (c) og (d) viser de signifikante uavhengige variablene etter regresjonsanalysen på de fire PFT gruppene. De uavhengige variablene er sortert etter synkende Beta-verdi, og tykkelsen på strekene indikerer styrken på sammenhengen. Negative sammenhenger er visualisert med stiplede linjer. Interne korrelasjoner (større enn 0,3) er vist til venstre i figurene

8.5 Markeds- og forvaltningsimplikasjoner

På bakgrunn av resultatene som ble funnet og diskusjonen av disse, vil det nå legges fram noen refleksjoner omkring hvilke markeds- og forvaltningsimplikasjoner disse kan tenkes å ha.

Det fremkom gjennom flere av intervjuene at hvilke PFT turistene hadde, var avhengig av omstendighetene og formålet med turen. De differensierte PFT blant turistene, kan man se for seg vil stille krav til bred innsikt hos forvaltningen, innebærende en nødvendig innsikt i bakgrunnen for disse variasjonene. Dette er noe Aasetre (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993) også

har poengtert med hensyn til menneskers ulike preferanser til skogsmiljø, der disse viste seg å variere i ulike situasjoner. Han bemerket at dette kunne skape utfordringer for forvaltningen, men hans løsning, for å unngå tapet av gruppeforskjellene, var imidlertid ikke å legge den gjennomsnittlige friluftsutøveren til grunn.

Vorkinn og Gåsdaal (i Kaltenborn og Vorkinn, 1993), mente diskusjonen om tilrettelegging måtte bli en avveining i forhold til hvilke turistgrupper en ønsket å prioritere. Der det finnes turister med mange ulike preferanser, vil det naturlig nok være en stor utfordring å tilfredsstille alle. De var imidlertid av den oppfatning at det ville være bedre å konsentrere tilretteleggingen til enkelte områder og la andre områder være mest mulig urørt, istedenfor å spre tilretteleggingen. Dette impliserer en form for sonering, der man møter de ulike preferansene, ved å differensiere tilretteleggingen mellom ulike områder, med ulike tilpasninger og restriksjoner.

På bakgrunn av flere forskere (Crompton, 1979; Pyo et al., 1989; Baloglu og Uysal, 1996) sin befatning med motivasjon, kan man hevde at turistenes naturorientering kan være et fruktbart utgangspunkt for markedssegmentering.

Under intervjuene kom det frem at flere av informantene ikke var klar over at de befant seg i en nasjonalpark, eller at dette var noe de hadde blitt klar over underveis på turen. Det ble også ytret uvisshet om hva en nasjonalpark var, og hva dette innebar av restriksjoner. Dette antyder et behov for informasjonsformidling. Det nederlandske paret mente imidlertid at flere og flere utenlandske turister vil komme til Norge; “more and more people go up north, so you should expect us” (Roms). “The ducht are coming” (Lora). En økende naturbasert turisme vil stille krav til en bærekraftig reiselivsstrategi og ytterligere forskningsbehov.

8.6 Videre forskning

Undersøkelsen har tatt for seg forholdet som ligger forut for PFT. Det kan imidlertid være store forskjeller mellom preferanser og hvordan turistene velger å handle (Vorkinn og Gåsdaal i Kaltenborn og Vorkinn, 1993). Dann (1981, s. 196) uttaler på den andre siden at “...how tourists define situations provides a greater understanding of their action than a mere examination of their behavior”. Det altså en brukbar tilnærming å ta utgangspunkt i turistenes fortellinger og forestillinger. Ut fra innsikten denne oppgaven har gitt om forhold som kan gi

variasjoner i PFT, kan det videre være behov for undersøkelser av hvilke effekter ulike tilretteleggingstiltak har, ved å blant annet studere sammenhengen mellom preferansene og adferden til de besøkende.

Denne oppgaven kommer også med forslag om supplement til naturorienteringsskalaen, men det bør legges et større teoretisk grunnlag før en eventuell implementering av disse. Oppgaven antyder gjennom diskusjonen at det å ha et ærend, kan ha en plass i naturorienteringsskalaen, men aspektet blir allikevel ikke foreslått som et supplement. Dette begrunnet i at Uddenberg (1995) mener dette kun er et uttrykk for søken etter estetiske opplevelser. I tillegg kom det også frem gjennom intervjuene i denne oppgaven at estetiske opplevelser var viktig for de med ærende, men ved å innlemme et slikt ærende aspekt i naturorienteringsskalaen ville en korrelasjonsanalyse kunne avdekke dette og videre kan man avdekke om variabelen er overflødig.

Denne oppgaven, som viser en tverrsnittsundersøkelse fanger ikke opp endringer over tid. Flere faktorer kan man se for seg vil forandres hos den enkelte over tid. Effekten av dette kan avdekkes gjennom store utvalg, hvis man antar at den samme utviklingen skjer hos andre. Det som ikke avdekkes er de faktiske endringene, og hvordan trendene forandres over tid. Gjentatte tverrsnittsundersøkelser, med samme fremgangsmåte, vil avdekke trender i befolkningen. Hvis samme respondenter blir spurt ved flere anledninger, vil også endring i holdninger kunne avdekkes.

Videre analyser på datasettet vil også kunne avdekke en segmentering/cluster av informantene innenfor de enkelte faktorgrupper. En utfordring her vil imidlertid være at PFT er en relativ størrelse, som avdekket i denne oppgaven. For å undersøke dette mer i detalj bør det derfor utarbeides spørreskjemaer hvor man både avdekker hvilke type turer/settinger som er viktigst for respondenten, og hva slags tilrettelegging som respondenten ønsker i ulike settinger. Dette vil kunne gjøre segmenteringen enklere, ved å lage segmentgrupper som baserer seg på ulike kontekster. Det vil muligvis gi klarere gruppeinndelinger, selv om hver enkelt respondent kan havne i forskjellige faktorgrupper etter hva slags type tur man er på.

Analyser rundt tilordning av respondenter til de ulike faktorgruppene kan også analyseres mer inngående. Det er ikke alltid like klart hvilken gruppe man havner i, og ulike modeller kan utarbeides for å analysere skarpheten i tilordningen.

Et annet interessant aspekt vil være å undersøke en del av befolkningen som valgte å ikke reise til Nord-Gudbrandsdalen/Nasjonalt parkriket. Hvis dette valget bunnar i utbygde tilretteleggingstiltak, eller mangel på tiltak ville det være et interessant supplement til denne undersøkelsen. Gjentatte brukerundersøkelser vil holde en oppdatert på turistenes preferanser og kan gi indikasjoner på endringer av holdninger over tid.

9 Referanseliste

- Aas, Ø. (red.) (2003). *Bruk og forvaltning av nasjonalparker i fjellet*. (NINA fagrapport 72). Trondheim: NINA.
- Aasetre, J. (1993). Friluftsliv i skog. I Kaltenborn, B. P. & Vorkinn, M. (red.) *Vårt riluftsliv. Aktiviteter, miljøkrav og forvaltningsbehov*. Lillehammer: NINA.
- Aasetre, J. & Gundersen, V.S. (2007). Verdibegrepet og forvaltning av friluftslivet i urbane skoger. *Utmark* (1).
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Ariansen, P. (1992). *Miljøfilosofi: en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Baloglu, S. & Uysal, M. (1996). Market segments of push and pull motivations: a canonical correlation approach. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 8(3), 32–38.
- Bischoff, A. & Odden, A. (2000). Friluftsliv et mangfoldig begrep. Bidrag til Stortingsmelding 2000.
- van den Born, R.J.G., (2000). The new biophilia: an exploration of visions of nature in Western countries. *Environmental Conservation* 28, 1, 65–75.
- Buijs, A. E. (2009). Lay people's images of nature: Comprehensive frameworks of values, beliefs, and valueorientations. *Society and Natural Resources*, 22(5)417–432.
- Claudius, D. (2002). Bærekraftig turisme I Jotunheimen nasjonalpark. *Utmark* (1).
- Cohen, E. (1974). Who is a tourist – Conceptual clarification. *The Sociological review*. 22(4), 527–555.
- Cohen, E. (1984). The sociology of tourism: Approaches, issues and findings. *Annual Review of Sociology*, 10, 373–392.
- Crompton, J.L. (1979). Motivations for pleasure vacation. *Annals of Tourism Research*, 6(4), 408–424.
- Dann, G.M.S. (1977). Anomie, Ego-Enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research* 4(4), 184-194.
- Dann, G.M.S. (1981). Tourist motivation: An appraisal. *Annals of Tourism Research*, 8(2), 187–219.
- Dann, G.M.S. & Cohen, E. (1991). Sociology and tourism. *Annals of Tourism Research*, 18, 155–169.

- DNT (2010). *Den Norske Turistforening*. Medlemstall totalt for 2010.
<http://www.turistforeningen.no/foreningsnett/files/Medlemsservice/Medlemsstatistikk/2010/Medlemstall%20totalt%202010.xls> www.turistforeningen.no
- DN (2006). *Direktoratet for naturforvaltning* Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv. Håndbok 27. Direktoratet for naturforvaltning.
- DN (2010a). *Direktoratet for naturforvaltning. Reinheimen*.
<http://www.dirnat.no/attachment.ap?id=435> www.dirnat.no
- DN (2010b). *Direktoratet for naturforvaltning. Jotunheimen*
<http://www.dirnat.no/attachment.ap?id=446> www.dirnat.no
- Dunlap R.E, Van Liere K.D, Mertig A.G, & Jones R.E. (2000). Measuring Endorsement of the New Ecological Paradigm: A Revised NEP scale. *Journal of Social Issues*. 56(3), 425–442.
- Ellingsen, K-A. & Rosendhal, T (2001). *Markedsføring for reiselivet*. Oslo: J.W. Cappelens Forlag AS.
- Fakeye, P.C & Crompton, J.L. (1991). Image Differences between Prospective, First-Time, and Repeat Visitors to the Lower Rio Grande Valley. *Journal of Travel Research*, 30(10).
- Finansdepartementet (2003). Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden. Lastet ned fra:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/regpubl/stprp/20022003/stprp-nr-65-2002-2003-/3/13.html?id=288645>
- Fransson, N. & Gärling, T. (1999). Environmental concern: Conceptual definitions, measurement, methods, and research findings. *Journal of Environmental Psychology*, 19, 369–382.
- Fredman, P. & Tyrväinen, L. (2010). Frontiers in Nature-Based Tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 177–189.
- Giddens, A. (1996). *Modernitet og selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Grossens, C. (2000). Tourism information and pleasure motivation. *Annals of Tourism Research*, 27(2), 301–321.
- Haukeland, J.V, Grue, B. & Veisten, K. (2010). Turning National Parks into Attractions: Nature Orientation and Quest for Facilities. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 248–271.
- Haukeland, J.V. & Lindberg, K. (2001). *Bærekraftig reiselivsforvaltning i naturområder*. (TØI rapport nr. 550/2001). Oslo: TØI.
- Heiberg, M.M. & Christensen, H.M. (2005). *Turisme i verneområder. Forprosjekt*. (Rapport nr. 87). Lillehammer: NINA.

- Hu, Y. & Ritchie, J.R.B. (1993). Measuring Destination Attractiveness: A Contextual Approach. *Journal of Travel Research*, 32(25).
- Hågvar, S. & Støen, H.A. (1996). Grønn velferd. Vårt behov for naturkontakt. Fra bypark til villmarksopplevelse. Oslo: Kommuneforlaget.
- Hågvar, S. (1999). Hva er spesielt med naturopplevelsen. I *Mestre fjellet*, 44.
- iSjak (2010) *Skarvedalsbu* <http://iskjak.no/reiseliv/artikkel?id=138>. www.isjak.no
- Iso-Ahola, S.E. (1982). Toward a social psychological theory of tourism motivation: A rejoinder. *Annals of Tourism Research*, 9(2), 256–262.
- Jacobsen, J.K.S. (2008). Feriereiser: Drivkrefter og omfang, I Jacobsen, K.S.J & Viken, A. (red.). *Turisme. Fenomen og næring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Jacobsen, J.K.S. & Viken, A. (red.) (2008). *Turisme. Fenomen og næring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Veiden, P. (2006). *Å forstå samfunnsforskning*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O.I., & Wallsten, P. (2007). *Visitor monitoring in nature areas – a manual based on experiences from the Baltic and Baltic countries*.
- Kaltenborn, B.P., Andersen, O. & Nellemann, C. (2009). Amenity development in the Norwegian mountains. Effects of second home owner environmental attitudes on preferences for alternative development options. *Landscape and Urban Planning*, 91, 195–201.
- Kaltenborn, B.P., Andersen, O., Nellemann, C., Bjerke, T. & Thrane, C. (2008). Resident attitudes towards mountain second-home tourism development in Norway: The Effects of Environmental Attitudes. *Journal of Sustainable Tourism* 16(6), 664–680.
- Kaltenborn, B.P og Vorkinn, M. (red.) (1993). *Vårt friluftsliv. Aktiviteter, miljøkrav og forvaltningsbehov*. (Temahefte nr. 3). Lillehammer: NINA.
- Kim, S.S. & Lee, C. (2002). Push and Pull Relationships. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 257–260.
- Kim, S.S., Lee, C. & Klenosky D. B. (2003). The influence of push and pull factors at Korean national parks. *Tourism Management*, 24, 169–180.
- Kleiven, J. (1993). Normer, vaner, valgmuligheter og barrierer – hva påvirker omfanget av norsk friluftsliv? Innlegg på seminaret *Frisk i friluft*. Geilo.

- Kozak, M. (2002). Comparative analysis of tourist motivations by nationality and destinations. *Tourism Management*, 23, 221–232.
- Kvale, S. (1997). *InterView. En introduction til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Luo, Y. & Deng, J. (2008). The New Environmental Paradigm and Nature-Based Tourism Motivation. *Journal of Travel Research*, 46, 392–402.
- Lovdata (1980). *Forskrift om Jotunheimen nasjonalpark*.
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/lf/lf/lf-19801205-0001.html> www.lovdata.no.
- Lovdata (2006). *Forskrift om Reinheimen nasjonalpark*.
<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/lf/lf/lf-20061124-1302.html> www.lovdata.no.
- Løvold, S. (1994). *Vår felles kilde. Dyade(2)*.
- Miljøverndepartementet (1970). *Lov om naturvern*. Nr. 63.
<http://www.statkart.no/IPS/filestore/cd2003/lover/naturv.html#map001>.
- Miljøverndepartementet (1992). *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*. St.meld. nr 62 (1991–1992). Oslo.
- Miljøverndepartementet (2001). *Friluftsliv. En veg til høgare livskvalitet*: St.meld. nr 39 (2000–2001). Oslo.
- Nansen, F. (1922). Friluftsliv - professor Nansens tale på Den norske Turistforenings møte for skoleungdommen i juni 1921. I Den norske Turistforening (red). *DNT-årboken 192*. Oslo: DNT.
- Nasjonalparkriket (2009). *Partnerskapsavtalen - Fellestiltak 2009 - Søknad fra fire reiselivsorganisasjoner i Nasjonalparkriket*. Dombås. Lastet ned fra:
http://www.regiondata.no/region/getfile.aspx/ephdoc/?db%3DEPHORTE%26ParamCount%3D1%26JP_ID%3D2794.
- NESH (2005). *Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*.
<http://www.etikkom.no/no/Forskningsetikk/Etiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/> www.etikkom.no
- Odden & Aas, (2002). Motiver for friluftsutøvelse: teori, metoder og resultater fra norske undersøkelser i perioden 1974 – 2001. Konferanseforedrag. *Forskning i friluft 2002*. I Rapport fra konferansen Forskning i friluft, Øyer 19.-20. november 2002. Oslo: FRIFO, 2003, 120–139.
- Oh, H.C., Uysal, M. & Weaver, P.A. (1995). Product bundles and market segments based on travel motivations: a canonical correlation approach. *International Journal Hospitality Management*, 14(2), 277–282.
- Prayag, G. & Ryan, C. (2010). The relationship between the 'push' and 'pull' factors of a tourist destination; the role of nationality – an analytical qualitative research approach. *Current Issues in Tourism*. 1–23.

- Pyo, S., Mihalik, B.J. & Uysal, M. (1989). Attraction Attributes and Motivations: A Canonical Correlation Analysis. *Annals of Tourism Research*, 16(2), 277–282.
- Raadik, J., Stuart, Cottrell, S.P., Fredman, P., Ritter, P. & Newman, P. (2010). Understanding Recreational Experience Preferences: Application at Fulufjället National Park, Sweden. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 231–247.
- Regionkontoret Nord-Gudbrandsdal (2009). *Regionrådet 20.02.09, sak 3/09:Nasjonalparkriket – samarbeidsavtale*. Lastet ned fra: http://www.dovre.kommune.no/getfile.aspx/ephdoc/?db%3DEPHORTE%26ParamCount%3D1%26JP_ID%3D11239 www.dovre.kommune.no
- Reinius, S.W. & Fredman, P. (2007). Protected areas as attractions. *Annals of Tourism Research*, 34(4), 839–854.
- Riese, H. & Vorkinn, M. (2002). The production of meaning in outdoor recreation: a study of Norwegian practice. *Norwegian Journal of Geography*, 56(3), 199–206.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Roggenbuck, J.W & Driver, B.L. (2002). Benefits of Nonfacilitated Uses of Wilderness. *USDA Forest Service Proceedings RMRS-P-15*, 3.
- Rubenson, C.W. (1977). Vor sport i Norsk Tindeklub (red). Norsk Fjellsport 1914. I *Mestre fjellet*, 25, 8–9.
- Stensby, Trond (red.) (2009), *Fotturist i Reinheimen*. <http://www.reinheimen.no/1658.98.Fotturisme-i-Reinheimen.html> www.reinheimen.no
- Svarstad, H. (2010). Why Hiking? Rationality and Reflexivity Within Three Categories of Meaning Construction. *Journal of Leisure Research*, 42(1), 91–110.
- Teknologirådet (2006). *Fremtidens friluftsliv. Scenarioer for bruken av norsk natur i 2020*. (Rapport Nr. 1). Oslo: Teknologirådet.
- Tordsson, B. (2003). *Å svare på naturens åpne tiltale. En undersøkelse av meningsdimensjoner i norsk friluftsliv på 1900-tallet og en drøftelse av friluftsliv som sosiokulturelt fenomen*. Oslo.
- Uddenberg, N. (1995). Det stora sammanhänget: moderna svenskars syn på människans plats i naturen. Nora: Nya Doxa.
- UNWTO (2009). *World Tourism Organisation. Historical perspective of world tourism*. <http://unwto.org/facts/menu.html>. www.unwto.org
- UNWTO (2010). *World Tourism Organisation. Tourism Highlights, Edition 2010*. http://www.unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/UNWTO_Highlights10_en_HR.pdf. www.unwto.org

- Uysal, M. & Jurowski, C. (1994). An empirical testing of the push and pull factors of tourist motivations. *Annals of Tourism Research*, 21(4), 844–846.
- Vaagbø, O. (1994). Turen som kontemplasjon. *Dyade*, 2.
- Veisten, K., Haukeland, J.V., Dybedal, P., Vistad, O.I., Daugstad, K., Baardsen, S., Lindberg, K., Higham, J. & Fredman, P. (2007). SUSTOUR - Sustainable tourism development in mountain park areas: ecological and economic impacts, stakeholder interests, and marketing/management strategies under alternative scenarios. Upublisert manuskript. Oslo: Transportøkonomisk institutt (TØI).
- Veisten, K., Grue, B., Haukeland, J.V., Dybedal, P. & Lindberg, K. (2010). *Turisters bruk av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen og deres holdninger til området, naturen og nye tilrettelegginger: deskriptiv statistikk fra en internetstudie basert på rekruttering in situ i sommersesongen 2009*. (TØI-arbeidsdokument SM-2175/2010). Oslo: Transportøkonomisk institutt (TØI).
- Verdenskommisjonen for Miljø og Utvikling (1987). *Vår felles framtid*. Tiden Norsk Forlag.
- Vistad, O. I. (1993). Er purismen passé? – Om haldningar og miljøsyn blant friluftsfolk i nasjonalparkane? I Kaltenborn, B. P. & Vorkinn, M. (1993). *Vårt friluftsliv. Aktiviteter, miljøkrav og forvaltningsbehov*. Lillehammer: NINA.
- Vistad, O.I. (2009). *Ferdsl ut frå fjellnære reiselivsbedrifter*. (Rapport Nr. 441) Lillehammer: NINA.
- Viken, A. (2008). Turistopplevelsen. I Jacobsen, K.S.J & Viken, A. (red.). *Turisme. Fenomen og næring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Vorkinn, M. & Gåsdaal, O. (1993). Fysisk tilrettelegging – kun for ”eldre, syke og handikappede”? I Kaltenborn, B.P og Vorkinn, M. (red.) (1993). *Vårt friluftsliv. Aktiviteter, miljøkrav og forvaltningsbehov*. Lillehammer: NINA.
- Vorkinn, M., Vittersø, J. & Riese, H. (2000). *Norsk friluftsliv – på randen av modernisering?* (ØF-rapport nr. 02/2000) Lillehammer: Østlandsforskning.
- Wang D. (2004). Push-pull factors in mountain resorts – A Case Study of Huangshan Mountain as World Heritage. *Chinese Geographical Science*, 14(4), 368–376.

10 Vedlegg

10.1 Figurliste

Figur 1: Utvikling og prediksjon av turiststrømmen til de forskjellige verdensdelene.....	1
Figur 2: Kart over Nasjonalparkriket	25
Figur 3: Kartutsnitt over intervjuruta i Reinheimen nasjonalpark	27
Figur 4: Utstyr til gjennomføring av intervju.....	32
Figur 5: Illustrasjon av ortogonal rotasjon.	39
Figur 6: Medbrakt opptaksutstyr	43
Figur 7: Skjerm bilde av lydredigeringsprogrammet Audacity	44
Figur 8: Wavepad Sound Editor med grafisk equalizer	45
Figur 9: Prosentvis fordeling på ulike PFT i nasjonalparkens randsone.....	51
Figur 10: Prosentvis fordeling på ulike PFT innenfor nasjonalparken	53
Figur 11: Prosentvis fordeling på ulike NO variabler	56
Figur 12: Prosentvis fordeling på aksept for ulike negative økologiske konsekvenser	57
Figur 13: Prosentvis fordeling på hovedformålet med reisen	58
Figur 14: Prosentvis fordeling på betydningen av nasjonalparkstatus	59
Figur 15: Prosentvis fordeling på kjennskap til de ulike nasjonalparkene.....	60
Figur 16: Frekvenstabell over antallet besøkte nasjonalparker	60
Figur 17: Frekvenstabell over kjennskap til nasjonalpark	61
Figur 18: Skreddiagram for faktoranalyse av PFT	66
Figur 19: Frekvensfordeling over antall respondenter tilordnet PFT	67
Figur 20: Spredning i faktorladning for respondenter tilordnet PFT	68
Figur 21: Skreddiagram for faktoranalyse av NO	71
Figur 22: Frekvensfordeling over antallet respondenter tilordnet NO	72
Figur 23: Spredningen i faktor score i de forskjellige faktorgruppene til NO.	73
Figur 24: PFT faktorgrupper kryssset med PFT, vektet som høy/lav grad.....	74
Figur 25: Tredelt grad av PFT kryssset med faktorgruppe	75
Figur 26: Forholdet mellom faktorgruppene til NO og PFT.	122
Figur 27: Forholdet mellom sosiodemografi og PFT	125
Figur 28: Andre forhold og sammenhenger med PFT.	126

10.2 Tabeller

Utdypende frekvenstabeller over tursitenes besvarelser på PFT og naturorientering.

Prosentvis frekvensfordeling av PFT

Utenfor nasjonalparken

	Helt uviktig	Ganske uviktig	Hverken viktig eller uviktig	Ganske viktig	Meget viktig	Gj. Snitt
Godt utbygde overnattingstilbud	5,7 %	9,7 %	17,1 %	54,1 %	13,4 %	3,60
Tilbud om lokale matspesialiteter	7,0 %	13,1 %	22,0 %	42,9 %	14,9 %	3,46
Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling	6,1 %	13,1 %	25,6 %	46,4 %	8,8 %	3,39
Guiding/sightseeing til dyr/naturattraksjoner	6,7 %	16,9 %	26,3 %	41,0 %	9,1 %	3,29
Generelt godt utbygde serveringstilbud	8,7 %	17,9 %	24,6 %	42,5 %	6,2 %	3,20
Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner	6,7 %	16,9 %	26,3 %	41,0 %	9,1 %	3,11
Høy standard på overnattingstilbud	17,4 %	25,2 %	26,2 %	25,8 %	5,4 %	2,77
Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr	19,1 %	25,9 %	34,0 %	18,9 %	2,1 %	2,59
Gondolheiser og liknende store installasjoner	31,1 %	24,1 %	27,1 %	15,3 %	2,3 %	2,34
Iscenesatte opplevelser for et større publikum	31,8 %	28,9 %	27,0 %	11,3 %	1,0 %	2,21

Innenfor nasjonalparken

	Helt uviktig	Ganske uviktig	Hverken viktig eller uviktig	Ganske viktig	Meget viktig	Gj. Snitt
Bedre og flere skilter for å finne frem	5,2 %	7,6 %	16,6 %	53,4 %	17,2 %	3,70
Flere og bedre stier for fotturister	6,6 %	11,1 %	14,5 %	50,8 %	17,0 %	3,60
Flere naturstier for ”selvguiding”	5,2 %	8,4 %	21,9 %	51,0 %	13,5 %	3,59
Mer tilgjengelig informasjon	5,2 %	9,2 %	22,7 %	50,9 %	12,0 %	3,55
Opparbeidede veier, parkeringsplasser etc.	4,8 %	12,3 %	20,4 %	52,1 %	10,4 %	3,51
Flere opparbeidede rasteplasser	10,4 %	15,8 %	29,3 %	35,1 %	9,5 %	3,17
Flere sykkelstier	14,2 %	18,7 %	25,9 %	35,2 %	6,0 %	3,00
Soneinndelinger for ulike aktiviteter	15,3 %	21,9 %	40,3 %	18,8 %	3,8 %	2,74
Flere servicepersoner i nasjonalparkene	15,2 %	23,2 %	37,7 %	21,4 %	2,6 %	2,73
Flere aktivitetsmuligheter	17,2 %	21,8 %	39,4 %	19,4 %	2,2 %	2,68
Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer	31,6 %	28,0 %	27,3 %	11,5 %	1,6 %	2,23
Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner	7,7 %	19,3 %	32,3 %	35,8 %	4,9 %	3,11
Høy standard på overnattingstilbud	17,4 %	25,2 %	26,2 %	25,8 %	5,4 %	2,77
Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr	19,1 %	25,9 %	34,0 %	18,9 %	2,1 %	2,59
Gondolheiser og liknende store installasjoner	31,1 %	24,1 %	27,1 %	15,3 %	2,3 %	2,34
Iscenesatte opplevelser for et større publikum	31,8 %	28,9 %	27,0 %	11,3 %	1,0 %	2,21
Godt utbygde overnattingstilbud	5,7 %	9,7 %	17,1 %	54,1 %	13,4 %	3,60
Tilbud om lokale matspesialiteter	7,0 %	13,1 %	22,0 %	42,9 %	14,9 %	3,46
Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling	6,1 %	13,1 %	25,6 %	46,4 %	8,8 %	3,39
Guiding/sightseeing til dyr/naturattraksjoner	6,7 %	16,9 %	26,3 %	41,0 %	9,1 %	3,29
Generelt godt utbygde serveringstilbud	8,7 %	17,9 %	24,6 %	42,5 %	6,2 %	3,20

Prosentvis frekvensfordeling av NO

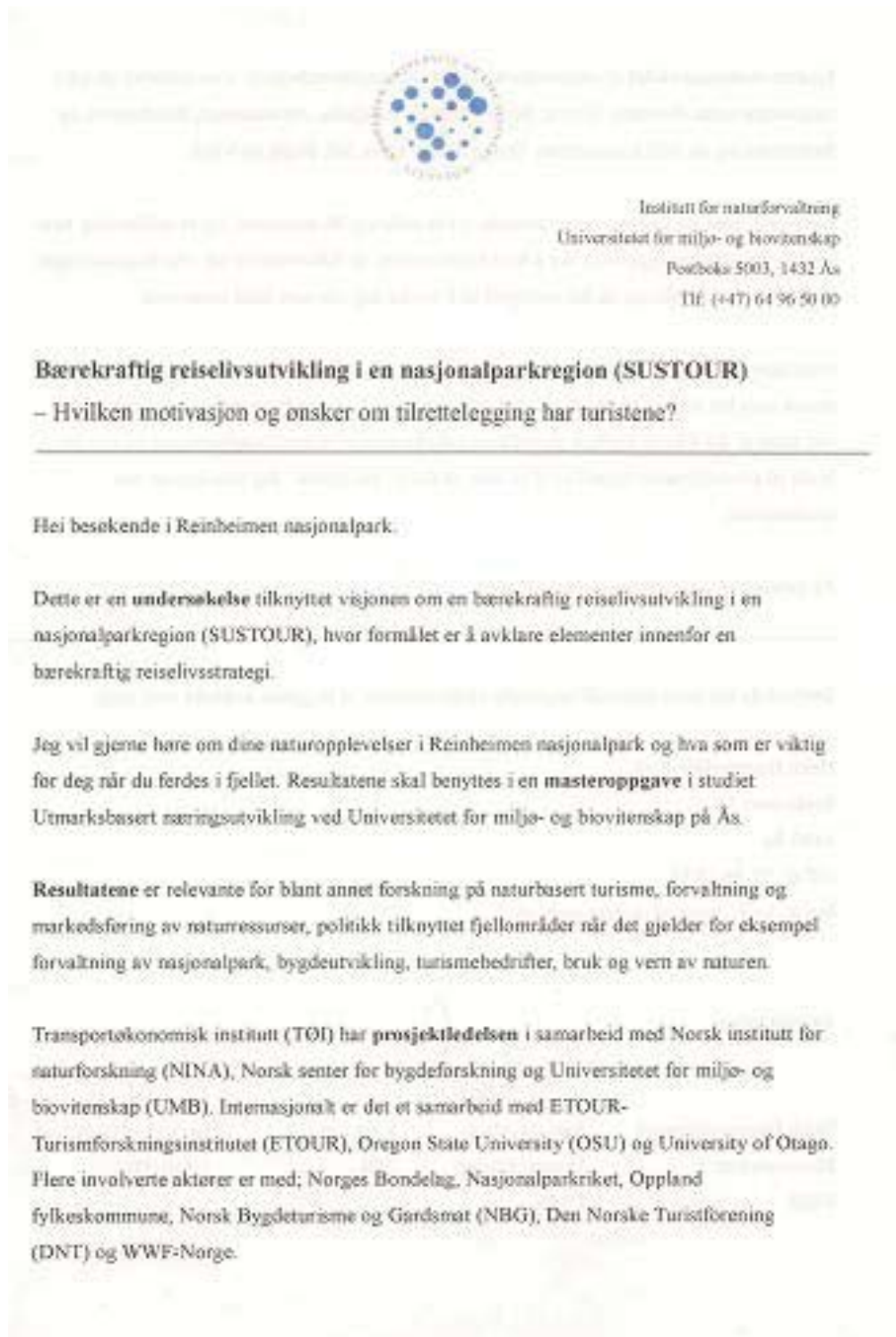
Tabell 41: Prosentvis fordeling av NO (N=767-770)

	Svært liten betydning	2	3	4	Svært stor betydning	Gj. Snitt
Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser	0,7 %	0,7 %	3,5 %	31,3 %	63,8 %	4,57
Stillhet og ro	0,6 %	1,6 %	5,6 %	34,2 %	58,1 %	4,47
Oppleve noe som er vakker	0,3 %	1,0 %	6,1 %	42,6 %	49,9 %	4,41
Fysisk avkobling i naturen	1,6 %	1,6 %	5,8 %	36,8 %	54,3 %	4,41
Sanseinntrykk (syn, hørsel, lukt, smak mv.)	0,8 %	1,8 %	7,9 %	34,9 %	54,5 %	4,41
Sunnhet, godt for helsen	1,2 %	1,3 %	8,1 %	38,3 %	51,2 %	4,37
Lade batteriene/hente nye krefter	1,7 %	2,5 %	10,4 %	42,7 %	42,8 %	4,22
Få en følelse av frihet	1,0 %	3,3 %	12,5 %	42,0 %	41,2 %	4,19
Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv	1,6 %	2,5 %	9,4 %	49,8 %	36,8 %	4,18
Føle en form for tilhørighet til landskap/natur	1,7 %	3,7 %	14,6 %	45,9 %	34,2 %	4,07
Sightseeing på egenhånd	1,7 %	3,6 %	15,8 %	50,0 %	28,8 %	4,01
Oppleve naturens magi/mystikk	2,6 %	5,2 %	18,6 %	38,5 %	35,1 %	3,98
Oppleve noe mektig og overveldende	2,1 %	5,2 %	17,7 %	45,8 %	29,2 %	3,95
Øke min forståelse/kunnskap om naturen	1,4 %	5,1 %	21,4 %	44,0 %	28,1 %	3,92
Hente inspirasjon i naturomgivelser	2,5 %	6,9 %	17,9 %	42,2 %	30,5 %	3,91
Fange inn en annen puls/tidsrytme	2,5 %	5,3 %	22,2 %	43,5 %	26,5 %	3,86
Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen	4,4 %	12,1 %	32,1 %	33,6 %	17,7 %	3,48
Fysisk krevende aktivitet i naturen	4,5 %	12,5 %	32,5 %	32,9 %	17,7 %	3,47
Ha det komfortabelt i naturomgivelser	6,4 %	17,1 %	26,8 %	34,0 %	15,7 %	3,36
Føle nærhet til personer i reisefølge	10,4 %	13,0 %	33,0 %	32,1 %	11,5 %	3,21
Søke utfordringer som innebærer risiko	29,1 %	27,3 %	26,5 %	11,8 %	5,3 %	2,37

10.3 Intervju

Introduksjonsbrev til turistene i Reinheimen og Jotunheimen nasjonalpark

Nedenfor vedlegges brevet som ble fremvist til informantene i forkant av intervjuet. Det ble laget en norsk og engelsk versjon.

Undersøkellesområdet er nasjonalparkriket i Nord-Gudbrandsdalen, som omfatter de seks nasjonalparkene; Rondane, Dovre, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Jotunheimen, Reinheimen og Breheimen og de seks kommunene; Dovre, Lesja, Lom, Sel, Skjåk og Vågå.

Intervjuet, som vil foregå som en samtale, vil ta omkring 30 minutter. Jeg er takksamlig hvis jeg kan benytte båndopptaker, for å lette etterarbeidet, da hukommelse har sine begrensninger. Det er frivillig å delta og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis.

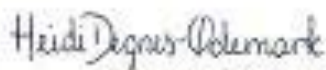
Intervjuet vil bli behandlet strengt fortrolig og konfidensielt. Det er kun intervjuer, veileder og service som har tilgang til båndopptaket. Resultatene vil bli anonymisert og presentert på en slik måte at det ikke er mulig å identifisere enkeltpersoner. Kontaktopplysninger vil kun bli brukt til administrative formål og ikke som en del av analysene. Jeg som forsker har taushetsplikt.

På forhånd tusen takk for at du bidrar.

Dersom du har noen spørsmål angående undersøkelsen, så ta gjerne kontakt med meg:

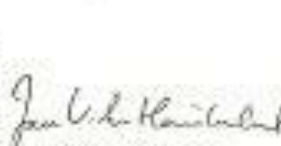
Heidi Degnes-Ødemark
Seråsveien 13
1430 Ås
Tlf nr: 91 86 23 81
Epost: heidi.degues@student.umb.no

Vennlig hilsen

Heidi Degnes-Ødemark
Masterstudent
UMB

Siri Beardsen
Hovedveileder
UMB

Knut Veisten
TØI

Jan Vidar Haukeland
UMB/TØI

Intervjuguide

Tema	Forskningsspm.	Intervjuspm.	Notat
Undersøkelsen		Masteroppgave i Utmarksbasert næringsutvikling	Informasjonsbrev
		SUSTOUR	
		Betydningen av intervjuet og deltakelsen	
		Hva spørsmålene går ut på	
Gjennomføring av intervjuet		Intervjuets forløp	
		Samtaleform	
		Båndopptakeren	
		Anonymitet, fortrolighet og behandling av data	
		Intervjuets varighet	
		Muligheten for å avslutte intervjuet underveis	
Spørsmål			Avklare spørsmål fra informanten
Fakta omkring turen; ruta, overnattingsform og turens varighet			
Omstendigheter omkring intervjusituasjon		Dato Tidspunkt Intervjunr. Sted (område, landskap, utsikt, tilrettelegging, kartref.) Været Alene eller sammen med noen Ruta Overnattingsform Turens varighet	Eget utfyllingsskjema om forhold omkring intervjusituasjonen

Spørsmål angående forholdet til dette fjellområde og forventninger i forkant av turen.			
Forkant av turen	FS 2, 3, 8 og 9	Kjente du til Reinheimen i forkant av turen? Ja→ Har du vært i dette området tidligere? Ja→Hvilken tilknytning har du til området? (eks. hytte, fam., minner etc.) Hvordan ble du oppmerksom på området? Hvorfor valgt du å reise til Reinheimen? Hadde nasjonalparkstatusen noen betydning for ditt valg av reisemål? Viktig: Hva forbinder du med nasjonalparkbetegnelsen?	Eks. naturområde tilrettelagt for turister, vakkert område, fredet naturområde, område med stor verdi som reisemål, biologisk mangfold, streng restriksjon på ferdsel, naturområde med lav menneskelig aktivitet
	FS 2, 3, 9	(Hvordan forberedte du deg til denne turen? (eks. lesestoff)) Hva var forventningene dine i forkant av denne turen, før du reiste hjemmefra? Hvordan tilsvarende turen forventningene?	
	FS 9	Hvor lang erfaring har du med friluftsliv? (oppvekst)	
Begrunnelser for å ferdes i fjellet			
Naturorientering og tilrettelegging	FS 3	Hva er de viktigste grunnene til at du ferdes i fjellet? (Hva er natur for deg?)	
	FS 2 og 3	Underspørsmål: Hva legger du i begrepet friluftsliv? Hva innebærer det for deg?	
	FS 2 og 3	Underspørsmål: Hvilke ingredienser har en naturopplevelse for deg?	
	FS 2 og 3	Underspørsmål: Hva skiller opplevelsen av å være på fjellet fra opplevelsen i en park i nærområdet ditt?	

	FS 3	Har grunnene for å ferdes i fjellet endret seg i løpet av din erfaringsperiode med friluftsliv? Hvorfor/hvorfor ikke/hvordan har begrunnelsene evt. endret seg?	
	FS 2	Overgang til tilrettelegging: Hva skal til for at du skal ha det komfortabelt/være tilfreds på tur?	
Spørsmål om tilrettelegging i nasjonalparken – synspunkter og umiddelbare tanker.			
Tilrettelegging	FS 2	Hvis du tenker tilbake på turen din, hvilke former for tilrettelegging har du observert?	
	FS 2 og 4	Viktig spørsmål: Hva mener du er formålet med tilrettelegging i nasjonalpark?/Hva mener du er viktige grunner for å tilrettelegge?	
	FS 2	Viktig spørsmål: Hvilken betydning har tilrettelegging for din naturopplevelse? (eks. overnattingsform, valg av sti/rute) Hvorfor ønsker du denne tilretteleggingen? Hvorfor valgte du merket/umerket sti? (Gir det deg noen andre opplevelser å ferdes i et umerket område/mindre tilrettelagt område?) Velger du bevisst betjent eller ubetjente hytter? Hvorfor?	

	FS 2	Tilsvaret tilretteleggingen i området forventningene dine ? Hvorfor/hvorfor ikke? Har tilretteleggingen i nasjonalparken endret din oppfatning av tilrettelegging? (inntrykk) Hvorfor/hvorfor ikke?	
	FS 2	Har betydningen av tilrettelegging endret seg i løpet av din erfaringsperiode med friluftsliv? (eks. andre ønsker nå enn tidligere) Hvorfor/hvorfor ikke/hvordan har betydningen evt. endret seg? (Har betydningen av tilrettelegging endret seg i løpet av denne turen? (eks. nye ønsker) Hvorfor og hvordan/hvorfor ikke?)	
Sonering er et tilretteleggingstiltak, hvor ulike soner har retningslinjer for hva som er tillatt i området. Sonene defineres ut fra grad av menneskelig påvirkning, fysisk miljø, opplevelsesmuligheter, samt tillatte aktiviteter. Sonekategoriene kan være en vernesone, sone uten tilrettelegging og inngrep, brukssone og sone med spesiell tilrettelegging og inngrep. På denne måten håper man å konsentrere noen aktiviteter til bestemte områder og beholde andre områder urørt.			
	FS 2	(Kjenner du til sonering som tilretteleggingstiltak?) Hva er dine tanker om et slikt tilretteleggingstiltak?	
Spørsmål rettet mot miljømessige konsekvenser av reiselivsutviklingen i nasjonalparker.			
Miljøbekymring	FS 7	Kan du se for deg noen negative miljømessige konsekvenser av ferdsel i nasjonalparken? Vil du mene at friluftsliv er miljøvennlig?	Skadevirkninger på natur og kulturminner, lokalsamfunnet eller besøkende Eks. ødeleggelse av vegetasjon, forstyrrelser av dyreliv, forsøpling, vannforurensning, støy, jorderosjon etc.

	FS 7	Hvordan er inntrykket ditt av miljøtilstanden her i Reinheimen?/Har du lagt merke til noen miljøkonsekvenser? Hvordan påvirker dette dine naturopplevelser?	Balansen i naturen er skjør og forstyrres lett Mennesker misbruker i høy grad naturmiljøet Den såkalte ”økologiske krisen” som truer menneskeheten er i stor grad overdrevet Planter og dyr har like stor rett til å leve som mennesker Balansen i naturen er robust nok til å takle moderne industrisamfunn Dersom ting utvikler seg slik som nå, vil det snart inntreffe en økologisk katastrofe Menneskelig klokskap vil sikre oss mot at vi ikke gjør jorden ulevelig
	FS 7	Hva er dine synspunkter i forhold til miljømessige konsekvenser for f.eks. villreinens leveområde, rovfuglenes redebygging og nedskrapning av vegetasjon	
	FS 4	Hvilken nytte kan en nasjonalpark ha?/Hvorfor er natur viktig? Hvorfor bør man bevare nasjonalparkene?	Hvordan mennesker relaterer seg til naturmiljøet; økosentrisk (egenverdi) eller antroposentrisk (estetisk eller økonomisk)
Avslutning		Spørsmål Mulighet for å supplere Takke for hjelpen og fortelle hva jeg har lært og at intervjuet var til nytte Gi ut spørreskjema	
Demografi	FS 1	Kjønn Fødselsår Nasjonalitet Bosted Utdanning Inntekt	Spørreskjema i etterkant

Tilpasset spørreskjema

Institutt for naturforvaltning
Universitetet for miljø- og biovitenskap
Postboks 5003, 1432 Ås
Tlf: (+47) 64 96 50 00

Bærekraftig reiselivsutvikling i en nasjonalparkregion (SUSTOUR)

Dette er et kort spørreskjema om din bakgrunn, motivasjon og ønsker for tilrettelegging, til bruk i statistisk analyse.

Kjønn

- ☐ Mann
- ☐ Kvinne

Fødselsår

Nasjonalitet

Bosted

Hva er din høyeste fullførte utdanning?

- ☐ Grunnskole
- ☐ Videregående skole eller tilsvarende
- ☐ Bachelorgrad/Cand. mag/3-årig høyere utdanning
- ☐ Master/hovedfag/5-årig høyere utdanning
- ☐ Doktorgradutdanning

Hva vil du anslå husholdningens samlede årlige brutto inntekt til?

- ☐ 0 – 99 999
- ☐ 100 000 – 199 999
- ☐ 200 000 – 299 999
- ☐ 300 000 – 399 999
- ☐ 400 000 – 499 999
- ☐ 500 000 – 599 999
- ☐ 600 000 – 699 999
- ☐ 700 000 – 799 999
- ☐ 800 000 – 899 999
- ☐ 900 000 eller mer

Hvorledes vil du bedømme viktigheten av følgende fasiliteter/tilbud omkring norske nasjonalparker (dvs. i nasjonalparkens randsoner)? (Sett ett kryss for det svaralternativet som passer best)

	Helt uviktig	Ganske uviktig	Hverken viktig eller uviktig	Ganske viktig	Meget viktig
Godt utbygde overnattingstilbud	☐	☐	☐	☐	☐
Høy standard på overnattingstilbud	☐	☐	☐	☐	☐
Generelt godt utbygde serveringstilbud	☐	☐	☐	☐	☐
Tilbud om lokale matspesialiteter	☐	☐	☐	☐	☐
Guiding/sightseeing til kulturattraksjoner	☐	☐	☐	☐	☐
Guiding/sightseeing til dyr/ naturattraksjoner	☐	☐	☐	☐	☐
Tilbud om kjøp/leie av klær og utstyr	☐	☐	☐	☐	☐
Nasjonalparksentra med utstillinger/kunnskapsformidling	☐	☐	☐	☐	☐
Opparbeidede veier, parkeringsplasser etc.	☐	☐	☐	☐	☐
Iscenesatte opplevelser for et større publikum	☐	☐	☐	☐	☐
Gondolheiser og liknende installasjoner	☐	☐	☐	☐	☐

Hvorledes vil du bedømme viktigheten av økt tilrettelegging i norske nasjonalparker (dvs. innenfor nasjonalparkens grenser) på følgende områder? (Sett *ett* kryss for det svaralternativet som passer best)

	Helt uviktig	Ganske uviktig	Hverken viktig eller uviktig	Ganske viktig	Meget viktig
Flere og bedre stier for fotturister	☐	☐	☐	☐	☐
Flere sykkelstier	☐	☐	☐	☐	☐
Bedre og flere skilter for å finne frem	☐	☐	☐	☐	☐
Flere naturstier for "selvguiding"	☐	☐	☐	☐	☐
Flere opparbeidede rasteplasser	☐	☐	☐	☐	☐
Flere aktivitetsmuligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Flere servicepersoner i nasjonalparkene	☐	☐	☐	☐	☐
Bedre tilbud om motorbåtreiser på innsjøer	☐	☐	☐	☐	☐
Mer tilgjengelig informasjon	☐	☐	☐	☐	☐
Soneinndelinger for ulike aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐

Vennligst merk av hvilken grad av betydning som hvert av utsagnene nedenfor har for deg når du er ute i naturen? (Sett *ett* kryss for det svaralternativet som passer best)

	Svært liten betydning			Svært stor betydning	
Fysisk avkobling i naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Stillhet og ro	☐	☐	☐	☐	☐
Sanseinntrykk (syn, hørsel, lukt, smak mv.)	☐	☐	☐	☐	☐
Sunnhet, godt for helsen	☐	☐	☐	☐	☐
Frisk luft, rent vann og uberørte omgivelser	☐	☐	☐	☐	☐
Øke min forståelse/kunnskap om naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Ha det komfortabelt i naturomgivelser	☐	☐	☐	☐	☐
Sightseeing på egenhånd	☐	☐	☐	☐	☐
Fysisk krevende aktivitet i naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Lade batteriene/hente nye krefter	☐	☐	☐	☐	☐
Søke utfordringer som innebærer risiko	☐	☐	☐	☐	☐
Fange inn en annen puls/tidsrytme	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve noe mektig og overveldende	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve en dypere sammenheng i tilværelsen	☐	☐	☐	☐	☐
Føle nærhet til personer i reisefølge	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve noe forskjellig fra mitt hverdagsliv	☐	☐	☐	☐	☐
Få en følelse av frihet	☐	☐	☐	☐	☐
Føle en form for tilhørighet til landskap/natur	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve noe som er vakkert	☐	☐	☐	☐	☐

Oppleve naturens magi/mystikk	☐	☐	☐	☐	☐
Hente inspirasjon i naturomgivelser	☐	☐	☐	☐	☐

Dersom du har kommentarer eller innspill, skriv de gjerne her:

Hvis du ønsker å få tilsendt masteroppgaven min, vennligst skriv mailadressen din her:

Tusen takk for at du ville stille til intervju og svare på spørsmålene mine.

God tur videre!

Vennlig hilsen

Heidi Degnes-Ødemark